

РЕЛІГІЙНА ПАНОРАМА

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

8-9⁽⁹⁵⁾

2008

- **ВАРВАРИ ПЕТРА І НИЩИЛИ НАВІТЬ ПРАВОСЛАВНІ ХРАМИ БАТУРНИКА**
- **«НЕДОЮВІШЕЙ» ХРЕЩЕННЯ КИЇВСЬКОЇ РУСИ**
- **ПІАРЕННЯ ПІД РЕЛІГІЙНИМ ПРИКРИТТЯМ І ВІРОЮ У СВОЮ МЕСІЙНІСТЬ**
- **ВІДКРИТТЯ ХРАМУ У ВЕРХОВНІЙ РАДІ – ЯВНА ПРОВОКАЦІЯ (В.ЛЮБОВІВСЬКИЙ)**
- **МОСКОВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ ЗА СВОЇМИ ІМПЕРСЬКИМИ НАЛАШТУВАННЯМИ
«ЗАБУВ» СВІЙ 560-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ І ЗАЗІХНУВСЯ
НА 1020-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ КИЇВСЬКОГО ПРАВОСЛАВ'Я**
- **МАСОВЕ ЧУДАСІЙСТВО НА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКИХ ТЕРЕКАХ**
- **СОБОРНІЙ МЕЧЕТІ МУСУЛЬМАН КРИМУ БУТИ НА ЯТИНСЬКІЙ У СІМФЕРОПОЛІ**
- **З'ЯВИЛОСЯ ДУХОВНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО ЛЕВА СИЛЕНКА У КИЄВІ**
- **КОМУНІСТИ ПІТЕРА ЗА КАНОНІЗАЦІЮ СТАЛІНА**

СТОРІНКА КОНФЕСІЇ:

ХАРКІВСЬКО-ПОЛТАВСЬКА ЄПАРХІЯ УАПЦ

КОЛОНІЗАЦІЯ ПІД ОПІКОЮ ЦЕРКВИ

Шановні Читачі! У нашій буденній свідомості поняття колонізатор закріпилося чомусь лише за Англією, Іспанією, Францією, іншими західно-європейськими країнами певних років минулих століть. А між тим вся історія Московії-Росії – це вияв багатостолітніх загарбницьких колонізаторських устремлінь цієї держави. Гршого колонізатора, ніж Росія, у світі не було. Певно що більше неї жодна країна світу не вела стільки воєн. І в переважній більшості вони – не оборонного характеру. То дивись треба було Московії «прорубати вікно в Європу» – зайвоює Прибалтійські народи, то їй захотілося мати прямий вихід до Чорного і Середземного моря – захоплює Причорномор'я і Крим. Її Суворов із військом щось робив аж в Аляска, а на Далекому Сході Росія відтяла Приянономор'я, Камчатку і Сахалін (та й до цього всю ж Сибір далеко, бо ж то не спокон російська земля). Навіть в пісні російській співається, що «всё, что мною пройдено, всё вокруг моё». Згадаймо, як на нібито визволених від німецько-гітлерівської окупації теренах постали держави-сателіти «соціалістичного табору», підпорядковані Радянській Росії у так званому Варшавському Пакті. Та й нинішня територія Російської Федерації, скажемо словами її вождя В.Леніна, є «тюрмою народів», які поступово, шляхом їх цілеспрямованого оросіянення один за другим зникають з історичної арени. Гинуть малі народи – відходять у небуття специфічні культури. І хоч би колись хтось в цій Росії заплакав за ними. Все це розглядається як вияв її цивілізаційної вдачі, благодійницьких намірів, спасительства.

При цьому всі ці загарбницькі устремління знаходили благословення й возвеличення Російської Православної Церкви. Навіть зміна назви її з «Російської» на «Руську» мистила в собі цей імперський підтекст, бо ж розширила т.зв. канонічну територію Московського Патріархату на терени, які йому не належали. Водночас відбулася й анексія в свою історію подій, які до цієї Церкви не мають прямого відношення, зокрема прихід на Київські землі апостола Андрія Первозванного, просвітницька місія Кирила і Мефодія, хрещення князем Володимиром Русі в 988 році, возвеличення Київського Православ'я у православному світі митрополитом Петром Могилою та ін. Московська Церква вознесла до лику святих всіх тих, хто мілітарно сприяв загарбницьким зазісанням Росії. Тут ми маємо і Дмитра Донського, і Олександра Суворова, і Федора Ушакова, інших вояків. Ще дискутують питання про висвяту Івана Грозного і Петра Першого. Так до цариці-шлюхи Катерини II доберуться, хоч вона німецького походження. Росія (під прапором Радянського Союзу) разом з Німеччиною затіяли дві світові війни, бійня яких розгорталася на українських теренах. То ж вона подібно тому, як Німеччина «вибачається» за Голокост перед євреями, мала б вибачитися перед Україною. І не тільки за сплутшовилі війни і загибель в них із-за російської примихи мільйонів українців, а й за нищення останніх в голодоморах, за знищення української культури і її визначних діячів. Ідучи в Україну на відзначення 1020-річчя хрещення Київської Русі, Патріарх Московський Алексій II мав би тут не губи надувати із-за того, що, дивись, нібито на його канонічну територію (а вона ж, до речі, неканонічно поглинута в 1686 році) без погодження з ним запросили Вселенського Патріарха Варфоломія I, не так приймали, як останнього, а стати на коліна і попросити в українців вибачення за все те зло, яке їм спричинила православно-колонізаторська політика Московського Патріархату. Тут далеко більш цивілізовано виглядає Папа Іван Павло II, який по приїзді в Україну вибачився за все недобре, скоєне Католицькою Церквою щодо неї. А Олексій II прищить, бо ж відчуває за собою підтримку й зорієнтованість на таку нахабність від керманців своєї держави.

Своєю агресією на землі, на морі і в повітрі проти маленької Грузії Росія засвідчила ще раз віковічну фашистську природу своєї державності, показала світові, що вона і в XXI століття буде діяти за звичною для неї функцією жандарма, що мало місце в минулі роки у Чехії, Угорщині, Афганістані, Німеччині, Латвії та ін. Нещодавно в морі крові Росія потопила прагнення до свободи народу Чечні. Після того, як за словами недавнього її Президента Путіна «мочили в сортире» в Чечні все, що рухається на її території, як дощенту було зруйновано Грозний, слід було чекати дальших її просувань на Кавказ, бо ж тут «нафтою пахне». Ввійши до Осетії і Абхазії свої т.зв. миротворчі сили, обдурюючи всіляко світове співтовариство своїми «ангельськими намірами», Росія працювала там на перетворення цих національних утворень в російські анклавні на території суверенної Грузії. Подібну політику вона проводить і в Україні, в реалії втілюючи відповідну путінівському мисленню ідею України як складової декількох територій, що не мають якихось історичних підстав для свого поєднання. Тут маємо актуалізацію з підтримки московсько-православних ідей русинства в Закарпатті, російського Криму, новоросійства в південних областях країни і колишнього російського Донбасу. Грузинський конфлікт мав би нас навчити тому, що владі треба насамперед зупинити діяльність в Україні проросійських громадських організацій і партій, братств і місій, російських і проросійських ЗМІ, які готують психологічне підґрунтя для політичної, економічної, а згодом і військової окупації України ззовні, притягнути до кримінальної відповідальності всі антиукраїнські налаштовані спільноти, в тому числі й білорусько-православні (та й єпископчиків і митрополитів деяких). Особливо северодонецького штибу з УПЦ МП), що треба актуалізувати ідею відновлення ядерного озброєння нашої країни й працювати на найшвидше входження її в НАТО. Нам потрібно зміцнювати наше військо, щоб не повторити грузинський варіант, коли армія країни за один день деморалізована. Якщо ми нині не будемо годувати свою армію, то потім прийдеться годувати окупантську армію Путіна. Нам потрібно зрештою усвідомити (поки «ще не вмерла Україна») й те, що прямими ворогами незалежної України є ті, хто

Продовження на 3-й стор. обкладинки.

Головний редактор:
А. Колодний

Редколегія:
Л. Филипович
О. Педавія
П. Павленко

Засновник:
Українська Асоціація
релігієзнавців
(Центр релігійної інформації
та свободи)

Свідоцтво КВ № 4407 від
20.07.2000 р.
Державного Комітету
інформаційної політики,
телебачення і радіомовлення
України

Адреса редакції:

01001, Київ-1,
Трьохсвятительська 4,
к. 323.
Тел.(044) 279-04-18.
Факс: 279-48-12.
e-mail: uar-press@online.ua

Передплатний індекс:
21953

Каталог видаць
Журнали України

ЗМІСТ

Релігійне життя України	2
Суспільне буття релігії і Церкви	2
Православ'я	12
Світ і греко- і римо-католицизму	16
Життя протестантів	18
Харизмати України	19
Мусульмани в Україні	20
Іудейський світ	21
Національні релігії України	23
Нові релігійні течії України	26
Інші релігійні традиції в Україні	28
Містика	29
Релігія в сучасному світі	30
Релігія і світ	30
Католицизм	33
Протестантизм	35
Православ'я	36
Мусульманський світ	39
Іудаїзм	42
Будизм	43
Індуїзм	45
Нові релігійні течії	46
Інші релігії	47
Містика	49
Свобода совісті	50
Три вызова сьогодняшней Росії: взгляд из Москвы	50
Актуальна тема релігійного життя	63
«Недоювідей» хрещення Київської Русі	63
Сумне свято	85
Новини релігійної та релігієзнавчої літератури ...	88
План релігієзнавчих конфеосенцій 2008	91
Сторінка конфесії	93
Харківсько-Полтавська спархія УАПЦ	93
Цікаво знати	102

РЕЛІГІЙНЕ ЖИТТЯ УКРАЇНИ

СУСПІЛЬНЕ БУТТЯ РЕЛІГІЇ І ЦЕРКВИ

Головний редактор газети «Дзеркало тижня» Юлія Мостова в редакційній статті «Чорний квадрат» (№31) засвідчує, що **час, коли В.Ющенко поставав як**

Божий посланець для долі України, вже зійшов на ні. «Месією Віктора Андрійовича вважати вже давно перестали, ефективним менеджером – і не почали. Згідно з опитуваннями Центру Розумкова 60% громадян не вважають Ющенка демократом. То чому б до політика, який сьогодні сприймається переважно більшістю як символ розчарування, не допасувати камуфляж? На тлі парадів,

навчань, нагород, перейменування частин Ющенко може заграти іншими барвами. Правда, ідеологи другого терміну не врахували, що під час підсвічування нового образу можуть перегоріти не те що лампочки, а й мережі». Так, на питання «Чи довіряєте ви Президентові Ющенку як Верховному головнокомандувачу?» лише 22,2% відповіли, що довіряють, а 71,5% - не довіряють. Навіть 51,5% мешканців Західної України перестали довіряти йому, 73,4% молодих людей віком 20-29 років.

Іконописець з Миколаєва Львівської області Орест Хоркавий **зобразив Віктора Ющенка з булавою в одній трупі і склянкою з отрутою – в другій.** Образ Помаранчевого Майдану із президентським портретом він писав на замовлення греко-католицького священника з Донецька. За побажанням отця по праву руку від Ющенка намальовано князя Володимира, а по ліву – княгиню Ольгу. На картині-іконі є Ю.Тимошенко, Ю.Луценко, Р.Зварич, О.Зінченко, Л.Лук'яненко та ін.

Діждалися, **Президент В.Ющенко нагородив орденом Ярослава Мудрого свого вірного і любимого друга мера Києва Леоніда Черновецького,** який чи то із ненависті до всього українського а чи із свого «слабоумия» за стільки років життя не удосудився вивчити мову того народу, на землі якого він проживає. В моїй рідній Смілі біля хати батьків живуть цигани. Так вони (навіть діти), окрім своєї циганської, знають ще й українську і російську мови. То ж не слабоумні Коментуючи свою нагороду, Черновецький сказав: «До 14 років я прочитав усе, що треба прочитати людині і тепер читаю тільки Біблію». В одному своєму інтерв'ю мер заявив, що відкриває першу сторінку Біблії і читає:

«Спочатку було Слово, а Слово у Бога було...». Той, хто знає Біблію, може сказати: складається враження, що Леонід Черновецький (до речі, лідер однієї із християнських партій) скоріше подолав ту сторінку, яка йде за палітуркою (А.Колодний).

На відміну від В.Ющенка, який використовує свою релігійність для самопіарення (об'їзди церков в дні свят, участь у молитовному поліконфесійному заході з нагоди незалежності України в православному храмі, участь у церковному ювілеї з нагоди 1020-річчя хрещення та ін.), **Ю.Тимошенко** як це відзначає радник прем'єр-міністра О.Медведев, **загалом не є прихильницею публічних молитов на людях. Вона вважає, що «віра кожної людини не повинна виставлятися напоказ.** Тому її важко побачити з екранів телевізорів у церкві». Як виняток, оскільки це був День незалежності і це була

головна молитва року, «вона зробила виняток і прийшла в Софійський собор, де не світилася перед телекамерами, а стояла осторонь та молилася». Після Служби вона хвилин 15-20 спілкувалася з главою УГКЦ кардиналом Любомиром Гусаром. Оскільки Юлія Володимирівна не встигла тут поспілкуватися з Патріархом

Філаретом, який поїхав на парад на Майдан Незалежності, то вона потім заїхала в його патріаршу резиденцію, де мала майже годинну розмову із главою УПЦ КП.

Віряни Кримської єпархії УПЦ МП, маючи в масі своїй проросійську орієнтацію, виступили палкими прихильниками загарбницького походу російських військ по теренах Грузії. Вийшовши на Севастопольську набережну, вони з радістю, прилучивши до цього й Божу матір, вийшли назустріч російських кораблів-вбивць, які поверталися до Севастополя після виконання місії прикриття завойовників грузинських земель.

Після скоєної образи власне Українських Церков, коли офіційне відзначення 1020-річчя хрещення Київської Русі Президент В.Ющенко провів без запрошення їх на урочистість і зрештою, викинувши великі державні кошти на захід піарення, одержав нульову віддачу, **24 серпня, на День незалежності, в Софійському соборі вже Українські Церкви були господарями спільної молитви за Україну.** Патріарх Філарет, який був зневажений в річницю хрещення, тут виголосив спеціально підготовлений текст Молитви за незалежність. В ньому причина історичних блукань України подається як наслідок невиконання заповідей Божих. «Господи - звернувся до Бога Патріарх, - ми не послухали тебе і не ходили дорогою Правди і Любові. Ми згрішити перед тобою і праведним Твоїм судом, втратили свою державну незалежність, будучи поневоленими сусідніми народами».

«Боже, за що?» - з такими заголовками вийшло ряд інформацій про стихію в Західних областях країни. Як пише «Експрес», тут навіть повітря пахне чимось невловимим, сповненим людським горем і смертю людей та тварин. Багато людей одяглися в темний одяг, реагуючи так на ті нещастя, які настигли їх і їхніх родичів та сусідів. Велика вода не щадила нікого. Багато сімей із-за неї залишилися з нічим, лише в одязині, яку мали на своїх плечах, тікаючи від водної стихії. Дехто й тікати навіть не хотів, заявляючи спасаючим: «Синки, я вмиратиму тут!». А дехто за аналогією про Всесвітній потоп сприйняв повинь як настання кінця світу. То ж постає питання: «За що Бог влаштував цей армагеддон певно найбільш намоленому в Україні Карпатському краю?». Запитаємо словами Шевченка «А може там на небесі смієшся, батечку, над нами?». А може дамо ж відповідь його ж словами, що або ж «Господьспить», або ж «неме Господана небі».

В Україні надходить значний обсяг гуманітарної допомоги від релігійних організацій зарубіжжя, яку держава із вдячністю приймає і звільнює від всіх можливих податків. Проте буває й таке, що «благодійники» й одержувачі їх багажа стають на шлях обману української держави й під гуманітарку маскують різні товари для їх продажу в Україні в сподіванні, що таможня служба не буде прискіпливо перевіряти багажі. В серпні київська таможня затримала дві фури з товаром, який аж ніяк під благодійництво не підпадає. Серед адресованих паломникам товарів знайшли швейцарські складальні ножі, дорога білизна, біжуретія, запчастини для авто та ін. Все це зрештою адресувалося не лише бутикам в Україні, а й в Росії і Білорусі. Відтак українській таможній службі вдалося розкрити транснаціональну організацію контрабандистів, що прикривалися релігією. Два авто прагнули провезти в Україну товарів на 68,3 млн грн. При законному завезенні в Україну виявлених товарів треба було б заплатити податок в 20 млн грн. (Факты. – 22 серпня).

Залізни в навчальні плани шкіл всупереч конституційному принципу про відокремлення школи від церкви із своєю «Християнською етикою», останні тепер прагнуть ще й заставити державу (при відокремлення від неї) ще й працювати на них, виділивши (як вони того просять) кошти на видрук підручників з цього предмету. Звернення такого змісту направили до прем'єр-міністра керівники ряду християнських церков і це за умов, коли в бюджеті відсутні кошти на покриття видатків на покриття збитків стихійного лиха в Західних областях країни. Конфесії могли б видрукувати книгу за свій кошт у складчину і в такий спосіб допомогти обділеним ласкою Бога, що не відвернув від них страхіття повені і вітровіїв (Камень Краеугольный - №8).

Стукання з приводу долі Андріївської Церкви в Кисві, яка потихенько сповзає на Поділ, здається нарешті почули. З наступного року почнеться реставрація не тільки святині, а й гори, на якій вона стоїть. Гору будуть зміцнювати від сповзання, відремонтують стіни храму. Кошти на першочергові роботи вже надійшли. Реставрація розрахована на 2-3 роки.

Соціологічні дослідження, проведені в грудні 2007 року «Українським демократичним колом» та фірмою «Юкрейніан соціолоджі сервіс», засвідчили, що **30,1% українців відносять себе до Київського Патріархату,** 26% - до нерелігійних, 20,4% - до Московського Патріархату, 7,8% - до греко-католиків, 1,5% - до УАПЦ 1% - до протестантів. 33% опитаних визнали необхідність і можливість співіснування в Україні різних церков, 30,7% вважають, що все ж було б краще, якби Україна мала свою національну церкву, підпорядковану Київському Патріарху. 11,4% висловилося за те, щоб ця церква підпорядковувалася Московському Патріарху. 25% опитаних відмовилися висловлювати свою думку з порушених питань, бо ж це їх не цікавить.

На зустрічі з представниками Всеукраїнської Ради церков і релігійних організацій Президент України **В.Ющенко виступив з ініціативою створення меморіального комплексу священикам,** які постраждали від комуністичного режиму. «Переконаний, - сказав він, - що якщо ми хочемо справді віддати шану священикам будь-якої віри, яка існує на нашій землі, світська влада має ініціювати будівництво меморіального комплексу – пам'ятника великому подвигу священиків».

Враховуючи значення православних традицій в історії і розвитку українського суспільства й зважаючи на підтримку ініціативи низки світських інституцій і церков, Президент **В.Ющенко видав указ,** згідно якого 28 липня **проголошено святом – Днем Хрещення Київської Русі.** День буде робочим.

Лідер Партії регіонів Віктор Янукович в інтерв'ю газеті «Сегодня» (1 серпня) наголосив на тому, що очолювана ним **партія прилучилася до відзначення 1020-річчя хрещення Київської Русі.**

«Підтримка православ'я, православної церкви – одне із найактуальніших і принципових програмних питань». При цьому Янукович згадав ті хресні ходи, присвячені річниці хрещення, які з благословення митрополита Володимира (Сабодана) були організовані його партією по всій Україні. Мета їх – «продемонструвати єдність України й нагадати про духовну єдність слов'янських народів». Янукович наголосив, що «майбуття Православ'я України – в об'єднанні. Але при цьому важливо зберегти такі історичні риси нашої віри і нашої церкви як соборність і толерантність. Шлях до єдності має бути пройденим із опертям на традиції й помисли самих віруючих, без нехтування їх прав і засад життя... Допомогати, але не нав'язувати – в цьому я вбачаю роль і місію сучасної української держави у її відношеннях з Церквою... Держава і Церква мають бути рівноправними партнерами у творенні Добра».

В Україні з вересня місяця почав роботу перший недержавний церковний пенсійний фонд. Він вже пройшов державну реєстрацію й називатиметься

«Покрова». Заснувало його керівництво УГКЦ, щоб якось поліпшити життя отців, які виходять на пенсію. «Питання забезпечення гідної старості в Україні стоїть дуже гостро, - каже голова наглядової ради фонду, протоієрей отець Василь. – В країні працює чимало недержавних пенсійних фондів, але система пенсійного забезпечення належним чином не функціонує». До початку роботи ради в областях країни будуть відкриті його відділення. Ми вже неодноразово порушували перед керівництвом УГКЦ питання про забезпечену старість її священників, особливо тих в діаспорі, які із-за тамтешніх вимог не мали сім'ї, а нині мають думати, як в спокої прожити роки до покликання Богом до себе. Хотів би тут принагідно сказати добре слово про ветеранів зарубіжного греко-католицизму, яким за 70, а то й 80, і які у такому віці залишилися сам на сам із світом, із своїми проблемами здоров'я і догляду. Я маю на оці отців Івана Музичку, який цього року лігував у такої ж за роками сестри в Пукові, отців Івана Шевцова і Дмитра Сеніва, яким допомагають сестри-василіанки, але яких австралійський владика Петро ладен відправити до Аргентини, отця Дмитро Блажейовського який в свої 99 має годуватися з того, що виростить, як він пише, на своїй, розміщеній на балконі фермі-огороді.

Один із лідерів Компартії України (не хочеться писати це слово у назві партії, бо ж цей діяч її не визнає право приналежності Криму до неї) **Леонід Грач** виступає одним із обстоювачів ідеї наявності якоїсь слов'янської цивілізації, якогось єдиного православного слов'янського народу. Росія, на його думку, «захищає нашу з вами цивілізацію і ми маємо бути разом з нею». Грач налаштований проти української влади й заявляє про готовність Криму відокремитися від України. Він наголошує на тому, що «русофобська політика Ющенка руйнує не тільки слов'янську єдність вона руйнує весь світогляд православного слов'янського народу».

В Музеї запорізького козацтва на острові Хортиця організовано виставку ікон XVIII-XX століть, ціна яких – десь один мільйон доларів. Вони належать переважно колекції Валерія Гуці – директору запорізького антикварного магазину «Антика». Тут є ікони написані не лише професійними іконописцями а й народними майстрами, не лише виконані на канонічному дереві – кипарисі, а й на полотні. Частіше на виставках показують ікони з російських чи білоруських шкіл, які є висококласними але це – перемальов із вже існуючих. Особливістю української школи іконописання є творення свого, додавання до класичного образу власних, побутових деталей. Ці ікони не є канонічними, але вони самобутні й цікаві з художньої точки зору. Так, на одній іконі зображено Ісуса Христа з хлібиною в руці, на іншій – з великими вухами, що засвідчує його прислуховуванню до потреб вірних. Пророка Даниїла український художник зобразив у чалмі, яку

носили султани, та козацькому жупані. Він нагадує українського шляхтича. Про те, що він пророк свідчить лише згорток в руці. Такі вольності при малюванні ікон не допускали в жодній країні. Родзинкою виставки був невеличкий образ Святої Трійці. Тут – лише трикутник (Батько, Син і Святий дух) та випромінюване ним світло - християнська віра, яка сяє на весь світ. На виставці також представлені подорожні ікони.

Фашистські варвари Петра I нищили в Батурині не тільки людей, а й храми, збудовані гетьманом Іваном Мазепою. Останніми місяцями археологи під завалом ґрунту відкрили підземний хід до Батуринської фортеці, а також оборонний рів. За декілька сотень метрів від гетьманської фортеці археологи виявили південну частину церкви Живоначальної Трійці, збудованої гетьманом за 20 тисяч злотих. Через рік знамениту церкву відбудують її ширина -22 метри, висота 38-39 метрів.

Вітаючи Всеукраїнську Чудотворну Прощу в Зарваниці, Юлія Тимошенко зокрема написала: «Я сама не один раз, як прочанка, була в Зарваниці і зараз шкодую що не стою поруч із Вами, що не можу забути про всі свої численні справи і зустрітися у молитві з Богом... Проща дає нам можливість покаятися щоб стати хоч трішки кращим, терплячим, уважним до людей, які нас оточують Проща дає час, щоб в спокої проаналізувати своє життя і його клопоти, щоб постаратися зрозуміти, як жити і як любити, щоб не порушувати Божий Закон. Саме в цей день, коли сотні тисяч людей стоять на одному святому місці, кожному стає зрозумілою життєва істина, яка полягає в тому, що всі ми рівні перед Господом серед нас немає політичних опонентів чи ворогів, бо ми прийшли з однією метою – покаятися та в молитві попросити Господа ласки, здоров'я і злагоди». На запрошення місцевих священників на прощу приїхав Префект Конгрегації Східних Церков кардинал Леонардо Сандрі. У своїй проповіді він наголосив якщо дуже міцно вірити й ревно молитися, то може трапитися будьяке диво. Майже 100 тисяч вірян відвідало цього року під час Всеукраїнської прощі Зарваницю.

Верховна Рада зареєструвала законопроект депутатів В.Стретовича, В.Маруценка, О. Бонда та В. Малишева «Про внесення змін в деякі закони України», метою якого є «забезпечення конституційного права віруючих батьків на виховання дітей відповідно своїм релігійним переконанням». Законопроект підтримала Колегія Міністерства освіти і науки Згідно цього документу в разі його прийняття, релігійні організації матимуть право утворювати свої загальноосвітні установи. Нині в Україні існує біля 40 шкіл, пов'язаних з релігійними організаціями. Парадокс полягає в тому, що нині приватні особи й громадські організації мають право утворювати свої навчальні заклади, а релігійні спільноти – ні.

Для голови Комітету ВР у справах культури В. Яворівського дикунством подало відкриття в приміщенні Верховної Ради церкви Московського Патріархату. «Сказав тоді давайте я відкрию церкву Київського Патріархату, а Кендзбор греко-католицький храм., Головатий – автокефальний Хто забороняє відкрити Мустафі Джемільову мечеть?

Давайте перетворимо парламент на різні церкви. Але покажіть мені хоч одного депутата, хто ходить туди молитися. У них такі гріхи, що в цій маленькій кімнатці їх не відмолиш. Це була явна провокація».

Засобом поєднання конфесій і церков Тернопілля слугуватиме шестиметровий дубовий хрест, поставлений біля пристані міського озера на честь 1020-річчя хрещення Русі-України. Його освятили представники всіх конфесій міста. Раніше хотіли спорудити тут пам'ятник Володимиру-хрестителю. Відтепер біля цього хреста щороку буде проходити освячення води.

Молодь нині часто не знаходить себе. Ті функції, які в радянську добу виконували піонерія і комсомол не перейняла жодна з наявних в Україні молодіжних спільнот. Знівечивши на одному із Луганських кладовищ 138 надгробок, 17-річний варвар з малюнком Че Гевари на футболці заявляє: «Не знаю, для чого ми те робили. Просто так. Нічим було зайнятися». Кожний з трьох затриманих величає себе по-різному: Віталій – сатаністом, а трощити могили вимагає саме сатанізм, Костянтин – панком, а 15-річна Олександра – готкою. Хоч як твердить луганська міліція, жодного із названих об'єднань в місті немає та й самі негідники не знають, що є що. Чув дзвін та не знає звідки він. То ж знову бачимо намір неформі заховатися за якийсь рух, зокрема сатанізм, з метою скосити роки свого покарання. Але менше 3-х ніхто з них не одержить.

Єврейський комітет України, заснований О.Фельдманом, прагне відмити тих діячів-євреїв радянської доби з партійних і державних органів, на яких

лежить тавро винищувачів українців в роки Голодомору. Він обурений розсекреченням СБУ списком винуватців Голодомору бо ж більшість в ньому – особи єврейської національності. Можливо цим пояснюється той факт, що євреї світу вимагають визнати Голокост геноцидом, скосним щодо єврейського народу, і водночас не бажають визнати Голодомор геноцидом, бо ж серед його виконавців, як свідчить СБУ, були маси євреїв. Заступник начальника Держархіву СБУ Сергій Кокін зауважив: «Ми виходили з тих

документів, які є в архіві. Серед керівників було багато людей саме тієї національності, про яку нині йде мова». В самому СБУ звинувачення пана Фельдмана в розпалюванні антисемітських настроїв вважають безпідставними. Радник СБУ з науково-дослідницької роботи Володимир В'ятович для кореспондента газети «Сьогодні» сказав: «Поки що презентована лише перша частина дослідження, будеще продовження. А всі заяви, які нині виголошуються - це чиясь суб'єктивна точка зору, до того ж робляться вони для розпалювання антисемітських настроїв». Чомусь не звучить обурення пана Фельдмана з того, що Ізраїль, як і його посол в Україні, не визнавши

Голодомор геноцидом, тим самим зайняли явно антиукраїнську позицію. То ж живучи в Україні, треба захищати її корінний етнос, а не вишукувати, що компрометує Україну в очах світової громадськості.

Учасники сесії ЮНЕСКО, яка відбулася в липні в Канаді, відмовили Україні у включенні Андріївської Церкви у список Світової спадщини. Причиною цього є гендлювання української держави і зокрема Президента В.Ющенка з пам'ятниками історії і культури і тут є ЕК тільки те, що цю Церкву передали з волі Президента у власність Автокефальної Церкви, а й те, що Україна не може зберегти шедеври світового рівня в належному стані. Її політичні лідери, будучи самовпевненими у непогрішимості й непокараності своїй, без належного обґрунтування й застереження роздають культурні пам'ятки наліво й направо. Після всіх страхів в Києво-Печерській Лаврі, пов'язаних з обвалами в Нижніх печерах, ЮНЕСКО має намір переглянути її статус як складової Всесвітньої спадщини (ВВ. - №142).

Ще 17 років тому в Ново-Волинську було демонтовано бронзовий пам'ятник В.І. Леніну. Лише зараз з дозволу Ново-волинського міськвиконкому **пам'ятник (а це близько 6 тонн бронзи) продали на металобрухт, а за виручені кошти відлили два церковні дзвони.** Все це могло бути, але без виявів кошунства, що було характерним для доби комунізму, коли в такий спосіб знищували сліди царських часів, то це чомусь подавалося як нормальне явище. Нині в такий же спосіб нищать те, що для частини громадян країни постає як святиня. Відтак, розправляючись в такий же спосіб із пам'ятками історії, ті, хто вдається до цього, глумляться над почуттями тих, для кого ще ці пам'ятники є святинею.

Георгій Чорненко взявся створити дзвіницю для Київської Софії. Після того, як дев'ятнадцять дзвонів було відлито, їх вже не мали права піддавати якійсь механічній обробці. Але ж постало питання створення гармонії між ними. В тональність не попадав головний дзвін вагою 300 кг. Прийшлося заточувати його на 10 см, щоб він звучав у тональність. Дзвони до-мажор та сі-мажор прийшлося додатково ще замовляти за кордоном, бо ж у нас в Україні їх не виготовляють. Звучання дзвонів Софії, як каже Георгій, буде набагато кращим від інших дзвіниць, бо ж вони звучатимуть в гармонії. Для цього прийшлося ще деякі обробляти і всередині й зовні.

З примхи київського мера Л.Черновецького на Майдані Незалежності скоро з'явиться вже третій варіант скульптури архангела Михаїла. Перший, як відомо, було подаровано в Донецьк. Нинішній не влаштує тим, що не вписується в барокові Лядські ворота, виглядає надто агресивним. Новий нагадуватиме того, який нині є над фронтоном Михайлівського собору. Він має менші крила, меч тримає не прямо, а з деяким нахилом, має не голі ноги, з яких одна дещо висунута наперед. Думки щодо цієї нової мерської затії розділилися. Ті, хто хоче бачити Михаїла сильним і мужнім, висловлюються за збереження нинішньої скульптури.

Скільки потрібно киянам церков і молитовних будинків, це ще ніхто не підраховував, хоч конфесії прагнуть наповнити столицю своїми будівлями у

сподіванні, що до них ходитимуть на моління мешканці Києва. Ілюзій багато, а в реаліях матимемо те, що вже є в Європі, де храмові споруди продають під спортзали, готелі, інші заклади. Воцерковлених віруючих з кожним роком стає все менше і менше. А тут до 2011 року, згідно схваленого містобудівною радою столиці плану, буде зведено десь 252 споруди. Загалом тоді в Києві діятимуть аж 1200 культових споруд. Якщо врахувати, що площа столиці, включаючи річки, озера, парки та зелені зони, складає 835 кв. км, то на кожен квадратний кілометр київської землі припадає по півтори культові споруди. Але нині невідомо, які конфесії заберуть собі більшу частину передбачуваних під храми ділянок. Маємо лише постійні скандали Московської Церкви із мешканцями мікрорайонів Києва, які не бажають бачити храми цієї конфесії, збудовані у звичній для них парково-скверній зоні. Черговий конфлікт (після вулиці Гончара) УПЦ МП має на вулиці Уманській. То ж чи будуть ходити до збудованого тут храму ті, хто нині не бажає його бачити! (24. – 9 липня).

Десь за 3-5 років Андріївська церква може рухнутися, її уламки покотяться до Подолу. Гора, на якій розміщено храм, знаходиться нині в гостро-аварійному

стані. Показники сповзання ґрунту тут перевищують в десять разів норму. Потрібно негайно забурити сваї й виконати інші роботи. Характерно, що частина споруди яка звернута до Подолу, осідає значно інтенсивніше, ніж інша. Це призводить до того, що ця частина храму відколюється. В півтораметрових стінах з'явилися нарізні тріщини. Їх ширина досягла 4-6 сантиметрів. В стилісваті, який виконує роль своєрідного фундаменту храму, також є вже тріщини. Його стіни постійно замокають, цегла руйнується. Гроші на ремонт держава вже не вперше виділяє в кінці року, які за 2-3 місяці практично освоїти не можна. Зараз Андріївну передали Автокефальній Церкві, яка своїми коштами його не відремонтує (Факти. – 9 липня).

«Фатальна тенденція української релігійної журналістики, - зауважує архієпископ Ігор (Ісиченко), - її конфесіоналізація. Журналіст, який пише про Церкву, майже завжди ототожнюється з якоюсь політичною силою (економічним кланом), а відтак і з протегованою нею релігійною організацією. Брак правди в релігійному інформаційному просторі є ознакою нашої несвободи, нашої неготовності робити Церкву справді вільною» (Україна молода. – 11 липня).

Українці більше вірять в свої сили (68%), ніж в Бога (52%). На державу покладають надії лише 3% опитаних компанією Research & Branding Group. У

власну долю вірять 16%, в чудо – лише 3%. Відтак вільнодумчі настрої набирають своєї ваги.

Фестиваль поетичної творчості священників з ініціативи Харківсько-Полтавської єпархії відбувся 9 серпня в Миколаєві під назвою «Твої установи піснями для мене стали». Учасниками його стали письменники в священничому сані з різних християнських конфесій. Приміщення для заходу надала Миколаївська міська бібліотека ім. Марка Кропивницького. Свої вірші презентували генеральний вікарій ордену домініканців в Україні та Росії о. Маріюш Возняк (РКЦ), настоятель Різдва-Богородичної парафії Києва о. Валерій Копійка (УАПЦ), Ігумен Крехівського монастиря о. Пантелеймон Саломаха розповів про плідну творчість відомого поета-василіянина о. Василя Мендруна. Група монахів Крехівського монастиря виконала пісні на слова о. Василя Мендруна. Ансамбль «Родина» із м. Ромни Сумської області, організований сім'єю Володимира й Світлани Момотів, показав цілу пісенну програму з творів на слова настоятеля Свято-Пантелеймонівської парафії м. Миколаєва о. Івана Лещика. Поетичний фестиваль продемонстрував непомітну в каламутних хвилях літературного постмодернізму творчість митців, талант яких став знаряддям духовного оздоровлення світу. Служіння Богів засобами поетичного слова природно поєднало священників із різних конфесій. Фестиваль у Миколаєві планується зробити щорічним. Заяви на участь у наступному фестивалі, запланованому на осінь 2009 р., треба надсилати на адресу Свято-Пантелеймонівської парафії м. Миколаєва (вул. Володарського 4, Миколаїв 54003). Електронна адреса: o.ivan@meta.ua

В травні зареєстровано всеукраїнську політичну партію «Русичі». В програмі зібрання зокрема йде мова про захист канонічного православ'я, участь в програмі «Антинато», надання російській мові статусу державної тощо. То ж маємо ще одне проросійське формування на теренах України під прапорами православ'я.

Під час виборів Президента країни приходилося нам десятками днів стояти на морозі і слякоті, щоб відстояти демократію при обранні глави держави. Ми перемогли. Але при цьому не врахувати зміст прислів'я нашого народу: **«Якщо з пана пан, то – пан, але якщо із Івана пан, то ПАН».** Неочікувано ми й одержали такого ПАНА. Власне безпідставна – й за освітою і за досвідом роботи - самозавищеність вартості своєї постаті постала тією причиною, яка спричинила вже другий розвал демократичної коаліції. Президент при вирішенні питань суспільного життя України обходиться при цьому без консультантів покладаючись при цьому на свій буденний досвід. Це знаю по своєму профілю. Я десь там у його службах значився серед консультантів з питань релігійного життя, але жодного разу якоїсь зустрічі із нами-консультантами так і не відбулося, хоч сам Президент і Служба його постійно на рівні примітивної буденності втручалася у сферу церковно-релігійного життя, державно-церковних відносин. Штатним радником Президента з релігійних питань було призначено отця Бойка. Але як може людина, яка належить до вузького кола православних (навіть не якоїсь із

діючих Церков, людина без відповідної освіти щось значиме радити Президенту. Гадаю, що так було і в інших сферах суспільного життя. З метою самозвеличення діючий Президент відроджує для себе колишні резиденції гетьманів України в Батурині й Чигирині, відбудовує резиденцію Президента в Палаці Потоцьких у Львові. Відремонтовують і Митрополичі палати на території Софійського заповідника в Києві. А все це грошики і немалі з державного бюджету, на які чекають і освіта, і наука, і культура. Своєю месійністю Віктор Ющенко прагнув продемонструвати під час військового параду з нагоди річниці Незалежності України. Тут на нього не подіяли ніякі пропозиції зекономити 70-100 млн гривень, викинутих на підготовку параду, ні застереження, що час муштри забирає час від військової підготовки в учасників маршової ходи, що буде зіпсоване дорожнє покриття Хрещатика й інше. Водночас, як це **відзначає голова комітету Верховної Ради з питань національної безпеки й оборони Анатолій Гриценко**, «ніхто не зрозумів «нового» формату присутності на параді керівництва країни. І в сталінські, і в брежнєвські часи, і при Кучмі на трибуні стояли всі керівники держави, під трибуною – військові аташе... А в цьому році – на підвищенні Президент, решта керівників – в загальній масі, за відгороджувальною стрічкою, нібито на підтанцювці? За принципом: «Чим темніша ніч, тим яскравіші зірки»? Главу держави вирішили явити народу як найголовнішого правителя, підкреслити його статус верховного головнокомандуючого. Якщо в цьому полягав задум параду, то далеко дешевше було б розвісити плакати: «Віктор Ющенко – верховний головнокомандує». Для тих, хто це забув. В парламентсько-президентській республіці голові Верховної Ради відвели місце поруч з прес-секретарем Президента. Певно що там було місце і для прем'єр-міністра. Але Ю. Тимошенко і половина членів уряду на парад взагалі не прийшли. Лідер опозиції, лідери парламентських фракцій – також. Віктор Андрійович не задумався чому?» (Столичні новості. - №32). До речі, подібна ситуація була й під час відзначення 1020-річчя хрещення Київської Русі, коли Президент піарив себе на біг-бордах поруч із Вселенським Патріархом Варфоломієм, а потім під час відзначення річниці хрещення на Софійському Майдані. Це мало місце в Софійському Соборі, коли Президент в Софійському Соборі поставав на тому місці, де мають бути поредстоятели Церков (А. Колодний).

ПРАВОСЛАВ'Я

Директор білоцерківської іконописної школи Леонід Бачинський запрошує відвідувати школу всіх дітей, які мають відкрите й щире серце, а водночас і Боже натхнення. Діти в школі навчаються писати ікони, виготовляти хрестинки й свічки, які потім продаються у церковних магазинах. В школі можна стати іконописцем, художником-різьбярем, позолотником або свічкарем. «Ті, кому сподобалося таке заняття, - говорить директор - можуть

залишитися у нас на постійну роботу». Заняття в школі проводяться не лише під час канікул а й у вільний час під час навчання.

Біляцерковні структури Московсько-Православної Церкви звернулися до Адміністративного суду Києва, звинувачуючи **В.Ющенка, Ю.Тимошенка та А. Яценюка в тому, що ті незаконно підписали лист з проханням надання Плану дій із членством України в НАТО.** Ці політикуючі православні вважають, що Україна не повинна перетворюватися в плацдарм для НАТО з наступним використанням її в агресивних діях проти інших країн. Від імені заявників в суді виступає представник організації «Православний вибір» якийсь росіянин Сергій Демідов.

Патріарх Філарет відправив у Володимирському соборі молебень про мир в Грузії. Він благословив звернення молитви про мир в Грузії у всіх храмах Київського Патріархату. Від імені УПЦ КП Філарет звернувся до керівників інших конфесій України долучитися до такої молитви.

Газета «Дзеркало тижня» (№28) видрукувала велику **статтю про скит Макнявський під заголовком «Вже неіснуючий монастир».** Монастир належить УПЦ КП. В ній, зокрема, зазначається, що внаслідок тих нібито ремонтних робіт, які були проведені і ще проводяться на охоронній території пам'ятки національного значення, з'явилися нові будівлі, які десонують із зовнішнім силуетом монастиря, нові об'єкти будуються з новітніх будівельних матеріалів, що візуально спотворює пам'ятку. Після ремонту більшість гонтового покриття будівель замінили оцинкованою жестю, дерев'яні рами вікон і двері замінили пластиковими та ін. На всі ці неподобства ніяк не зреагувала УПЦ КП, якій належить святиня.

Архипастирські відвідини південноукраїнських громад (10 серпня 2008 р.). 8-9 серпня 2008 р. архієпископ Ігор очолив храмові богослужіння в Свято-Пантелеймонівській парафії м. Миколаєва, яка відзначала день свого небесного покровителя. Владиці співслужили настоятель парафії о. Іван Лещик, о. Валерій Копійка (Київ), о. Йосиф Дрекало (Кіровоград). Проїшла зустріч архиєрея з парафіяльною громадою.

10 серпня 2008 р. владика Ігор Ісиченко відвідав м. Севастополь, де його гостинно зустрів настоятель місцевої громади о. Ігор Чікіта. У парафіяльній церкві було відправлено Святу Літургію. Архієпископ Ігор познайомився з пам'ятними місцями Криму. Білоруська громада Севастополя звернулася до владика з подякою за кількарічне духовне очолювання о. Ігорем Чікітою, який з благословення Патріархії здійснює в УАПЦ душпастирську опіку над білорусами та має дозвіл на регулярну відправу богослужінь білоруською мовою.

Молитва за братній грузинський народ. У зв'язку з агресією імперської Росії проти православної Грузії в парафіяльних громадах Харківсько-Полтавської єпархії УАПЦ протягом Успенського посту здійснювалася молитва за грузинський народ та всіх борців за свободу Грузії. Архиєрейським указом благословляється додавати до потрійної екстені на Святій Літургії заклик: «Ще молимося Господу Богу нашому, щоб вислухав голос моління нас,

грішних, і охоронив всіх людей Боголюбивої і Богом береженої Грузії в час тяжких іспитів та помилував рабів Своїх, усіх грузинських воїнів, щоб зберіг їх від смертоносної рани і всякої хворости душевної і тілесної, щоб охоронив від усякої журби, лиха, гніву і недоли та дав їм повернутися здоровими і щасливими, Всемилостивий Господи вислухай нас і помилуй».

Катерининська церква Чернігова нарешті передана її законним володарям – УПЦ Київського Патріархату. Рішення з цього приводу прийняв Вищий господарський суд України, а чернігівська міліція дала можливість єпископу Іларіону разом з вірянами КП ввійти до храму, незважаючи на супротив цьому проросійських політичних сил і зокрема партійців конотопської Наталії. Внаслідок декількарічного блокування козацького храму промосковськими силами відбулося нищення безцінних історичних і культурних експонатів

В Харківсько-Полтавській єпархії УАПЦ розуміють, що Церква – це не лише клір, а й миряни (а то й насамперед вони). Ось що з цього приводу говорить архієпископ Ігор (Ісиченко): «У нашій єпархії ми покладаємо велику відповідальність на мирян. Нам вдалося створити громади завдяки ініціативі мирян, із середовища мирян вийшли найнадійніші священники. Цю традицію й сьогодні ми зміцнюємо через діяльність мирянських організацій: братств, сестринств. Люди приходять до церкви зі своїми талантами служити Христові, а не священникові чи єпископу... Я постійно нагадую мирянам про ту місію, яку нам заповідав Христос: бути у світі розчиною, закваскою. Її небагато, але без неї борошно і вода не стануть тістом» (Україна молода - 11 липня).

Кому служити Московсько-Православна Церква? Якби в своїй діяльності вона не виходила за Ісусове вчення, що кесарево – кесарю, а Боже – Богу, то тоді й таке питання не виникало б. А так... Дніпропетровський владика УПЦ МП Іриней, для якого українська батьківська духовність нічого не варта, бо ж в керованій ним єпархії навіть Ісуса Христа як царя підмінюють московським царем, погодився на проведення в місті Всеукраїнського концертного туру, який організувався з ініціативи і при участі й оплаті Московського Патріархату. Під час заходу 26 липня із сцени прозвучали не засуджені потім ні владикою, ні його службою сентенції ідеолога Московсько-Православної церковної імперії диякона А.Кураєва Російський фашист у попівській рясі зокрема проглаголює що «не існує українського народу». Він поділив нашу країну на п'ять Україн: центральну, слобідську, Новоросію, Крим і закарпатську русинію. «Коли такі величезні групи населення принципово порізнено оцінюють найбільш фундаментальні події своєї історії, не може йтися про існування єдиної нації». А що ж владика й іже з ним ієрейський корпус, який був на концерті Тут добре сказав Тарас: «А братія мовчить собі, витріщивши очі. Каже: може так і треба». Ні, не треба! Таких дияконів не треба впускати в Україну, а тим, хто своєю мовчанкою сприяє пропаганді антиукраїнських сентенцій, також треба нагадати слова Путіна, який запросив росієфілів їхати до Росії, щоб освоювати там «Сибір даліку». Те, що

скоїлося на концерті в Дніпропетровську, не є новиною для мене. Приїхавши на конференцію туди з участю владики Іриней, я одержав серед роздаткового матеріалу брошурку, в якій сказано, що Україна є лише «окраина Русского государства», а в коридорі звучав гімн «Боже, царя храни». То ж коли подеколи в пресі пишуть про УПЦ МП як «п'яту колону», при цьому, зважаючи на подію в Дніпропетровську, явно не помиляються (А.Колодний).

Помісний собор УПЦ КП, який відбувся 11 липня і був присвячений 900-літтю Михайлівського монастиря і 1020-річчю Хрещення Київської Русі, прийняв рішення про канонізацію князя Ярослава Мудрого, князя Костянтина Острозького, святителя Йова Борецького та останнього кошового атамана Запорізької Січі Петра Калнишевського. Відтепер в день Покрови (14 жовтня) відзначатиметься й день пам'яті святого праведника Петра Колнишевського В Україні скоро з'являться храми на честь святих ієреїв.

Помісний собор УПЦ Київського Патріархату в своєму Зверненні до предстоятелів всіх Православних Церков від імені 14-мільйонної своєї пастви нагадав їм, що **Київська митрополія є «матір'ю», а не «дочкою» Москви.** Наголошено, що надання автокефалії Українській Церкві зруйнує прагнення Московського Патріархату бути першим у Вселенському православ'ї, бо ж тоді Церква втратить свою апостольську і за кількістю парафій не буде найбільшою у православному світі.

В рамках Всеукраїнського марафону для сліпих людей «Небачений світ віри» **митрополит Володимир (Сабодан) – предстоятель УПЦ МП передав Українському товариству сліпих тактильні ікони, які можна «бачити навпомацки».** Такі ікони в Україні з'явилися вперше. Вони виготовлені спеціальним методом гарячого тиснення. Зображений на них покровитель сліпих – святий князь Володимир. Передбачається виготовити 40 тисяч таких ікон. Це – безпрецедентна подія не тільки для України, а й світу.

Журналіст Олег Шинкаренко з «24», розглядаючи питання **канонічності Церкви** в баченні цього Московським Патріархатом, робить цікавий висновок: «Коли за патріархом Олексієм стоїть величезна й озброєна до зубів країна (до речі, із збройним міністерством якої він має договір співпраці – РП), то йому зручніше визначати, хто канонічний, а хто творить розкол. Канонічність, зрозуміло, важлива, але ж Бог православний – один на всіх! Ум, честь і совість російського православ'я священник Андрей Кураєв хитро усміхнувшись, часто наголошує: «Ходіть в ту церкву, де благодаті більше». Але ж благість люди різних культурних традицій розуміють по-своєму і в тісні рамки канону вона не вмщується».

Українське православне братство імені Андрія Первозваного направило Патріарху Московському вітальний лист з нагоди 560-ліття неканонічного виокремлення з Київської Московської митрополії. Глави РПЦ нагадали про цей ювілей, роковини якого не забували у сталінські роки. В 1948 році Московська Церква надто голосно відзначила своє 500-річчя. З нагоди цього російсько-православного ювілею в Будинку літераторів 9 липня відбувся Круглий стіл. Учасники Столу розглядали питання, чому це

Московська Церква погодилася на відзначення чужою для неї, 1020-річчя і «забула» своє 560-річчя.

СВІТ ГРЕКО- І РИМО-КАТОЛИЦИЗМУ

В серпні відбувся Собор монашества УГКЦ під гаслом «Служіння і посланництво богопосвячених осіб». Розглядалося не лише питання особливостей служіння монашества у сьогоднішньому світі, а й підсумовувалися напрацювання, реалізовані за шість років спільної праці. Цікавими були виголошені на соборі доповіді «Ідентичність, виховання, посланництво», «Ідентичність монашества УГКЦ», «Посланництво монашества у есхатологічному вимірі Церкви» та ін.

Нові чудачества з'являються на теренах греко-католицької Церкви. Образ Ісуса Христа побачили цього разу в Новому Роздолі на розчакнутій під час грози вербі. Місцевий мешканець Іван Бесараб каже, що поява образу засвідчує те, що має статися щось погане. Відтак це є попередження На рівні в цій ситуації виявилася УГКЦ. Комісія із Стрийської єпархії ознак дива в розколотій вербі не знайшла. Новороздільський декан отець Микола слушно зауважив (і це є відповідь тому кликушеству, яке розвивається серед неосвіченого греко-католицизму): «Образ Ісуса Христа дуже розмитий. Його й фотографували спеціальних ракурсів, щоб «витагнути» зображення Ісуса. Одні думають, що відображення на одній гілці, інші бачуть його на другій. Моя думка така: коли б це справді було знакове місце, то ставалися б оздоровлення А наразі ми нічого такого не чули». Закрадається підозра, що хтось штучно фабрикє такі «чуда». Тут на пам'ять приходять епізод із плачучими іконами, про який дізнався цар Петро I. Він зірвав таку ікону. Побачивши бутилочки з яких подавалася рідина на сльози, цар попередив, що якщо в наступному іконі так будуть плакати, то певне місце попів заплаче кров'ю. То ж дійсно якимсь чином цьому примітиву чудотворення потрібно покласти край, бо ж скоро в Галичині не залишиться поселення, в якому б не було чогось «чудного». Зрозуміло, що кожна нова поява десь інде якогось «чуда» значно применшує віросповідну значимість відомих святинь Церкви.

В містечку Кешобпур на південному заході Бангладеш **народився хлопчик із двома головами.** Почуває себе дитя нормально, обидві голови реагують на світло. Важить 5,5 кг. Оскільки згідно з легендами індуїзму на землі можуть з'являтися аватари різних божеств цієї релігії, то народження Кірона (так назвали дитину) вже прийняли за появу святого. Тисячі паломників приїждять в Кешобпур щоб побачити божество і помолитися на нього. Щоб забезпечити дитину від паломників, приходиться таємно міняти місце його знаходження

Одеса вшанувала Івана Павла II. Тут біля стін кафедрального собору Успіння Пресвятої Богородиці відкрито пам'ятник Папі. Окрім представників римо- і греко-католицької церков в урочистостях брали участь гості із Польщі, Білорусі, Росії. Почесним гостем міста був митрополит краківський кардинал

Станіслав Дзівіш, який працював особистим секретарем Івана Павла II. Одеса має давні католицькі традиції. Серед її перших градоначальників і будівничих були католики Олександр Лонжерон, герцог де Ришельє, аббат Ніколь та ін.

Наш часопис писав вже про знахабнілих ченців із Підгірського монастиря, які возвели себе в єпископи й їздили по парафіях УГКЦ з метою повернути вірян Церкви до своєї розкольницької спільноти. Наглість цих ченців не має меж. В серпні Ілля Догнал, Методій Шпіржік та Маркіян Гитюк в чернечому одязі ввірвалися до канцелярії єпархіального управління УГКЦ в Стрию, зчепилися в бійці з там присутніми, в тому числі й із єпископом Тарасом Сеньковим. Вони хотіли захопити храм апостола Якова. Прийшлося викликати міліцію. Догнал і Шпіржік – отці із ліквідованого чеського предстванництва. Із василіанського чину їх за непослух відправили в Україну. В липні ченці, які оголосили про утворення ними нової греко-католицької Церкви й анафемування деяких єпископів, були відлучені від Підгорецького монастиря. Вони тоді зорендували для життя тут будинок а службуправлять у колишньому костелі. Розглядається питання депортації ченців у Чехію.

Предстоятель УПЦ МП митрополит Володимир (Сабодан) передав Національній Академії наук України банківський чек на 100 тисяч гривень. Гроші призначені для реставрації оригіналу символу духовного відродження нашого народу та української державності **Пересопницької Євангелії.** Написане «на малолроссийском наречи 1556 года», як її оцінив Тарас Шевченко визначна рукописна пам'ятка в наш час стала (після Гімну, герба та прапора) священним символом України.

Греко-католицька Західна Україна виявляє далеко більшу містичність, ніж православна Східна. Тут майже щотижня оновлюються чи «плачуть» ікони, з'являються зображення Матері Божої на якомусь предметі чи дереві або ж має місце зустріч з нею чомусь переважно дітей. Добре, що поклоніння цьому не виходить на загальноцерковний рівень, а частіше виявляється локально на рівні парафії або декількох ближніх поселень. Цілком природне явище, яке може ще не зовсім у своїх причинах з'ясоване, береться на озброєння місцевим духовенством як засіб активізації виявів релігійності, вирішення фінансових проблем, піднесення й поширення інформованості про наявність якоїсь місцини чи поселення та ін. В липні місяці в селі Журавки, що на Львівщині, мало місце нове «чудо». Дівчинка Богданка нібито помітила на 1,5-метровому пеньку, що лишився від зрізаної груші, в яку влучила блискавка, постать жінки в ризах, яка тримала на руках дитину. Потім ця постать перетворилася в образ Божої Матері. Опівночі до пенька прибув священник, який відправив службу Служ про «чудо» швидко рознісся і до Журавок стали приїждити прочани. Подейкували, що один дотик до грушевого пенька допомагає від недуг. Знайшлися такі, які вже почали говорити про їхнє зцілення або про зцілення їх дітей. Вже й з'явилася версія приходу Богородиці саме до Журавок. Як з'ясовує це голова Бережницької сільради Гнат Кухта, до якої входять п'ять сіл (в тому числі й Журавки), це трапилося тому, що храми в трьох з них названі на честь Богородиці. Але не

тільки це є причиною з'явлення тут Божої Матері. В селі стоїть церква, збудована нібито родиною Виговських на честь Божої Матері ще в 1924 році. Її хочуть проти волі селян забрати в Музей під відкритим небом. «Матір Божа, - як твердить Г.Кухта, - хоче оберезити свою святиню». Біля пенька вже поставили скриньку для пожертв, а спритні фотографи фотографують святу об'яву й продають її знімки по п'ять гривень.

Процес беатифікації митрополита Андрея Шептицького затягнувся на півстоліття. Відвідавши Конгрегацію для Східних Церков у Римі, кардинал Любомир Гузар зауважив: «Процес може повільно просуватися бо Андрей Шептицький не загинув мученицькою смертю. Та думаю, що цей процес завершиться успішно... Він має два етапи: перший – інформативний, який уже закінчився, а другий стосується вже рішення в Римі. Він теж добігає кінця». Справа в тому, що досі немає виразного посмертного дива, яке б стосувалося Андрея Шептицького «Хоча сталася одна подія в Америці, яку можна буде вважати чудом - каже кардинал – Тепер лікарі та різні експерти досліджують її. Якщо все підтвердиться, то тоді це буде останнім кроком до проголошення Андрея Шептицького блаженним».

ЖИТТЯ ПРОТЕСТАНТІВ

В 1992 році в Полтаві відродила свою діяльність німецька лютеранська громада. Членами її стали як нащадки полтавських колоністів із Німеччини, так і німці та члени їх родин, котрі оселялися в Полтаві в різний час. Завдяки благодійній допомозі співвітчизників з партнерських міст Полтави – Остфільдерна, Ляйнфельшден-Естердінгена і Фільдерштадта – полтавські німці-лютерани мають приміщення для молінь. Нині вони приступили до будівництва німецької кірхи. Пастором громади є Святослав Фехтель (Молодь України – 21-25 серпня).

Почесний єпископ Житомирського обласного об'єднання церков Християн віри євангельської Микола Камінський відзначив своє 80-річчя. Заслугою ювіляра була легалізація діяльності Церков ХВС, активізація роботи понад 40 громад Церкви ХВС, відкриття Коростенського біблійного коледжу. Саме завдяки вдачі і людинолюбству М.Камінського в області діють численні реабілітаційні центри для постраждалих від алкоголізму і наркоманії, була налагоджена масштабна допомога нужденним. Як релігійного діяча, М.Камінського знають в США, Швеції та Норвегії. Вітаючи ювіляра, всі гості відзначали його безмежну доброту, мудрість у вирішенні складних питань релігійного життя, постійну готовність прийти на допомогу потребуючій (О.Лебідь).

Громада шведських лютеран, що знаходиться в селі Змійвка, порівняно невеличка. Назва села, в якому жили одні шведи – Старошведське, після злиття його із селом німецьких колоністів Шпангендорф (Зміїне село), практично зникла із самостійного вжитку. Нині в селі шведів біля двохсот

осіб, а шведську мову знають не більше двадцяти. Вчили мові своїх внуків бабці. Тепер фірма «Чумақ», засновником якої є швед Карл Стюрен, направила на навчання до Швеції викладача шведської мови. Стюрен всяк допомагає збереженню в селі шведських традицій. Оскільки шведську кірху захопили православні, то шведи-лютерани моляться разом із німцями в їх кірсі. Правда, не знаючи німецької мови, вони мало що розуміють в богослужінні. До них із Швеції пастори приїздять спеціально 3-4 рази на рік.

Свідки Єгови України запланували проведення спеціальних одноденних конгресів мовою жестів. В 2008 році конгреси пройдуть в Тернополі (2 листопада), Запоріжжі (9 листопада) та Горлівці (16 листопада). У 2009 році в цих же містах відповідно 7-8 березня, 14-15 березня і 21-22 березня. Цього року вже було проведено 29 трьохденних конгресів з теми «Керовані Божим духом» переважно в обласних містах країни. Програма конгресів починалася і завершувалася піснюю і молитвами. Програма кожного конгресового дня – п'ятниці, суботи та неділі - була присвячена розкриттю змісту новозавітних слів «Дух керуватиме вами, допомагаючи повністю зрозуміти правду», «Сійте з думкою про дух» та «Продовжуйте ходити згідно з духом». Програма конгресів висвітлювалася українською, російською, румунською та угорською мовами, мовою жестів (І.Вішко).

Досвід Східної України, наголошує голова Держкомнацрелігій О.Саган,

показує, що протестантські церкви в Україні набагато потужніші, ніж про це думають в суспільстві. «На мій погляд, якщо динаміка збережеться, то з часом протестантизм проявить себе як одна з найпотужніших конфесій в нашій країні. У світі православ'я на сьогодні є чи не найбільшим донором вірних для інших конфесій» (Україна молода – 1 серпня).

Питання біблійних принципів взаємин між церквами є нині актуальним в об'єднанні християн-баптистів. Ці принципи чітко прописані в часописі «Євангельська нива» (№2 -2008), а саме: 1. глибоке розуміння служителюми Божої роботи через церкву; 2. співпраця церков у захисті Євангелії; 3. співпраця церков у місіонерському служінні; 4. взаємна соціальна допомога церков; 5. молитовна підтримка та глибока духовна взаємна залежність служителів церкви.

ХАРИЗМАТИ УКРАЇНИ

За запрошенням київських Церков «Християнська надія» і «Победа» Україну відвідав відомий проповідник Нік Вуджисік. Народився він в християнській сім'ї, але без рук і ніг. Проте Нік завдяки своїй настирливості і прагненню до повноцінного життя закінчив школу, одержав вищу освіту у

сфері бухгалтерії, навчився самостійно одягатися, голитися, навіть плавати, набирати 43 слова за хвилину на комп'ютері. В липні Нік Вуджисік провів проповідницький тур по Україні. Так, в Тернополі Нік виступав перед тисячною аудиторією Він розповів, що був такий час, коли йому хотілося покінчити з життям. «Але Господь не дав мені скоїти таку помилку. Я молився про чудо, просивши у Бога руки і ноги. В такому вигляді я є чудом для інших людей. Тепер я їзжу по світу із служінням «Життя без обмежень». Й з руками й ногами, але вони інваліди в розумі. Їм треба допомогти знайти правду і щастя. Тепер я стою перед вами як чудо Боже. Думаєте, якби у мене були руки й ноги, то я стояв би тут? Ні! Який прекрасний Божий план!» (Камень Краеугольный - №8).

МУСУЛЬМАНІВ УКРАЇНИ

За словами імама київської мечеті шейха Імама Абу Аль-Руба важливою ділянкою ісламської роботи є захист підрастаючого покоління від негативних факторів сучасного суспільства. Особливо це стає актуальним в літній час, коли діти знаходяться на канікулах. Потрібно їх відгородити від руйнуючого впливу вулиці і дурниць цього світу, виховувати у них любов до ісламу. Турбуючись про юне покоління, організація «Альрайд» потурбувалася про створення літніх просвітницьких таборів. «Ісламський табір, в якому діти можуть повноцінно відпочити й набути первісні знання з основ релігії, - зазначає керівник «Альраїду» Юсу Ашур, - це є саме те, про що мріють багато батьків» (Аррайд. - №7).

Суд зобов'язав міську раду Сімферополя укласти договір на будівництво соборної мечеті ДУМК в кримській столиці за адресою: вулиця Ялтинська, 22. Щоб перешкодити будівництву депутати міськради проголосували ідею розбити на Ялтинській парк «Ювілейний» на честь 225-річчя міста. З метою добитися легітимності цієї ухвали, мер Сімферополя Геннадій Бабенко ініціює проведення референдуму, під час якого горожани мають відповісти на питання: що вам потрібніше – парк чи мечеть? Проте мусульмани сподіваються, що кримська влада і Президент України загнуждають антимусульманську акцію сімферопольських депутатів. Управління мусульман Криму й меджліс кримсько-татарського народу назвали рішення міськради цинічним і демонстративно незаконним, спрямованим на розпалювання міжетнічної конфронтації. «Я думаю, що ми далеко зайдемо, коли будівництво християнського храму в селищах, де проживає 70-80% кримських татар, визначатимемо голосуванням», - сказав перший заступник голови меджлісу Рефат Чубаров. Він зауважив, що мера Бабенка за його дії «прямо можна порівнювати з расистом». Ми йдемо законним шляхом, а відтак будівництво мечеті по Ялтинській розпочнемо восени, запевнив Чубаров. При цьому він наголосив на тому, що за свої антизаконні дії депутати міськради мають бути покарані за законами Української держави.

Ольга Захарченко застерігає дівчат від одруження із мусульманами-іноземцями. Причину цього застереження вона з'ясує на прикладі свого життя. Одружившись в 18 років виїхавши до Лівану, «я прожила тут півтора року, та любові так і не побачила. Свекруха поруч із своїм чоловіком була як тінь, про те, що в жінки можуть бути якісь захоплення, окрім домашньої роботи, навіть і не підозрювала, а вільний час проводила у своїй кімнаті». Оля не змогла витерпіти умови життя, коли з нею не рахуються як з людиною, і, долаючи різні перепони, все ж таки повернулася до України, задіючи до цього не тільки українськогo консула а й навіть свого батька (Газета по-львівськи).

В Криму, як заявив заступник муфтія мусульман Криму Енвер Нагашев, ближнім часом буде відкрито ісламський університет. «Значна частина кримських мусульман прагне одержати в Криму всебічну світську освіту, в тому числі й вищу, - зауважує Нагашев. – У зв'язку з цим Духовне Управління мусульман Криму вважає першочерговим своїм обов'язком відкриття свого університету, а також ряд нових медресе в різних регіонах півострова». Міністр освіти й науки Криму Валерій Лавров сказав, що ДУМК має право на відкриття своїх духовних установ, але якщо то буде світський навчальний заклад, то потрібний дозвіл Кабміну України.

У-мус

Сесія кримсько-татарського меджлісу відзначила наявність серед молодого сільського населення симпатії до переважно більш «чистого», «істинного» ісламу, що йде дещо в розріз із тим ісламом, який сповідує Духовне Управління мусульман Криму, до народного ісламу кримо-татар. Ця молодь говорить про недосконалість світської держави, виявляє свій інтерес до ісламських держав Близького Сходу. Таке бачення ісламу формується у молоді під впливом арабських ісламських центрів. Воно подеколи виявляється навіть в невідповідності деяких імамів муфтію ДУМК.

ІУДЕЙСЬКИЙ СВІТ

Перше міжденомінаційне служіння в Києві було організоване Київською Месіанською спільнотою. Воно відбулося в приміщенні манежу на Лісному масиві. Зібрання було присвячене 60-річчю держави Ізраїль і річниці руйнації Першого і Другого Храмів – 9 Ава. Тема служіння – «Як перетворити поразку в перемогу, а перемогу в триумф, на прикладі історії, якої зазнав народ Ізраїлю». В служінні брало участь 32 церкви Києва й інших міст України. Основним спікером служіння був рабин Борис Грищенко. Служіння почалося з молитви за Україну, народ і владу країни.

Глухівська таможня вдалася до явного вандалізму щодо іудейських святинь. Нею знищено 174 іудейські релігійні книги, серед яких Тора, молитовник «Тегілат Гашем» та ін. Книги ввозив в Україну громадянин Росії. Їх затримали, оскільки в господаря книг не знайшлися гроші на їх розтамужку, а зрештою він від них взагалі відмовився. Магазин

конфіскованих товарів продав лише одну із затриманих книг. Решту він повернув на таможню, де їх і спалили. Вартість вантажу оцінюється лише в 5 тис. грн.

Комусь дуже свербить роздмухувати інформації про якісь антисемітські витівки в Україні, хтось на таких інформаціях і з мотивації на них створює спеціальні інституції з боротьби з антисемітизмом, виужуючи в такий спосіб на своє буття грошики із зарубіжжя. В липні Агентство єврейських новин, а за ним і російські мас-медіа (Росії вигідно роздмухувати такі слухи, бо ж тоді вона не одна постає у світі антисемітською країною) розповсюдили інформацію про «місцеві антисемітські погроми у Львові». Нібито був погромлений антисемітами єврейський молодіжний культурний центр «Шалом, Хаверім». А між тим, як з'ясувалося, мала місце бійка на чисто побутовому ґрунті. Власниця будинку в якому розміщується названий молодіжний центр і водночас проживає якийсь поселений тут громадянин, перебуває в Ізраїлі. Мешканці будинку неодноразово скаржилися на крики, постійний шум молоді, яка збирається в Центрі. Це виводило із терпіння проживаючих у будинку людей старшого віку. Вони неодноразово кричали на адресу молоді: «Чого ви тут збираєтеся?!». І ось один із них увірвався в центр і побив присутніх там. Міліція в цьому не знайшла «проявів нетерпимості на національному ґрунті». Можна погодитися із представником єврейської громади «Шейхетом Мейлахом», що це був «вияв нетерпимості і хуліганства».

В Кембріджі зберігається знайдений в Каїрській синагозі так званий «київський лист». Це – рекомендаційний лист, виданий Мар Якову Бен Хануці хазарською іудейською громадою Києва. Історики вважають його найдревнішим автентичним документом, написаним на території Київської Русі. Вони датують його X століттям. Мова листа – іврит. В той час в Києві був і хозарський квартал, і єврейський. Згідно літописів у «місті Ярослава» була «Жидівська брама». Вона розташовувалася на місці сучасної Львівської площі. Є дані, що в Києві в XI столітті існувала кам'яна синагога (Україна молода - 1 серпня).

В Чернівцях під час Тижня єврейської культури поновлює свою роботу синагога по вулиці Садовського. Відбудеться міжнародна конференція «Культура та мова їдиш». Буде презентований унікальний документ 1792 року – молитва за австрійського імператора Франца I мовою іврит.

Щороку у вересні місяці Україна має великий **наплив із-за зарубіжжя хасидів.** Вони їдуть до Умані на могилу цадика Нахмана. В цьому році очікується їх більше 17 тисяч. На нараді в Умані з питання прийому паломників за участю представників Держкомнацрелігій вирішені питання в'їзду їх в країну, забезпечення правопорядку, безпеки, організації побуту, забезпечення санітарних норм та ін.

На єврейському кладовищі в Меджибожі, що на Хмельниччині, поховано відкривача нового шляху в каббалі Баал-Шем-Тома. Саме він навчив сприймати давнє вчення на більш тонкому рівні, вчив вмінню встановлювати

зв'язки із світом з метою налагодження в наступному своїх зв'язків з Творцем. Нещодавно сюди інкогніто приїздив відомий голлівудський актор Ештон Катер. Він підготував наступний свій приїзд сюди разом із дружиною. Вони обоє є послідовниками вчення каббали. Обоє носять на лівій руці червону шерстяну нитку – амулет каббалістів. Так само потаємно в червні відвідала Польщу Мадонна, яка розглядає себе як «посла іудаїзму», взявши ім'я Естер. В серпні вона має намір відвідати Україну, де в ряді міст поховані «зірки каббали». Цікаво, що «амулет каббалістів» носять Давид і Вікторія Бекхем, Елізабет Тейлор, Брітні Спірс, Наомі Кемпбелл, Армен Джигарханян. Інформації про наявність в Україні каббалістів серед знаменитостей немає.

НАЦІОНАЛЬНІ РЕЛІГІЇ

Духовне представництво пророка Лева Силенка відкрито в чотирикімнатній квартирі на Оболоні в Києві. Після перенесеного інсульту він втратив можливість безпосереднього спілкування з тими, хто до нього приходив. Поруч з 86-річним Вчителем його, як вона це сама засвідчує, «духовна донька» 46-річна Тетяна Лисенко «Учитель приїхав в Україну назавжди. Йому тяжко говорити після інсульту Тому питайте мене. Але він все чує й розуміє», - говорить пані Тетяна, яка твердить, що «має право бути правонаступницею і продовжувачем справи Вчителя». При цьому вона наголошує, що Лев Силенко заповів поховати себе за трипільськими звичаями. «Він хоче, щоб тіло його кремували, частину праху розвіяли над однією з найвищих круч над Дніпром і на тому місці побудували Храм Дажбожий. А іншу частину праху пропонує поховати в рідному селі Богоявленському що на Кіровоградщині, й на тому місці зробити могилу».

В лютому 2006 року у Вчителя Лева Силенка стався інсульт. Лікувався він у шпиталі в Вашингтоні. Потрібна була негайна операція вартістю 40 тисяч доларів. Як громадянин Канади, він не мав таких грошей. На допомогу Леву Силенку прийшла дружина Президента України Катерина Ющенко. Саме вона допомогла покласти Силенка в лікарню «Феофанія» під Києвом. Лікувався він там протягом двох місяців, повернулася навіть мова. Віктор Ющенко особисто турбувався станом лікування Вчителя. До нього туди приїздила мати Катерини Ющенко Софія Чумаченко. Справа в тому, що вона і її чоловік у США були сповідниками РУНВіри. В будинку Чумаченків рунвіри проводили Священні години. Є фотографія батьків і семирічної Каті, яка читає вірші Лева Силенка (Україна молода – 16 серпня).

У Львові відзначили 645-річчя з часу зведення Вірменського собору. Літургію провів архієпископ Григоріс. Після її закінчення відбулося традиційне для вірмен освячення винограду, а також проведено благочинний обід любові «Матах». Кафедральний собор Успіня Пресвятої Богородиці в вірменській дільниці Львова почали зводити 1363 року, майже одночасно з римсько-католицькою кафедрою і храмом святого Юра, на місці старої

дерев'яної церкви. Вірмени-християни прибули до Львова в XI столітті, тікаючи із своєї батьківщини, яка опинилася під гнітом турків-сельджуків та арабів.

Керівник перших років поширення в Україні РУНВіри Володимир Пілат став верховним вчителем бойового гопака. У своїх статтях та інтерв'ю він тепер жодним словом не згадує про той час, вселяючи пропаганду і утверджуючи бойовий гопак в Україні. Пілат розглядає його як комплексну систему гармонійного розвитку особистості. Він відповідає всім світовим стандартам, які висувають до бойового мистецтва. «Бойовий гопак, - наголошує Пілат, - повинен бути невід'ємною складовою української культури» (Газета по-львівськи).

Сто десять років тому в селі Горіхівці, що на Луганщині, народився хлопчик, який описав став засновником вчення відомого під його ім'ям – **Порфирія Іванова**. Хоч хата Іванових в селі розвалилася, але тут є будинок де збираються часто послідовники Парсека, як тут називають Порфирія, зі всього світу. Для багатьох загадкою є не лише вчення Іванова, а й він сам, який прожив 108 днів без їжі, три години поспіль перебував під водою, без одягу витримував температуру 40 градусів морозу. Парсек, якого випробували на виносливість і німці, й комуністи зрештою добився від Сталіна дозволу експериментувати «на благо всього людства». Останні роки свого життя Порфирій Іванов провів на хуторі Верхній Кундрючій. Тут він і похований. Горіхівці й кундрючівці мають своє бачення вчення свого земляка (Експрес. – 12-13 липня).

В Криму відзначили 650-річчя Сурб-Хача – вірменського монастиря Святого Хреста. На ювілей прибули католикос всіх вірмен Гарегін II і Президент Вірменії Серж Саркисян. Згідно оповідей в далекому 1358 році в лісових хащах на гірському схилі на місці привезеного із древньої вірменської столиці Ані хачкара каменя-хреста храм Сурб-Ншан (Святе Знамення) почав вибудовувати інок Ованес. Потім його наступники значно пізніше добували трапезну, притвор, братський корпус, обладнали фонтани, висадили сад та ін. Все це складає єдиний монастирський комплекс Сурб-Хач – це головна святиня нинішньої вірменської громади України. Монастир розташований на висоті 500 метрів над рівнем моря на схилі гори Гриця за три кілометри від Старого Криму. Сурб-Хач постраждав найбільше під час Другої світової війни. Президент Вірменії, виступаючи на імprovізованому мітингу, запропонував В.Ющенко звернутися від двох країн до ЮНЕСКО з проханням занести монастирський комплекс до світової спадщини. Хоч робіт тут ще багато, але реставрація всього соборного комплексу, яка тривала понад два роки, вже майже завершена. Від автотраси Сімферополь- Керч прокладено асфальтову дорогу і лінію електропередач. На ці роботи витрачено понад 10 млн гривень.

На околиці села Вежиця, що на Рівненщині, росте диво-сосна, яку тут називають цар-дерево. Її стовбурне можуть охопити навіть три особи. П'ять її масивних гілок нібито підпирають небо. Шоста – відпала. Віднедавна вічно

зелена красуня занедужала і потихеньку всихає. Звістка про цю біду сколихнула нову хвилю паломництва. До сосни йдуть на поклон мало не щодня, навіть влаштували на її честь хресний хід. Сосна ця стала своєрідним оберегом тутешніх жителів. Якщо в сусідніх селах трапляються пожежі, блискавка забиває когось насмерть, інші лиха їх не обминають, то у Вежиці цього немає. Жодного випадку біди. І вочевидь завдяки магичній силі цар-дерева. Один поліщук не вірив в цю силу, хотів навіть звести хату під цар-деревом, але біда скосила його сім'ю. Вежичани підживлюють сосну органікою, поливають, але вона гине. «Мабуть забагато горя нашого взяла на себе», - кажуть вони.

З приїздом до Києва післяінсультного Лева Силенка у супроводі Тетяни Лисенко, яка подає себе його особистим секретарем і духовною дочкою, **протистояння в РУНВірі розгорнулися з новою силою.** В якийсь спосіб Вчитель віддав розпорядження, яким позбавив керівника київського ОСІДУ РУНВіри М.Марченка права на духовну опіку і головного координатора громад вірних. Таке ж рішення нібито прийняте й щодо К.Лисенка і В. Чорного. 23 серпня відбувся Собор РУНВіри в присутності Лева Силенка, на якому видаючим Справами Духовного Представництва Лева Силенка було призначено Анатолія (Анта) Дорошенка. Собор відбувся в Священному Гаю (недалеко від пагорба Слави), де, як тепер величають Лева Силенка, «Його Висока світлість духовний Учитель і Пророк» запалив «священнодійно вогонь невмирущості і слави Дажбожої енергії». Всупереч українському законодавству, яке приймає на реєстрацію статuti, ухвалені на зборах діючих в Україні певних релігійних інституцій, а не осіб (а тим більше з неукраїнським громадянством), Л.Силенко в своєму листі до голови Держкомнацрелігій раптом оголосив Статут Духовного Центру Силенкіан ОСІДУ РУНВіри «недійсним».

Батьки Катерини Чумаченко (нині – Ющенко) стояли у витоків РУНВіри в Чикаго (США). Вони пожертвували в 1970 році тисячу доларів (на той час це багато) на будівництво тут храму. Силенко часто бував у Чумаченків. То ж коли постало питання лікування Вчителя, його опікун Тетяна Лисенко звернулася за допомогою до сім'ї Президента. Його лікували протягом двох місяців у Феофанії. Туди ж приїздила мама Катерини Ющенко Софія. Але потім, як каже Т.Лисенко, «про нас забули. Я не один раз дзвонила в Міжнародний благодійницький фонд «Україна-3000», який очолює Катерина Ющенко. Просила співробітників цієї організації організувати нашу зустріч. Але відповіді так і не дочекалася. Мені кожного разу говорять, що в дружини гаранта багато справ і надто щільний графік» (Комсомольская правда в Україні – 14 серпня).

Василь Силенко, який мешкає на Кіровоградщині в селі Богоявленське, де споруджено на місці хати батьків рунвірський храм, **не може мати зустрічі із своїм рідним братом Левом.** Він разом із своєю дружиною приходив до помешкання Вчителя на київській Оболоні. Їм Лев Силенко відповів: «Я не маю про що з вами говорити, залиште мене в спокої. Світослава – моя

духовна донька і вона доглядає мене». Загострені відносини Лева Силенка і з послідовниками своєї віри в діаспорі, зокрема Гулаками і Свириденками, і з рідними людьми й послідовниками вчення РУНВіри в Україні дає підставу до невтішних прогнозів майбуття конфесії. Постає питання: кому треба було розколоти й розсварити рунвірів в діаспорі і хто має потребу довершити в такий же спосіб з українським віросповіданням на теренах України? Чому протягом десятиліть Вчителя Силенка, коли він мав ще міцне здоров'я, якимись страшилками «годували» так, що він боявся їхати в Україну?

НОВІ РЕЛІГІЙНІ ТЕЧІЇ УКРАЇНИ

Україна має три місії Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів – Київську, Донецьку і Дніпропетровську. З 1 липня цього року Президентами перших двох місій стали відповідно Лейн Орін Стайнегел і Тімоті Лі Фрай. Нині ЦХСОД має свої громади 162 країнах. Кількість її членів становить біля 13,2 млн осіб. Церквою побудовано 125 храмів. Будується мормонський храм і в Києві. До місіонерської роботи залучено 52,7 тис. переважно молодих членів ЦХСОД. В Україні місіонерами нині є приблизно 200 осіб із різних країн світу.

Утримання практикують віруючі багатьох конфесій, в т.ч. й кришнаїти. Керівник товариства свідомості Крішні Ач'юта-дас впевнений в тому, що утримання від статевих відносин корисне як для психіки, так і для фізіології. «Відбувається сублімація енергії в інше русло: фізична енергія перетворюється в психічну, - говорить він. – Свого часу я усвідомив, що нічого витратити енергію надаремно. Целібат приносить найвище задоволення – духовне. А якщо існує щось краще, то від передуючого легко відмовитися. Ось, наприклад, вам пропонують смачну їжу – ви ж віддасте їй перевагу перед їжею менш смачною? Так і тут». Проте це не заважає кришнаїтам мати сім'ю. «Ніхто нікого не спонукає відмовлятися від сексу. Це індивідуальна справа кожної сім'ї... Людина сама має вирішити, коли вона стає готовою для такого кроку» (Газета по-киевски.- № 181).

Діяльність Церкви Посольства Божого і її головного пастора Сандея Аделаджі після перегляду по 1-й програмі телебачення програми Миколи Вересня «Попередження» привернула увагу народного депутата України голови спеціальної парламентської слідчої комісії з вивчення порушення посадовцями київської мерії законодавства Миколи Томенка. Він звернувся до Генерального прокурора Олександра Медведька з проханням перевірити діяльність названої конфесії, активним прихожанином якої значиться київський мер Леонід Черновецький. Депутата зокрема насторожили, як він сказав, ті методи зомбування, якими не гребує нігерійський пастор, що називає себе апостолом.

В квітні 2006 року в Москві арештовано Григорія Грабового, який видавав себе за Ісуса Христа у другому пришесті, рекламував за діагностика суспільного

життя, воскресителя мертвих та ін. **В Україні діє більше 20 центрів з поширення вчення Грабового Є такий і в Києві.** В травні ц.р. група послідовників Грабового організували на майдані Незалежності столиці мітинг з вимогою звільнення месії. На знак протесту проти арешту й утримання у в'язниці свого кумира грабовчани проводили «конверсню» голодування 3 листівок, які роздавалися на Майдані, випливало, що Грабовий – доктор наук, професор, дійсний член численних академій наук. Крім того, його рекламували як автора Вчення «Про спасіння і гармонійний розвиток». У вагонах київського метро з'явилися маленького розміру гасла «Свободу Григорію Грабовому». Люди читають їх і не знають, хто то є (Дзеркало тижня. - №29).

В Києві з'явився засновник нового «всеобщего объединения - русской веры, провозглашённой Богом через меня как Откровение истинной веры... Эта вера есть истинное православие, должное объединить весь мир вокруг Украины-Руси. На основе этой веры создаётся организация – Общество Всемирной Руси». Так пише в листівках, які роздає біля Київського поштамту або біля входу до Києво-Печерської Лаври Фьодоров Олег Ігоревич, 1957 року народження, який називає своїм прадідом імператора Миколу II, бабцею – його доньку Велику княгиню Марію, а відтак говорить про себе як продовжувача царського роду. Фьодоров пише, що Російській імперії приречено воскреснути знову як «Русской империи с центром в г. Киеве, а после ей предстоит стать Всемирной империей... Появление на Руси наследника царского престола, иже имеющего от Бога статус царя, является благой вестью нашего времени». Про всі свої марева Фьодоров пише в книзі «Русская Доктрина», яку він розіслав у багато видавництв (навіть у ті, які ратують за монархізм), але її ніхто друкувати не хоче. Мовчать навіть депутати Держдуми Росії. Стоячи щодня на Майдані, Фьодоров водночас наголошує на тому, що «слежка за мной ведётся неустанная». «Вони бояться, - пише засновник «всеобщего объединения – русской веры», - що завершиться їх брехлива демократія і вони не зможуть більше красти. Вони всіляко прагнуть замовчати мене або оббрехати мене, тому що вони бояться нашої з вами єдності. Вони не від Бога, а відродження Русі для них – кістка в горлі. Об'єднати Русь можу тільки я, маючи статус «руського царя»». Але, як далі наголошує самозванець на російській престол, мені потрібна ваша допомога, а мій рахунок в ЗАТ «ОТП Банк» такий-то. Ні взяти, ні додати до цього щось вже не можна.

Серед декого з тих, хто одержав українське громадянство, а є вихідцями з африканського континенту, **процвітає наслідування культу вуду**, про який інформувала РП в одній із своїх Сторінок конфесії. Ця релігія зародилася серед потомків чорношкірих рабів, які були вивезені з Африки в Південну і Центральну Америку. Релігія ця відома переважно своїми магічними обрядами й ритуалами. В Луганську СБУ виявила послідовника вуду, який активно використовував махлярськими шляхами мережу «Укртелеком» для підтримки постійних контактів із своїми одновірцями за межами нашої

країни. В телефонному режимі цей південноафриканець консультувався обмінювався досвідом з маститими діячами вуду. Він подеколи виїздив з цією ж метою в зарубіжжя. Оскільки йде слідство, то прізвисько «злодія» - українськогодіяча вудуСБУ не розголошує

ІНШІ РЕЛІГІЙНІ ТРАДИЦІЇ В УКРАЇНІ

Хто такі пофігісти або нефори? До РП часто звертаються з проханням відповісти на питання, а чи можна різні молодіжні збіговиська розглядати як релігійні новотвори. В цьому і наступних числах ми коротко дамо відповідь

нашим дописувачам Але свіжий факт по Полтаві. Там судили молодиків, які називали себе **пофігістами**. Як з'ясувалося, така зграя називає себе від того, що в житті її членам «всё по фиг!». Часто їх дії списують на сатаністів. Та й самі вони на суді у сподіваннях на пом'якшувальний вирок (бо ж скоїли щось зле із-за своїх світоглядних переконань) себе кваліфікують за послідовників цієї спільноти, хоч при цьому абсолютно не знають, що то є. Навіть в газеті «Факты» 27 вересня 2007 року на цілу сторінку було вміщено матеріал під заголовком «Неужели все ждали смерти невинного ребенка, чтобы, наконец понять, что В ПОЛТАВЕ ОРУДУЮТ САТАНИСТЫ?». А насправді то діяли пофігісти. У вбитій по-звірячому в Полтаві дівчини на грудях знайшли вицарапане слово пехт! (наступний!). Оля дійсно належала до неформального молодіжногоруку, в якому її називали по ніку (тобто прізвиську) Марго. Вона фарбувала нігті чорним лаком, очі обмальовувала чорним олівцем, в косах носила невеличку червону стрічку і завжди чорний рюкзачок за спиною. Цим вона (як і всі з її компанії) утверджували в такий примітивний спосіб своє Я. Оля часто не приходила на ночівку додому, а то й взагалі не приходила, брешучи мамі (вона була в розлуці), що ночувала у бабці. Вбили дівчину в день її народження такі ж два неформали (або нефори, як вони ще себе називають), як і вона. Оля часто на різних зборах в школі захищала нефорів, говорила, що вони – «хороші хлопці», збираються в Полтаві на колодах в каньйоні під назвою Каліфорнія, що знаходиться в лісочку неподалік від центральної вулиці Леніна. Саме два таких «хороших хлопців» (один з яких, до речі, працював асистентом режисера на телестудії) і вбили Ольгу, звалтувавши при цьому по-звірячому її. Правда, до каньйону вони привели її з її ж волі абсолютно п'яною. Випивши ще й тут по декілька літрів вина (з їх

визнання), юнаки втратили будь-який контроль за своїми вчинками. Щоб дівчина не кричала, їй в рот засунули носки, а горло спочатку давили руками, а потім її ж ремінцем. Що характерно, то під час судового слідства ні О. Горбуліч ні В. Дончик не виявили ніякого розкаяння (Факты. – 30 травня). Ці неформали знали один одного лише за прізвиськом. Збиралися вони на свої «засідання» не з якихось ідейних міркувань, а щоб випити чи вжити наркотику. Вони не бажають ні вчитися, ні працювати, ні займатися якоюсь суспільно значимою діяльністю. Вони не вірять ні в Бога, ні в чорта. Кажуть, що коли все «по фіге», то легше жити, але чи то є життя людини!? Не можна виправдовувати сатаністів за їх діяння, але водночас і не слід, як кажуть, на них всіх собак чіпляти. Нефори – це велика біда, що косить нині молодь. Для їх процвітання створюють нині сприятливі умови і суспільства і батьки. Прагнути уникнути від відповідальності за свої вчинки, вони подеколи шукають вже напрацьований захист, безпідставно приписуючи себе до сатаністів або якоїсь нової релігійної течії (А.Колодний).

Культ вуду є офіційною релігією 8-мільйонного Гаїті. Його привезли сюди з Африки разом з рабами в XVI-XVII столітті європейці. Згодом вуду витіснив тут місцеві вірування, а тепер став панівною релігією. Нині послідовники вуду з'являються й в інших країнах. Одиниці його послідовників є і в Україні. Під час своїх ритуалів вудісти входять в транс, щоб в них могли вселитися боги, бо ж нібито в тілі людини бог стає добрим і готовим прийти їй на допомогу. Під час ритуалів богам обов'язково приносять жертву. Найчастіше, вбивають півня. Йому відрубують голову, кладуть у накреслене на підлозі коло і посипають борошном. Отримавши жертву, боги нібито здійснюють побажання віруючих (Газета по-українськи. - №136).

МІСТИКА

Цифра 8 нагадує знак нескінченності, а водночас вона нагадує переплетені персні. 08.08.08 ця цифра значиться тричі. Передбачлива молодь заздалегідь почала бронювати місця у відділах реєстрації цивільного стану в різних містах України із сподіванням на все те добре в сімейному житті, що нібито може дати ця трійка вісімок (Україна молода – 12 липня).

РЕЛІГІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

РЕЛІГІЯ І СВІТ

Протягом року головою Генеральної Асамблеї ООН буде католицький священник з Нікарагуа Мігель д'Еското Брокман. Раніше в сандіністському уряді він був міністром закордонних справ, виступав тоді з гострою критикою політики США, президента Рейгана називав «м'ясником». В своїй першій промові на новій посаді Мігель Брокман засудив «акти агресії» проти Афганістану й Іраку, заявив, що світу більше потрібна любов.

Британські спецслужби виявили велику групу ісламських терористів, які готували теракти на Туманному Альбіоні. Серед визначених жертв терористів значилася й королева Єлизавета II, члени королівської сім'ї. В терористів виявили план королівського житла, розклад дат, коли будинки проживання королеви будуть доступні для публіки, спеціальну вибухівку та ін. У них також знайшли матеріали «Аль-Каїди». В екстреміста Абід Хусейн Хана знайшли плани британського парламенту, лондонської підземки, а також Всесвітнього банку. 23-річний студент-хімік мав зв'язки з декількома терористичними групами в ряді країн. Серед його знайомих були організатори теракту в Лондоні в липні 2005 року, коли загинуло 52 особи, а 700 - було поранено. Працює слідча комісія.

Пітерські комуністи мають намір звернутися до Московського Патріархату з проханням канонізувати Сталіна у тому випадку, якщо він займе першу строчку в рейтингу найвидатніших росіян, який нині проводиться в рамках проекту «Ім'я Росії». «Ленін для Церкви був комуністом а Сталін був дійсно національним лідером. Для нас він те, що для Франції Наполеон.. Люди пам'ятають, що Сталін жив не для себе, а для країни і для народу», - заявив лідер петербургського відділення КПРФ С. Малинкович. Як відомо, спочатку Сталін займав першу сходинку у згаданому рейтинзі, але потім поступився нею царю Миколі II. Третім йде В. Ленін. Остаточний підрахунок проведуть в кінці року. Тепер стало відомо, що над списком хтось певно добре попрацював, щоб не допустити негатив світової громадської думки, спустили названих діячів у другий десяток російських діячів. Відтак в Росії найвидатнішими людьми є ті, хто працював на ідею російського імперіалізму (День. - №127).

Хоч всі – і араби, й ізраїльтяни – знають, що з приходом до влади в США нового президента політика цієї країни щодо становища на Близькому Сході не зміниться, бо ж не вони її визначають, проте серед перших живе

все ж сподівання на краще, коли оберуть саме Обаму. Бо ж він чорний, а чорні в Африці не виявляють особливу прихильність до Ізраїлю, його батько – мусульманин по-батькові він – Хусейн Араби враховують, що Обама може стати в США президентом лише коли він буде заявляти про свою любов до Ізраїлю, що ця любов його є кон'юнктурною. Навіть в самому Ізраїлі до цього так ставляться. Колишній глава МЗС цієї країни Урі Савір засвідчує, що багато хто його питає: «А що, він дійсно є другом Ізраїлю?». Валід Халіб із Амману вважає: «Обама нагадає хамелеона: то на палестинському боці, то на ізраїльському. У нас є таке прислів'я: «Що краще? Біла собака чи чорна?». Однакова Для нас ніяких змін не буде».

Індія – країна постійних міжконфесійних конфліктів. «Індійські моджахеди» відомі за загибель в лютому 2002 року біля 2-х тисяч мусульман під час заворушки в Ахмадабаді, де 80% населення – індуси, а лише 11% - мусульмани. Тоді індуси в такий спосіб відомстили мусульманам за підпал поїзда із паломниками, коли загинули сотні людей. Під час теракту, організованого мусульманами загинуло 45 осіб і 161 одержав поранення.

Організація молодих італійців «Вартівники ринку» вирішила створити на пляжах надувні каплички. «Ми хочемо, щоб релігія була живою, сучасною та щоб вона мала тісний зв'язок зі своїми вірними не тільки в стінах церкви, а й поза ними», - говорить ініціаторка акції Франческа Гарау. Італійський католицький єпископ підтримав такий почин. Представник Товариства католицької молоді Польщі в Італії Рафаїл Будревич схваливши ініціативу італійців, сказав: «Молодь дні й ночі розважається. Тому ми йдемо до неї, щоб нагадати: у побожних немає канікул. До речі, влітку до костелів приходять на 30-40 відсотків менше людей, ніж у зазвичай. Часи змінюються, і Церква також не може стояти на місці... Деякі вірні (особливо люди похилого віку), які раніше ніколи не стикалися з такою формою евангелізації, як італійська, вважають такі ініціативи контрверсійними. Однак, зрештою, звикають до них і пізніше нерідко беруть у них участь».

До яких тільки витворів на основі вільного польоту фантазії не вдаються митці пензля. Аргентинський художник Лео Феррарі зобразив постать розп'ятого Христа на американському винищувачі F-107. Руки його нібито відвертають повішені на літаку чотири бомби. Картина називається багатозначимо – «Західна християнська цивілізація».

Голова Центрального духовного управління мусульман Росії і європейських країн СНД верховний муфтії Талгат Таджуддін закликав 29 серпня до проведення єдиного ісламо-православного джихаду проти імперії Сатани. Нею для муфтія є США. Втратою Америкою свого впливу на міжнародній арені мають «скористатися мусульмани всіх країн», зазначає він. Талгат Таджуддін пише: «Ми повинні допомогти Росії в її джихаді проти США. Мусульмани як ніхто інший, відчули на собі їх агресію. І тепер у союзі з Москвою у нас є всі шанси розплатитися за всі ті страждання, які американці принесли ісламському світу» (День. - №156).

Найновіші дослідження, проведені німецькою організацією «Bertelsmann Foundatson», доводять, що сучасна молодь є більш релігійною, ніж старше покоління. На питання «Чи віриш ти в Бога?» 99% марокканців

віком 18-29 років відповіли «так». В Бразилії, Туреччині та Нігерії маємо 90 відсотків, Італії, Індонезії та Ізраїлі - 80. Релігійності молоді сприяє зростання її подорожей бо ж в чужих країнах вони спілкуються зі своїми за допомогою Церкви. Релігія допомагає в іншому середовищі зберегти свою ідентичність, національну автентичність. Знайомство з іншими релігіями спонукає більш глибоко пізнавати її свою. На зростання релігійності молоді впливає також Інтернет. Найбільш релігійними державами світу виявилися Нігерія, Марокко, Гватемала та Бразилія. В Європі «перемагають» італійці та поляки.

Характерно, що на цей показник не впливають ні зарплата, ні освіта. Більш релігійними є громадяни держав, в яких домінує віра, що асоціюється з позитивними емоціями. На релігійність не впливає політика, політичний устрій країни. Молоді люди є однаково віруючими в демократичних, комуністичних та тоталітарних державах. Віруючі люди більш толерантні, як виявилось, до інших культурта націй.

Московський Патріархат закликав російську владу активніше відстоювати свій політичний вибір на міжнародній арені і звинуватив Захід в політиці подвійних стандартів. Отець В. Чаплін вважає, що в нинішній ситуації Росія має насамперед відстоювати «свій вільний, самобутній політичний вибір, не боятися говорити Заходу: «Ви живете так, як вважаєте за потрібне, а ми будемо жити так, як ми вважаємо за потрібне. Ніякі розмови про загальнолюдські цінності, про те, що ми можемо обнятися й розцілуватися зі всіма народами світу, роззброївшись перед ними, не мають ніякого відношення до реальної політики. Росія ніколи не буде послухним і відомим елементом світової системи, вона завжди буде пропонувати своєму народу, і сусіднім народам свій шлях історичного розвитку».

Церква не повинна втручатися в політику. Про це заявило 52% опитаних американців компанією Pew Forum. 46% вважають, що вона все ж повинна відігравати в політичному житті якусь роль. В переддень президентських виборів кандидат від демократів Барак Обама неодноразово говорив про необхідність допомоги уряду з боку релігійних організацій. Кандидат республіканців Джон Маккейн має багато розбіжностей у сприйнятті суспільного життя із своєю євангельською церквою.

КАТОЛИЦИЗМ

Папа Бенедикт XVI дещо призупинив той марафон у зарахуванні до лику святих й канонізації, який організував Іван Павло II. За понтифікства останнього з'явилася рекордна кількість праведників – 482. Стільки не дали 17 попередників Івана Павла II. Щоб не заважати «фабриці святих», він скасував інститут «адвокатів диявола», який займався пошуком причин нзарахування. То ж і попали в святи, як про нього писали, шахрай і розпусник стигмат отець Піо, засновник організації Opus Dei Хосе Ескриви та ін. Бенедикт XVI ускладнив процес канонізації. І хоч, скажімо, вже доведені чуда Івана Павла II, але Папа не виносить ухвалу про чесноти Кароля Войтили і має намір витратити на це часу стільки, скільки буде потрібно.

Асоціація суверенного ордену Храму Христового подала в судову палату Мадриду позов на Папу Бенедикта XVI як спадкоємця Климента У, який заборонив орден тамплієрів в 1307 (чи 1312) році. Магістра ордену Жака де Моле спалили на вогнищі в Парижі. Асоціація вимагає переглянути рішення про заборону ордену й визнати факт незаконної конфіскації його багатства, яке оцінюється в 100 млрд євро, хоч і не претендує на повернення цих багатств. Орден тамплієрів діяв у XIV столітті в 9 країнах Європи (Франція, Іспанія, Італія, Португалія, Польща та ін..) і нараховував 15 тисяч лицарів. Він мав у власності 9 тисяч об'єктів нерухомості Орден був заснований в 1119 році лицарями, які брали участь в першому Хрестовому поході Його місія – охорона святих місць в Палестині. Головна резиденція була в Храмі Соломона в Єрусалимі (нині – мечеть Аль-Аска). Тамплієрів вважають також охоронцями легендарної Чаші Святого Грааля. Офіційний Ватикан ніяк не реагує на вимогу тамплієрів.

Відмовитися носити хутра горностая на мантиї та головному уборі **закликали Бенедикта XVI італійські захисники тварин.** Автори петиції звернулися до Понтифіка, знаючи про його любов до кішок, яка стала спонукою до написання його біографії від імені кішки Чіко. У книзі «Чіко та Джозеф», яка побачила світ в минулому році, ця кішечка розповідає про її відносини з кардиналом Джозефом Ратцінгером в роки, поки він не став Папою. Активісти Італійської Асоціації захисту тварин в своєму сайті запитали: «У Папи є улюблена кішка, то ж чому він не обробить свою мантию її хутром?».

Всесвітній День молоді в 1984 році заснував Папа Іван Павло II. Кожні два-три роки його святкують в іншій країні. **В липні цього року День католицької молоді відзначався в Австралії.** До Сіднея прибув Бенедикт XVI. На зустріч з Папою зібралося не менше півмільйона прочан. Тут були месси, хресні ходи, концерти і конференції Відзначення Дня молоді потребувало більше коштів, ніж Олімпійські ігри 2000 року. Проте австралійський уряд заробив на заході до 200 млн доларів. Поліцейські були надто строгі до порушників порядку, будь-якого свавілля. Це обурило сіднейську молодь. Вона з'являлася на вулицях в футболках із написами «Папі час їхати додому!» і «Бога немає!».

Католицький єпископ Греції Франгіскос заборонив священикам одружувати туристів з різних країн в містах його країни. «До мене телефонують із-за кордону та просять про шлюб у місці з гарним краєвидом або навіть на пляжі. Але я питаю: хто ми? Продавці церемоній», - зауважує владика. Це – вияв несерйозного ставлення до шлюбу, бо ж останній витлумачують як «один із привабливих пунктів туристичної програми». Не можна «тракувати шлюб як розвагу». Священик має знати, кого він одружує. В «туристичному випадку», каже єпископ, «ці люди для мене абсолютно анонімні. Якщо це громадяни Греції, то можна хоча б зателефонувати до їхньої парафії та дістати необхідну інформацію». У випадку з іноземцями збільшується ризик бігамії. Адже за кордоном легше приховати дані про себе.

Папа Бенедикт XVI дозволив колишньому єпископу Католицької Церкви Фернандо Лугу без порушення церковних правил зайняти посаду Президента Парагваю. Як правило, Ватикан виступає проти участі кліру своєї Церкви в політичному житті, забороняє священикам обіймати державні посади. В даному випадку, як виняток, Папа надав єпископу статус світської особи. При цьому він зважив на обрання єпископа Президентом країни народу. Фернандо Лугу протягом десяти років був єпископом бідного регіону Сан-Педро, але наприкінці 2006 року відмовився від церковного сану, щоб, всупереч Церкві, зайняти високу посаду, яку й виборов у чесній політичній боротьбі. Під час виборчої кампанії Ватикан заборонив Лугу займатися церковною діяльністю, але не позбавив його сану єпископа, оскільки цей сан є довічним. Ситуація нині склалася така, що повернути Лугу сан єпископа може лише Папа Римський. Але Ватикан наголосив на тому, що Лугу більше ніколи не зможе стати єпископом, а лише священиком і то за умови, якщо він не одружиться. Не маючи дружини, Ліго попросив свою сестру Мерседес виконувати роль першої леді Парагваю, здійснюючи своє всевітнє турне.

Монах-капуцин із Мілану Цезар Боніцці випустив альбом у стилі хеві-метал, який має намір надіслати Папі Римському. Ставши ченцем у 29 років, Боніцці на декілька років поїхав як місіонер до Кот д'Івуару. Після повернення до Італії почав професійно займатися музикою, випустив кілька альбомів у стилі нью-ейдж, а потім вирішив грати рок та метал. Священик записав 18 альбомів. Співає італійською та латиною.

В Польщі для людей, яким не вистачає християнської інформації в ЗМІ (а тут десь 90% громадян належать до римо-католиків), з'являться для користувачів мобільного зв'язку текстові повідомлення із цитатами з Біблії, розкладом католицьких програм на радіо і телебаченні. Використовуючи християнський мобільний зв'язок, Польська Католицька Церква в такий спосіб виповнює заклик свого земляка Івана Павла II про нову євангелізацію через мас-медіа. Мобільний зв'язок буде використано для комунікації з молодими католиками. Як зауважує голова проекту священик Мацей Хібовський, «наші абоненти матимуть можливість прочитати католицьку пресу, переглянути релігійні програми чи послухати їх по радіо. Ми надсилатимемо нашим клієнтам програму цих подій, релігійні новини,

молитви для священиків і вірян, імена покровителів, тексти Папи римського, цитати з Нового Завіту та послань святих. Ми розраховуємо попервах на 100 тисяч абонентів, але плануємо їх постійно збільшувати».

Папа Бенедикт XVI закликав «вісімку», яка зібралася в Японії на острові Хоккайдو «щоб в центрі їх рішень були поставлені потреби найбідніших і найслабших верств населення, вразливість яких зростає сьогодні у зв'язку з фінансовими катаклізмами і спекуляціями, що згубно впливає на зростання цін продуктів харчування та енергоносіїв».

Папа Бенедикт XVI прийняв запрошення Президента Білорусі О. Лукашенка і в 2009 році відвідає цю країну. Дехто розглядає це запрошення як піар, бо ж президентська передвиборна кампанія в Білорусі вже розпочалася. Інші розглядають цей візит як засіб замирення Лукашенка із Католицькою Церквою країни, бо ж йому не вдалося покерувати нею як православними.

ПРОТЕСТАНТИЗМ

Найбільша у США баптистська церква «Седдлбек» в місті Лейк-Форест збрала на одночасне інтерв'ю претендентів на президентське крісло **Барак Обаму і Джона Маккейна.** Вів інтерв'ю відомий проповідник Рік Уоррен. Мова йшла про питання моралі, місце релігії в житті суспільства і особи, в політичному житті, про аборти й ВІЧ-інфекції, охорону довкілля та ін. Маккейн заявив, що він вважає найбільшим гріхом «крах першого шлюбу». Обама визнав те, що в Америці ще не навчилися слідувати євангельському принципу «Те, що ви зробили одному із братів моїх менших, те зробили мені». Цей принцип стосується бідності. Характерно, що у своїх відповідях претенденти в більшості випадків були неоднозначні.

Свідків Єгови в Росії нині десь біля 150 тисяч. Вони активно ведуть проповідницьку діяльність. Тривалий час в місті Читі громада Свідків Єгови наймала для християнських зібрань клас в одній із шкіл. Після побудови Залу Царств і перебрання туди громада одержала від керівництва школи лист вдячності, в якому зокрема сказано: «Ми вдячні за вашу місіонерську й добродійну працю і ніколи не забудемо наскільки приємно було з вами співпрацювати впродовж цих років. Ви допомогли нам зрозуміти, що люди, які вірять в Бога, є порядні, сумлінні і добрі. Більшість з вас цілеспрямовані люди, мають міцну віру і мету в житті» (Пробудисв – 2008, серпень).

Генеральний Синод Англійської Церкви, який складається із трьох палат – єпископів, духовенства і мирян, **висловився 111 голосами із 179 за надання права жінкам бути єпископами Церкви.** Синод виступив проти ідеї створення спільнот, які очолювали б тільки єпископи-чоловіки. Синод також відкинув пропозицію, згідно якої церковні округа з домінуванням консервативно налаштованих парафіан могли б вимагати змінити призначену жінку-єпископа на представника чоловічої статі. Церква Англії є формально

главою Англіканського співтовариства, що об'єднує національні церкви всього світу, парафіянами яких нині є десь 77 млн осіб. Більше 1300 консервативних священників заявили про свою незгоду з рішенням Синоду. Вони вважають, що слід боротися із проявами надмірного лібералізму в церковних справах, зокрема з вінчанням одностатевих пар. В 2003 році в США піднесли в сан єпископа гомосексуаліста Джіна Робінзона. В червні в лондонській церкві св. Варфоломія було обвінчано за церковним обрядом два священники-гомосексуалісти – Пітер Кауелл і Девід Лорд. Ображені консерватори вийшли із підпорядкування архієпископу Кентеберійському – главі Англіканської церкви. Звучать заклики організувати свій власний рух «За повернення до істинних цінностей».

Великий реформатор Мартін Лютер буде реабілітований Бенедиктом XVI, бо ж він, на думку понтифіка, не мав наміру розколоти християнство, а прагнув очистити Церкву від мерзот. Відтак він – не єретик. Кардинал Вальтер Каспер вважає, що ця ініціатива папи буде сприяти розвитку діалогу між католиками й протестантами. Водночас Бенедикт XVI має намір на території Ватикану спорудити пам'ятник «єретика XVII століття Галілею».

Али аль-Хашими Мухаммад. Личность мусульманина. – М., 2007. За видрук цієї книги директору мусульманського видавництва «Умма» А. Ежаєву погрожують двома роками ув'язнення. Позивачі із далекого Бугуруслана Оренбургської губернії, ґрунтуючись на російському законі «про протидію екстремізму», твердять, що книга «розпалює міжнаціональну ворожнечу». І це при тому, що до першого її видання в 2001 році добре слово у своїй передмові сказав голова Ради муфтіїв Росії муфтії Рахіль Гайнутдін. Навіть ісламознавець Роман Силантьєв, який взагалі негативно ставиться до поширення в РФ праць саудівських авторів, охарактеризував текст аль-Хашімі як «безобидний».

ПРАВОСЛАВ'Я

Вже сім разів піддавався арешту болгарський батюшка отець Кирило Папудов з міста Петрик. Справа в тому, що за його будинком щорічно виростає велике поле коноплі. Хоч отець і заявляє, що він його спеціально не висіває і що поле є «даром Божим», який він не має права винищувати, але поліція має підозру, що в такий спосіб отець прагне поліпшити фінансовий стан своєї парафії.

Перебуваючи в Києві, **Патріарх Московський Олексій II виявив більшу увагу до тогочасної злої долі українців західного регіону країни.** Він під час богослужіння висловив своє співчуття жертвам стихій і водночас наголосив

на своїй молитовній підтримці їх. Учасники державного відзначення 1020-річчя під час урочистостей згадали лише жертви Голодомору Нікому в голову не прийшло відслужити молебень за живих співгромадян України, які переживали біду (Дзеркало тижня. - №28).

Дружина нового Президента Росії Медведева Світлана, як істинно православна, не байдужа до справ Церкви Московського Патріархату. Вона очолює попечительний (???) раду програми Духовно-моральна культура підростаючого покоління Росії, утвореної з благословення патріарха Олексія II. Програма передбачає створення православних притулків для сиріт, підготовку і проведення навчально-дослідницьких експедицій, паломницьких поїздок, фінансування молодіжного кіно. За соціальну і благодійницьку діяльність Медведева посвячено в кавалери жіночого ордену Російської Православної Церкви преподобної Єфросинії Московської

Представник Московського Патріархату при європейських організаціях **єпископ Віденський та Австрійський Іларіон (Алфесв) вважає, що слід продовжити роботу із виправлення і перекладу богослужбових текстів.** Зрозуміло, що людина, яка щонеділі бере участь у літургії, з часом починає розуміти тексти богослужінь. Але є тексти, які прочитуються або проспівуються в церкві протягом року один раз, а відтак присутні в храмі розуміють їх на 10-15 відсотків. Відтак треба працювати над «полегшенням» слов'янських текстів і їх перекладом російською мовою.

Отець Софроній з села Рудневе, що на Сумщині, свого часу за розбещення неповнолітніх вже відсидів 1,5 року у в'язниці. І ось новий злочин. Він запрошував до своєї хати хлопчиків, щоб ті «пограли в нього в комп'ютерні ігри». Дружина з дітьми залишила розпусника **Священник з УПЦ Московського Патріархату розбещував свою доньку Наталю і пасинка Євгена.** Діти на суді розповідали, що навіть бачили, як він сидів в олтарі, а під рясою в нього був підліток. Софроній навіть не оскаржував нове рішення суду. І ось такі христоморальні батюшки будуть йти до школи, щоб викладати там «Християнську етику».

Священник Російської Православної Церкви Ігнатій Лапкін живе разом із 50 вірянами в селі Потеряєвка, що в 50-ти кілометрах від Барнаула. В 1983 році він відкрив в селі літній табір для дітей – **Стан святого Климента Банкірського.** За 25 років стан відвідало 2,5 тисяч хлопчиків і дівчаток. Діти допомагають у всьому отцю Ігнатію. Проте вони вільні займатися своїми справами. Разом з отцем вони ходять до лісу по цілющі трави. Увечері біля вогнища слухають оповідання про життя святих, співають духовні пісні. На території Петряєвки заборонено курити, вживати алкоголь і брутально сваритися.

Відлучений від РПЦ і позбавлений архієрейським собором сану **єпископ Чукотський Діомід у своїй відкритій заяві піддав анафемі Патріарха Московського Олексія,** а також митрополитів Смоленського Кирила й Білоруського Філарета. Він анафемі піддав всіх, хто брав участь в антимонархічному бунті 1917 року, а заодно і «всех вместе с ними

помышляючих». Владика виявив намір перевести в стан самоуправління свою Чукотську єпархію і «вести дела вне подчинения еретическому священноначалию». Діомід ухвалив вважати вдовілими Московську, Смоленську, Мінську та ряд інших єпархій й поставив питання про заміну керівництва цих кафедр. Діомід залишив за собою право «осуществлять архиерейское окормление православной паствы на вдовствующих кафедрах». Відтак чукотський владика, який, як ми писали в РП-7, з України, оголосив себе главою Московської Патріархії. РПЦ в свою чергу назвала такі заяви Діоміда «нонсенсом» і закликала молитися до Бога за повернення йому розуму.

Єпископа-бунтівника Діоміда з Чукотки Архієрейський Собор РПЦ звільнив від керівництва Анадирською єпархією і дав термін – до наступного Синоду РПЦ

принести покаяння. Проте віри в те, що це буде немає. В одному своєму інтерв'ю **Діомід заявив, що він приїде в Москву і побудує там храм або монастир**, земля для цього нібито є. В РПЦ зауважують «Діомідовщина – це політичний проект... Створюється враження, що якась група осіб просто штовхає єпископа на розрив з Православною Церквою. Все заздалегідь підготовлено і проплачено». Сам Діомід заявив: «Послідовників у моєї позиції дуже багато. Це й Росія, і Білорусь, і Україна.. Коли цей вовчий Собор відбувся, мені багато хто дзвонив навіть із

далекого зарубіжжя..., звонили з підтримкою і з обуренням таких дій щодо мене» (Комсомольская правда в Украине – 13 августа).

Православне язичництво продовжує розвиватися, відволікаючи в такий спосіб увагу православних вірян від поклоніння Богу. З Києво-Печерської Лаври до Санкт-Петербургу в храм Воскресіння привезли 86 частинок мощей лаврських подвижників. Шумну літургію очолив вікарій Санкт-Петербурзької митрополії єпископ Маркел.

Визначаючи ті труднощі в яких приходиться діяти Константинопольському Патріархату, **Вселенський Патріарх Варфоломій назвав** насамперед **відсутність можливостей виховувати молоде покоління монахів, єпископів, теологів**, бо ж богословську школу на Принцевих островах турецька влада закрила ще в 1981 році, порушивши цим право релігійних меншин. На цьому острові турецька влада також хотіла забрати в Патріархату великий будинок- колишній грецький притулок Патріархат програв всі суди з приводу власності на нього в Туреччині, але в липні виграв справу в Європейському суді із прав людини.

Константинопольський Патріархат активно працює на зближення роз'єднаних церков, координує двосторонні діалоги з іншими християнськими конфесіями, зокрема католиками й англіканами. В цих діалогах за бажанням беруть участь всі православні церкви. Протягом

останніх 25 років з ініціативи Вселенського Патріарха відбувається академічний діалог з ісламською та іудейською спільнотою. Проведено 7 симпозіумів. Готується нині восьмий у квітні 2009 року в Єгипті. Він буде присвячений проблемам довкілля.

Російські загарбники зруйнували в Цхинвалі резиденцію митрополита Нікозького і Цхинвальського ГПЦ Ісайї. Сам митрополит чудом залишився живим. Після евакуації своєї пастви владика повернувся до Півд. Осетії. Російські розбійники почали знущатися з нього. Двоє вірних почали захищати митрополита, але були тут же вбиті. Владика Ісайя говорить, що із зони він не вийде, залишатиметься там, доки будуть там його віряни і ховатиме мертвих (Голос Православ'я. - №16).

Католицький патріарх всієї Грузії Ілья II відзначив, що певно Грузія ніколи не стояла перед таким випробуванням. «Але це означає, що після цього випробування Всевишній готує для Грузії велику милість. Ми просимо Господа щоб він заспокоїв наші серця і об'єднав нашу країну».

МУСУЛЬМАНСЬКИЙ СВІТ

В переддень священного місяця Рамазан в **Індонезії проводилася акція із повного знищення алкоголю**. Поліція країни провела рейд по магазинах з метою конфіскації знайдених там алкогольних товарів.

Науковець із американського космічного агентства NASA, уродженець Тунісу Мухаммад аль-Алярі створив **телескоп, який може сприяти об'єднанню мусульман в дискусійному питанні визначення моменту початку нового місяця**. Телескоп, вартість розробки якого обійшлася в 67 млн доларів, планують використовуватися через два роки.

Халед Машааль, голова Політбюро ХАМАСу, категорично проти ідеї «держава Ізраїль», яка має іудейський характер. «Чому це іудеї повинні мати власну державу? – запитує він. – Ви що в такому разі чекаєте, що й у християн чи мусульман буде винятково їхня країна? Мусульмани ніколи не розглядали іудеїв як окремий етнос. Для нас вони релігійна спільнота, яка багато століть живе поруч з мусульманами й християнами. Вони можуть жити з нами поруч й далі, але не як агресивна сіоністська держава».

Єгипетський союз лікарів вирішив, що не можна пересаджувати органи та здійснювати переливання крові між християнами і мусульманами. «Ми в такий спосіб захищаємо бідних мусульман від багатих християн, які купують їхні органи», - заявив глава союзу. З критикою такої ухвали виступила Коптська (християнська) церква Єгипту. При цьому речник Церкви єпископ

Маркос висловив побоювання, що невдовзі всі шпиталі Єгипту будуть поділені на мусульманські і християнські.

Суд Лівану виніс смертельний вирок лідеру Лівії Муаммару Каддафі за те, що нібито 30 років тому він викрав і припускають, що знищив відомого діяча шіїтського руху уімама Мусу Садра. Садр створив у Лівані першу організацію шіїтів «Рух обездолени», військове крило якої «Амаль» й по-сьогодні закликає до протидії Ізраїлю. Взявши участь у 1978 році у відзначенні річниці Лівійської революції, Садр разом із своїми помічниками вилетіли до Риму на зустріч із Папою Римським, але чомусь їх в літаку тут не виявили. Відтак вину за зникнення Муси Садра шіїти тепер списують на Каддафі, хоч останній свою причетність до зникнення заперечує.

Ліванська шіїтська організація Хізбалла підписала угоду із сунітськими угрупованнями, яка має покласти край внутрішній напруженості в країні. Підписана домовленість забороняє мусульманам однієї організації нападати на мусульман іншої. До угоди приєдналися декілька салафітських угруповань, послідовники радикального крила сунітського ісламу, які вважають шіїтів еретиками. У боях між представниками різних мусульманських общин, в тому числі сунітами, зокрема бойовиками Аль-Мустакбаль, які підтримують Саада Харіні, та шіїтами та їхніми союзниками-алавітами в Тріполі, на півночі цього року загинуло більше ста осіб.

Єгипетський релігійний діяч й ісламіст Амр Халед поділився своїми поглядами на «Нову Європу». Оскільки нині в європейців в сім'ї переважно одна дитина, а в мусульман народжуваність постійно зростає, то через 20 років мусульмани будуть в більшості у Європі. Тоді вже вони будуть приймати політичні й різні інші важливі державні рішення. «Це розізлить інші групи народностей і зробить їх надто небезпечними для нас. Як ми знаємо, всі вони – вороги ісламу». Нині мусульман в Європі дещо більше 25 мільйонів. «Але люди Заходу нічого про нас не знають,- зауважує Халед – Статистика говорить про те, що 70% із них навіть не знають, хто наш ісламський пророк. Мета наших ворогів на Заході – вижити 20-30 млн мусульман із Європи або спровокувати їх, із-за чого появиться у них легітимна можливість їх всіляко обмежувати. Якщо мусульмани залишаться в Європі – це стане величезною небезпекою для європейців».

Благодійницька ісламська організація «Аль-Аффаф» поставила за мету привчити йорданську молодь до мусульманських весільних традицій. З цією метою вона організовує в столиці країни вже 15 разів масові весілля за мусульманськими звичаями. Під час останнього весілля в церемонії брало участь 19 пар.

В Туреччині після рішення Конституційного суду ісламісти залишаються при владі, потерпів крах принцип світськості країни, свого часу утверджений Кемалем Ататюрком. Більшість суддів КС прийняли сторону лідера Партії справедливості і розвитку Реджепа Ердогана. Відтепер дівчатка одержали право носити мусульманські платки в навчальних закладах. Відтак

відсторонити від влади уряд Ердогана і президента країни Абдуллу Гюля за ігнорування ними принципу світськості парламенту не вдалося.

В Саудівській Аравії Державна Комісія з підтримки чеснот і запобігання порокам **заборонила чоловікам вигулювати на вулицях і в парках домашніх вихованців.** При цьому було зауважено, що чоловіки використовують своїх собак як привід зав'язати швидкоплинне знайомство з жінками і порушують релігійні норми. Згідно з ісламською традицією, собаки – нечисті тварини, хоч їх і дозволяється використовувати для полювання й охорони.

Починаючи з 1989 року **мусульманське населення Росії збільшилося на 40% і досягло десь 25 мільйонів.** За деякими оцінками, до 2015 року мусульмани становитимуть більшість у збройних силах РФ, а до 2020 року 20% її населення складатимуть також вони. Для Росії нині проблемою є те, який відсоток мусульман прийме «євроіслам» (зокрема першопрохідцем тут є Татарстан), а який буде схильний до суфійського різновиду цієї релігії. Нині Росія своїми автономіями нагадує дечим колишній Союз. Маємо багато «поневоленних» нею народів, самосвідомість яких просинається (День. - №132).

В Швейцарії одна із найбільших партій країни – Народна партія - ініціювала референдум із заборони спорудження мінаретів. Більшість депутатів парламенту, як і населення країни, вже підтримала таку ініціативу. Партія активно просовує закони, спрямовані проти «засилля у державі іммігрантів і повільної ісламізації країни». Проте, згідно швейцарського законодавства заборона може вступити в дію лише після загальнонаціонального референдуму, для ініціювання якого треба зібрати 100 тис. підписів. ШНП їх має вже 115 тисяч. Для Швейцарії нині 315 тисяч мусульман стали проблемою. Вони принесли сюди чужі для цієї країни закони шариату. Відтак для швейцарців мінарет - це символ ісламізації країни. Член бюро ШНП Ульріх Шлюер заявив: «Звісно ж, це не може не обурювати адже за швейцарською конституцією всі громадяни нашої країни є рівними та вільними, а ці люди на те не вважають... Заборона мінаретів не має ніякого релігійного значення. Мінарет не згадується в Корані, наприклад. Натомість це справжній символ політичної влади. То ж ми не порушуємо нічиїх прав на віросповідання».

Мусульмани Росії виступають за утворення в Росії державного органу у справах релігії, який би регулював державно-церковні відносини. Саме із-за відсутності такого органу, як заявив голова ДУМ Нижегородської області Умар Ідрісов, Російська Православна Церква сьогодні домоглася практично державного статусу й користується всіма перевагами, інші ж виявляються у статусі другорядних. Водночас порушено питання створення в Росії Ради улемів, в завдання якої б входило об'єднання всіх мусульман країни. Нині 60 муфтіїв, які працюють на території Росії, часто перебувають один з одним у недружніх відносинах, не займають єдину позицію із суспільних питань і віддаються переважно ритуальній роботі.

Іран гідно відповів Ізраїлю на його нещодавні військові маневри. Він провів масштабні військові навчання «Маневри Великого Пророка», під час яких гвардійці Корпусу стражів ісламської революції випробували ракети середнього і дальнього радіусу дій. Ці ракети вільно можуть долетіти до «сіоністської держави». Так, ракета «Шихаб-3» має максимальну дальність польоту 1300 км. Говорять, що в Ірана є ракета й двохтисячної далечині польоту. Нині на Ізраїль націлено до 600 таких ракет.

Генеральний секретар мусульманської ради Великої Британії Мухаммад Абдель Барі заявив, що **мусульмани його країни живуть в атмосфері «недовіри й образи», «як євреї у нацистській Німеччині».** Вони живуть в страху перед насильствами і образами, з якими стикаються постійно. Це шкодить як мусульманам, так і всьому британському суспільству. «Суспільство повинне бути гранично уважним, щоб не отруїло людський розум, як це було в тридцятих роках минулого століття в Німеччині, де на євреїв покладали всі провини за всі біди країни».

26 липня в Сімферополі відбувся Четвертий Курултай мусульман Криму. В його роботі взяли участь 279 делегатів. Про наслідки роботи за чотири роки доповів муфтії мусульман Криму Еміралі Аблаєв. Серед гострих проблем Криму Аблаєв назвав діяльність 42 автономних мусульманських громад. Йшла мова про ісламську освіту й підготовку духовенства. Потрібно створити багаторівневу систему ісламської освіти, зокрема відкрити Ісламський університет. Гостра проблема – забезпеченість мечетями. Їх в Криму лише 286. Відтак багато мусульман півострова не можуть здійснювати намаз в мечетях. Обговорювалося питання будівництва Джума Джамі (соборної мечеті) в Сімферополі й протистояння в цьому із владою міста, яка виступає проти будівництва мечеті по вулиці Ялтинській. Відтепер Муфтіят Криму буде складатися із 4-х осіб – муфтія, двох заступників і повноважного представник Меджлісу. Діючого муфтія Аблаєва 269 делегатів Курултаю залишили на новий термін (ГолосКрыма.- 1 серпня).

ІУДАЇЗМ

Ізраїль прийняв у себе 15 тисяч грузинських євреїв у зв'язку із загарбництвом на грузинській території російських військ. Дозвіл на в'їзд грузинських євреїв оформляється за прискореною процедурою. В Грузії проживає біля 25 тисяч євреїв, переважно ашкеназів. Переважна більшість з них (13,5 тисяч) проживають в Тбілісі. В 1989-2005 роках з Грузії репатріювалося більше 22,5 тисячі євреїв.

Між Таїландом і Камбоджею вже давно йде спор з приводу належності індуїстського храму Прех Віхар. Конфлікт цей розгорівся з особливою силою після того, як ЮНЕСКО проголосило 7 липня храм об'єктом Всесвітньої культурної спадщини і віднесла його до Камбоджі. Розглядаючи

територію, на якій розміщений Прех Віхар своєю, Таїланд підтягнув до його стін свої війська.

Голова Конгресу єврейських релігійних громад Росії З.Коган вважає, що

Саакашвілі повторив гріх вавилонського царя Навуходоносора своєю військовою операцією в Півд. Осетії. Тоді війська нав'язного сатаною царя зруйнували в Ізраїлі єрусалимський храм. Характерно, що той же Коган не порівнює загарбництво і руйнації ізраїльтян щодо арабів з діями Навуходоносора і не називає їх дії гріховними (Християнський мир. - №31).

Ізраїль розгорнув кампанію з іудаїзації району, що знаходиться близько до мусульманської святині Аль-Акса. Зводяться будинки в районі Рас

аль-Амуд. Ізраїльське поселення буде знаходитися в 100 метрах біля мечеті. Поселення одержить єврейську назву з тим, щоб в такий спосіб закріпити іудаїзацію території. Головним поборником ідеї будівництва поселення є американо-ізраїльський мільярдер Московіць

БУДДИЗМ

Далай-лама XIV, враховуючи ту ситуацію, яка склалася у відносинах Заходу з

Росією, запропонував не тільки прийняти її в НАТО, а й перенести штаб-квартиру організації із Брюсселя в Москву. Тільки так можна здолати, на думку лідера буддистів страх росіян перед НАТО. Водночас Далай-лама **повідомив, що певно він буде останнім живим Буддою в історії Тибету:** «Нехай це вирішать люди. Вважаю, що виявився не найгіршим далай-ламою. Нехай краще традиція закінчиться на мені, ніж наступна реінкарнація (перевтілення далай-лами –РП) обернеться ганьбою».

Стан здоров'я Далай-лами погіршився настільки, що він відмовився від передбачених візитів у Мексику й Домініканську республіку. Нобелівського лауреата, 73-річного лідера буддистів направили на обстеження і лікування в медичний центр індійського міста Мумбай. Останнім часом Далай-лама все частіше заявляв про погіршення стану його здоров'я.

Далай-лама за запрошенням буддистських організацій Франції відвідав у серпні цю країну із 12-денним візитом. Він мав велике різноманіття зустрічей, виступав з лекціями. Далай-лама відвідав буддистський інститут у передмісті Парижа, а також в'єтнамську пагоду в місті Еврі. Проте, не

бажаючи зіпсувати відносини з Китаєм, президент країни Саркозі відмовився зустрітися з лідером буддистів Китай оголосив Далай-ламу винуватцем сепаратистських настроїв в Тибеті і організатором тих антикитайських подій, які нещодавно прокотилися по цій анексованій гірській країні.

В Таїланді в національному заповіднику є «Храм тигрів». Тут велика популяція тигрів живе у замкнутому палаці. Вдень, добряче нагодувавши тигрів, щоб вони нінащо (в тому числі й людей) не реагували як на здобич, їх виводять із кліток у великі вольєри, де вони перебувають разом з буддистськими монахами. Туристи, які не бояться зустрічей з тиграми, можуть також зайти за огорожу.

Українська журналістка Леся Сальська побувала в Індії у Далай-лами. Він дозволив Лесі знімати його в повсякденному житті, в його побуті. Сальська має до 3-х тисяч знімків. Резиденція Далай-лами розташована на верхівці невисокої гори. Огорожена вона кількадеметровим муром. Навколо багато охоронців зі зброєю – лише індусів, бо тибетцям, як буддистам не дозволяється використовувати зброю. Будинок Далай-лами має декілька поверхів. Він обставлений сучасною меблею. Далай-лама вважає себе звичайним монахом, зіркова хвороба йому не притаманна. Виставка фотографій «Далай-лама очима Лесі Мальської» працювала в столичній галереї «Лавра».

Китайська влада за активну діяльність, зорієнтовану на виокремлення Тибету з Китаю, за останні три місяці прирєкла 42 буддійських монахів до ув'язнення, декого – до позиттєвого. Відомо, що 14 березня в Тибеті відбулися мирні демонстрації буддійських монахів. Вони були пов'язані з річницею від'їзду Далай-лами з Тибету.

На індонезійському острові Балі відбулася кремація двох членів королівської сім'ї, зокрема принцеси Чокорди Где Агунг Су Яси, яка померла ще в березні. Тіла померлих розмістили на майже десятиметрових платформах, за якими йшли всі, хто вшановував померлих. Перед кремацією брахмани перенесли тіла на величезні статуї биків і все це спалили. Після цієї церемонії родичі піднесли подарунки богам, до яких, згідно повір'я, за допомогою биків вознеслися душі померлих. В церемонії прощання взяло участь біля 250 тисяч осіб.

Релігійні авторитету Непалу, слідуючи багатовіковій традиції, шукають дівчинку віком 3-4 років, яка буде проголошена новою Кумарі, тобто «живою богинею». Вивчаються гороскопи всіх кандидаток, які мають належати до старовинного буддистського роду Шак'я. Теперішня «жива богиня», 11-річна Пріті Шак'я, має скласти свої повноваження. Нова кандидатка в Кумарі пройде процес дуже жорсткого вишколу. Після проголошення «живою богинею» одягнену в золоті та червоні шати дівчинку в дерев'яній кареті, яку мають право нести лише чоловіки, доставляють у збудований для Кумарі старовинний дерев'яний храм, а детронізовану «богиню» повертають батькам. Непалці вважають Кумарі земним втіленням Таледжу Бхавані, богині сили.

Тибет вже допускає відвідувачів у ламаїстські монастирі. Вони були закриті з часу березневого повстання прихильників незалежності краю. Першим монастирем, який був відкритий для гостей, було помешкання Чжайбун у східному передмісті Лхаси. Перші богослужіння були приурочені до традиційного свята Шотон – зустрічі виснажених голодом ченців після 15-денної медитації. Мешканці міста пригощали їх висококалорійним кислим молокомбуйволів. Прибутоктуристичноїіндустрії становив 700 млн доларів.

ІНДУЇЗМ

Критична ситуація в священному для послідовників індуїзму місті Варанасі (штат Уттар-Прадеш). Повінь, спричинена муссонними дощами, які йшли безперервно декілька днів, призвела до загибелі 74 осіб. Тисячі людей залишили свої оселі в багатьох селах. Під водою в штаті опинилося біля 5 млн га землі сільськогосподарського призначення. Рівень води в деяких річках піднявся на 8-10 метрів. Гинуть пам'ятки сакрального мистецтва, під водою опинилися храми.

Дев'ятиденне свято на честь індуїстської богині Шакті в індійському місті Хімачал -Прадеш (штат Пенджаб) закінчилося трагедією. Прочани піднімалися до святині на її честь, збудованої на пагорбі. Поручні, за які вони трималися, не витривали людського навантаження. «Всередині храму було людно, – розповідає одна паломниця. – Ми намагалися вивільнитися, щоб зробити кілька подихів, але натовп постійно налягав і відтіснив до стін». Штовхаючи один одного, люди почали падати із крутосхила. Загинуло 145 паломників. Серед загиблих понад 40 дітей. В Індії таке не вперше. В 2005 році біля стін одного з індуїстських храмів в штаті Махараштра також загинуло понад 260 паломників.

Вбивши 15 років тому двох псів і повісивши їх на дереві, Перу Селвакумара з індійського села Вілакумар став жалітися на те, що в нього якимось відбирає руки й ноги, оглох на одне вухо. **Місцевий астролог порадив йому одружитися на собаці.** Подібні шлюби в Індії не поодинокі, скоївши якийсь гріх, люди в такий спосіб прагнуть його викупити. «Наречену» Перу вибрали його батьки. Від надмірних почестей – купання, смачних страв і ласк – вона відчувала себе ніяково. Її урочисто одягли в сарі помаранчевого кольору, голову оздобили різнокольоровою гірляндою й посадили за столом поруч із її «чоловіком». Згідно індуїстського вчення про реінкарнацію, душа людини після її смерті переселяється в щось живе. В такий спосіб в індуїзмі обґрунтовують правомірність «тварино-людських» шлюбів. Зокрема, в 2004 році в Калькутті індус Рама випросив у суду дозвіл на одруження із собакою, бо ж вважав, що душа його померлої дружини вселилася саме в неї. А тим більше покійна постійно наголошувала ще за свого життя на цьому. Йдучи вулицею і зустрівши дворняжку, яка залащилася до Рами, він покликав її до

себе ім'ям померлої – Шіна. Собачка відгукнулася (Газета по-киевски. – №161).

НОВІ РЕЛІГІЙНІ ТЕЧІЇ

Трагікомедія з Г.Грабовим в Росії ще не завершилася, хоч Таганський суд Москви визначив йому 11 років ув'язнення і штраф у розмірі 1 млн карбованців за шахрайство стосовно одинадцяти потерпілих, яким обіцяв зцілення або воскресіння близьких.

Адвокат Грабового заявив, що він подає на апеляцію. Справа з вироком відтак затягується, хоч Грабовий арештований ще в квітні 2006 року. Грабовий створив свою політичну партію ДПУГГ (Добровольців з поширення учення Григорія Грабового). Десять пунктів програми цієї партії охоплюють усі світові проблеми – від безпеки світу й до утвердження вічності життя.

Особливо цікавим був 10-й пункт програми: «Ухвалення Закону про заборону смерті. Впровадження технологій реалізації закону. Загальне воскресіння. Досягнення відсутності смерті в окремих регіонах і в цілому». Грабовий приписав собі членство в багатьох академіях (у тому числі й в зарубіжних країнах). Хоч насправді «академік» заочно закінчив Ташкентський університет й медичне училище. Грабовий пророкував, що нібито оберуть його в 2008 році Президентом Росії. Себе ж він представляв Ісусом Христом у другому пришестві (Дзеркало тижня. -№29).

Григорій Грабовий, який обіцяв воскресити дітей, які загинули під час теракту в Беслані, рішенням Таганського суду Москви за махлярське цілительство одержав **11 років ув'язнення і має сплатити ще й штраф у розмірі мільйона рублів** (43 тис. доларів). До цього додаються ще й компенсації ошуканим у розмірі 12 тис. доларів. Судді відзначили, що псевдоцілитель, який називав себе «другим втіленням Христа», «Ісусом у другому пришестві», «Триєдиним богом-отцем», обманював людей, використовуючи методи психологічних впливів. За воскресіння мертвих він брав біля 1700 доларів, хоч ніякого чуда так і не відбулося. Характерно, що батьки дітей Беслану, вірячи у їх воскресіння, так і не подали жодної скарги на Грабового до суду.

При цьому вони ще продовжують вірити тому, що Грабовий – «власник шести ліцензій на різні винаходи і член багатьох російських й міжнародних академій наук». Адвокати Грабового твердять, що він ніколи і нікому не обіцяв воскресіння, а лише навчав методиці, за допомогою якої люди можуть зустрітися з померлими в духовному світі. Грабовий не визнав себе винуватим у чомусь. Він говорив, що хотів принести користь людям і на безоплатній основі розвивав своє вчення, займаючись політикою і громадською діяльністю, що він має здатність на якоесь «духовне воскресіння» померлих.

РП в багатьох своїх числах за 2007-2008 рік описувала буття пензенських затворників в селі Нікольське. Про них можна дізнатися із сайту kр.ua. **На лідера затворників Петра Кузнецова було заведено кримінальну справу.** Його звинувачували «у створенні об'єднання, з використанням при цьому насилля над громадянами» і в «провокуванні ворожнечі й ненависті на національному і релігійному ґрунті». Колишня дружина Кузнецова, яка виступила на суді, сказала, що під час навчання в інституті він був оптимістом, людиною активною. Потім захопився православною релігією, жити з ним стало складно, що й призвело зрештою до розлучення. Сестра Кузнецова сказала, що у нього не все в нормі з головою. «Змінилася його поведінка – ходив згорбившись, не розмовляв, ніколи не усміхався». **На основі діагнозу «шизофренія» і визнання того, що заборонені законом діяння Кузнецов коїв в стані «невменяемости», суд звільнив його від кримінальної відповідальності й призначив примусове лікування у психікарні.**

ІНШІ РЕЛІГІЇ

Назва місцевості Аха Нютаг, що поблизу Монголії, перекладається як Країна Богів. **Тут живе десь три тисячі представників малого народу сойотів. Вони зберегли шанування природи як матері всього живого.** Цей народ завжди кочував. Відтак добробут його залежав від того, чи милостива щодо нього природа. Сойоти звикли відчувати настрій природи, вони їй поклоняються. Аби духи взяли їх під свою опіку, сойоти діляться з ними їжею і напоями. Вони віддають духам символічні шматочки їжі. Перед тим, як щось пити, вони також обов'язково діляться питвом із вищими силами. При цьому жителі Аха Нютаг вмочують в напій мізинець правої руки й струшують краплю на землю. Оскільки сойоти живуть серед буддистів, то їх ритуали й церемонії певною мірою пов'язані із буддистською культурою. Вони святкують прихід Будди, день Білого місяця, приймають національні святкування Сурхарбан. Поклоніння природі сойотів нагадує язичництво, однак у горян боги не відповідають за стихії загалом, а за певну місцевість. Тому у них є багато богів гір та долин, озер і лісів. Бог Бурхан є володарем найбільшої гори Східних Саяни Мунку-Сардик, що має висоту 3,4 км.

Оскільки цей бог найвище сидить, то з ним треба бути особливо обережним, щоб не нашкодити людям. У скелі Шаманка, як вважають сойоти, знаходиться Дух Байкалу. Тотемом горян постає білий лебідь. Природа віддячує хорошим ставленням до сойотів. Вона подарувала їм священну долину джерел Шумак. На висоту 2,5 км тут б'є 108 джерел, які дають можливість лікувати будь-які захворювання. Їдучи долиною, водій часто зупиняється, щоб принести жертви богам, символи яких повсюди в Шумаку.

Австралійські аборигени з плем'я нгарінджері впродовж 14 років вимагають у музеях Британії віддати їм чотири черепи своїх предків. Тубільці вірять, що душі пращурів не заспокояться, доки кістяки XIX століття не повернуться в рідну землю в долину річки Мюррей, що неподалік Аделаїди. Новий британський закон дозволяє наявні в них цінності колишніх колоній передати їх потомкам. Гості з Австралії запропонували англійцям провести ритуал очищення музею від злих духів, котрі нібито розцвіли тут буйним цвітом за час зберігання черепів. Як і належить, напівголені аборигени влаштували танці, співи. Музейники на знак солідарності й собі розфарбували обличчя червоними та білими смугами.

В Пензенській області на зміну секти Петра Кузнецова послідовників якої лише нещодавно витягли із підземелля, з'явився **52-річний Олександр Жуков, який йменує себе отцом Рафаїлом.** Він не заганяє, на відміну від Кузнецова своїх однодумців у підземні нори. В Михайлівській обителі, що знаходиться на окраїні Пензи, за високим парканом Жуков зібрав 20 осіб. Це переважно жінки віком 40-45 років. Вони не спілкуються із зовнішнім світом і за порадою Жукова готуються до кінця світу. Себе ж називають «последователями старця Алексія», який колись був священником церковної парафії, розташованої неподалік обителі. «Согласно учению старца, - заявляет Жуков- скоро грядет глобальная война, знаменующая конец света. В этой войне погибнут все, кроме тех, кто пребудет в Михайловской обители». Алексеевці не визнають офіційну православну церкву. Їх нібито підтримує опальний чукотський єпископ Діомід. Михайлівські поселенці видрукують і поширюють книги про старця Алексія і його чудотворні діяння.

В Китаї нині зібралися спортсмени всього світу. Є можливість відвідати й пам'ятники історії та культури країни. Серед них – один із найбільших історичних **пам'ятників Храм Неба**, який існує понад 500 років. Південна частина храму має форму квадрата, а північна – закруглена. Згідно оповідей, коло символізує небесні сили, а квадрат – сили Землі. Найпівденнішою спорудою храму Неба є мармуровий вівтар Неба – Хуаньцю збудований в 1530 році і перебудований в 1749 році. Тут щороку в день зимового сонцестояння імператори здійснювали жертвоприношення. До неба молилися

з проханням послати дощ. Храм обнесено стіною, висота якої – 6 метрів. Цікавим є планування вівтаря Хуаньцю – кругла триступенева тераса, яка викладена із білих мармурових плит (День – 2 серпня).

МІСТИКА

Число 8 в Китаї вважається щасливим. Китайською мовою воно звучить як ФА і використовується в слові «фацхай», що означає у свою чергу – розбагатіти, добитися успіху. Тому й відкриття на стадіоні «Пташине гніздо» Олімпіади призначили на 8 число 8-го місяця року о 8-й годині 8 хвилин і 8 секунд. Відтак вся Олімпіада для китайців мала стати святом збору нагород. Певною мірою це так і сталося.

В Індонезії за вироком суду розстріляно 57-річного Ахмада Сураджі. Його визнали винним у скоєнні серії ритуальних вбивств 42 жінок і дівчат. Характерно, що до нього за допомогою з різних питань, будучи певними в його магічних здібностях, зверталися мешканці багатьох поселень. Декого з них Ахмад заманював на поле цукрової тростини, закопував їх до пояса в землю, запевнюючи жертву в тому, що це є частина ритуалу, й душив її. Сураджі був переконаний, що цей ритуал посилює магічні сили.

Влада Швейцарії юридично реабілітувала «останню відьму Європи» Ганну Гелді, страчену понад два століття тому по звинуваченню в чародійстві.

Влада визнала юридичну помилку страту 226 років тому Гелді, коли 46-річна жінка була безвинно засуджена безгладенна на пласі 13 червня 1782 року. Її тоді звинуватили у зв'язках із сатанинськими силами. Дослідники процесу прийшли до висновку, що Ганна працювала служницею в будинку гларуського судді Йоханнеса Чуді була коханкою господаря. Після однієї із сварок з ним вона погрозила оприлюднити їхні зв'язки. У відповідь Чуді звинуватив служницю у спробі вбивства його дітей за допомогою чародійства. Із-за цього вона поплатилася своїм життям.

СВОБОДА СОВІСТІ

*Анатолій КРАСНИКОВ
(Москва, Россия)*

ТРИ ВЫЗОВА СЕГОДНЯШНЕЙ РОССИИ: ВЗГЛЯДИЗ МОСКВЫ

Недолгая (менее двух десятилетий) история постсоветской России чётко делится на два этапа - до и после вооружённого конфликта на Северном Кавказе. Первый этап принёс стране Конституцию правового государства. Она, вероятно, не идеальна, и в ней можно найти те или иные недостатки. Однако факт остаётся фактом: впервые в истории наш основной закон провозглашает высшей ценностью человека, его права и свободы. Впервые основные права и свободы человека объявляются неотчуждаемыми и принадлежащими каждому от рождения. Впервые прямо указывается, что никакая идеология не может устанавливаться в качестве государственной или обязательной.

Второй этап ознаменовался атаками на основы только что родившегося и не успевшего ещё окрепнуть нового конституционного строя Российской Федерации, милитаризацией общественного сознания, поисками внешних и внутренних врагов. Развернулось наступление на свободу совести. Оно проявилось: 1) во взаимопроникновении церковно-административного аппарата РПЦ и государственных структур 2) в ограничении прав и возможностей неправославных религиозных структур 3) в рождении православного нацизма (по терминологии адептов - «сверхнационализма»).

1. Взаимопроникновение церковно-административного аппарата Русской Православной Церкви и государственных структур

Казалось, можно было бы только радоваться тому, что на смену воинствующим атеистам недавнего прошлого в качестве «первых лиц» в новой России выступают люди верующие, наверняка знакомые с заповедями Моисея и Нагорной проповедью Христа. Но жаждающая реванша часть церковнослужителей «бегущие впереди паровоза» чиновники и подобострастные руководители СМИ делают всё, чтобы оправдать опасения относительно возможного отката страны к худшим традициям прошлого.

На протяжении восьми лет пребывания на посту главы государства Владимир Путин много раз заявлял, что не будет вносить предложения об

изменении действующей Конституции. Неоднократно напоминал он и о том, что Российская Федерация - многонациональное и многоконфессиональное государство. Аналогичную позицию занял новый президент России Дмитрий Медведев. Однако это не мешало и не мешает высокопоставленным должностным лицам вести себя прямо противоположным образом.

Администрация президента включила патриарха Московского и всея Руси в список «протокольного старшинства российских официальных лиц» под номером 5 (предыдущие четыре строки в нём занимают президент, премьер-министр, а также председатели Государственной думы и Совета федерации). Можно не сомневаться в том, что предоставление патриарху официального статуса в номенклатуре государственных должностей было инициировано отнюдь не Алексием II. Как предстоятель Церкви, он в этом не нуждался и не нуждается. Но таковы уж традиции аппаратной игры функционеров, что они, игнорируя Конституцию, распространяют собственную «каноническую территорию» на отделённые от государства религиозные объединения граждан. И невдомёк этим функционерам, что своей «милостью» они компрометируют человека, бесконечно далёкого от суетности мира сего.

«Обхаживание» патриарха вот уже добрый десяток лет сопровождается непрерывающимся потоком заявлений о «главенствующей» роли РПЦ в жизни государства. Причём некоторые высокопоставленные персоны, говоря о православии, называют его «государственной идеологией» (слава Богу, ни Путин, ни Медведев юристы по образованию, в этой кампании сами лично не участвовали). А в стенах Думы то и дело рождались и продолжают рождаться законопроекты, предусматривающие легализацию вознесения РПЦ до высот, которые до 1990 г. занимала известная всем «руководящая и направляющая сила советского общества».

Самым распространённым нарушением законодательства чреватых далеко идущими последствиями, стало массовое открытие храмов и фактическое создание приходов РПЦ на территории государственных структур, чья деятельность должна служить интересам всего общества, независимо от религиозных (или нерелигиозных) взглядов его членов. Первыми на этот путь вступили «силовики». Ещё 2 марта 1994 г., за несколько месяцев до начала чеченской войны, было подписано совместное заявление Патриарха и министра обороны РФ о сотрудничестве между РПЦ и вооружёнными силами. За ним последовали аналогичные документы, расширявшие сферу эксклюзивных отношений РПЦ с другими силовыми структурами государства.

Позднее на смену «совместным заявлениям», которые с юридической точки зрения представляли собой своего рода декларации намерений, стали приходиться и формальные договорно-правовые документы, уточнявшие формы и условия набравшего обороты сотрудничества. Как отмечал в связи с этим доцент Военного университета Министерства обороны капитан первого ранга Ю.Г. Носков, критиковать за это надо было бы не столько Московский Патриархат, сколько «силовики». «Действительным адресатом этих замечаний

должно быть Министерство обороны Российской Федерации, - писал он. – Какая церковь, будучи на месте РПЦ, повела бы себя по-другому?»

18 июля 1995г. в церковно-административном аппарате был создан синодальный отдел по взаимодействию с вооруженными силами и правоохранительными учреждениями (далее - военный отдел). Как сообщил в докладе на Архиерейском соборе в августе 2000 г. первый председатель отдела епископ Красногорский Савва, в основу его повседневной работы были положены подписанные к тому времени эксклюзивные соглашения РПЦ с Минобороны, МВД, МЧС, Федеральной пограничной службой, Главным управлением казачьих войск и другими силовыми ведомствами.

С самого начала в штат отдела, наряду со священнослужителями был включён кадровый офицер, занявший должность руководителя информационно-аналитической службы. Кроме того, по одному дню в неделю в отделе начали трудиться в качестве консультантов офицеры силовых структур подписавших соглашения с церковью. Выступавший на Архиерейском церковном соборе в октябре 2004 г. новый председатель Военного отдела протоиерей Димитрий Смирнов сказал, что его подразделение работает по пяти направлениям: армия, милиция, тюрьма, остальные структуры плюс издательско-миссионерское направление.

О содержании работы отдела, его сотрудничестве с соответствующими государственными структурами и взглядах представителей обеих сторон можно судить по материалам, публикуемым в официальном печатном органе отдела «Победа, победившая мир». Эта газета ставит под сомнение принцип отделения церкви от государства более того - прямо призывает к слиянию РПЦ и государственных структур в некий «единый организм», «один военный лагерь, одну общину, один большой монастырь».

6 марта 2002 г. был освящён православный храм в честь Софии, Премудрости Божией на территории комплекса зданий Федеральной службы безопасности России. На церемонии освящения были директор ФСБ Николай Патрушев, другие руководители и сотрудники ведомства. После богослужения директор службы в своём выступлении прямо связал открытие храма с профессиональной деятельностью «ведомства, сотрудники которого несут нелегкую службу по защите Российского государства».

К «силовикам» присоединились и другие правительственные учреждения, в том числе Министерство иностранных дел, которое занялось строительством и оборудованием православных храмов за рубежом в том числе в зданиях посольств и миссий РФ. Посещение богослужений стало своего рода показателем благонадёжности не только в МИДе, но и для всех работников «бюджетной сферы», независимо от их реального отношения к религии.

Тот же процесс начался и в судебной системе. 20 апреля 2006 г. руководители Славянского правового центра Анатолий Пчелинцев и Владимир Ряховский обратились к председателю Верховного Суда и генеральному прокурору Российской Федерации с открытым письмом, в котором обратили их внимание на факты нарушения принципа светского характера судопроизводства

в Московском городском суде, где, вопреки действующему законодательству сооружена православная часовня. В письме отмечалось, что на территории Мосгорсуда по существу, была создана состоящая из его сотрудников религиозная община, которую «окормляет» духовенство близлежащего православного храма.

Тем временем в России резко обострилась полемика по вопросу о преподавании предмета «Основы православной культуры» в светской школе. История вопроса подробно описана в двухтомной монографии Эдуарда Днепрова, который занимал пост министра образования России в 1991-1992 гг., затем был советником Бориса Ельцина, после чего перешёл на научно-педагогическую работу. Поводом для нынешней вспышки страстей стало принятое в марте 2007 г. решение созданной в 1993 г. по инициативе митрополита Кирилла (Гундяева) церковно-общественной организацией Всемирный русский народный собор добиваться «закрепления и расширения практики преподавания “Основ православной культуры” в российских школах».

Правозащитники, в том числе и те из них, кто был бы готов в принципе согласиться с преподаванием религиозных дисциплин в государственной школе, подчёркивали, что сегодня к этому не готовы ни общество, ни сами религиозные организации. Религиоведы со своей стороны, приводили веские аргументы в пользу изучения учащимися истории мировых религий, включая все христианские конфессии, ислам, иудаизм и другие распространённые сегодня в нашей стране и за рубежом вероисповедания.

В июле 2007 г. десять известных во всём мире учёных, в том числе лауреаты Нобелевской премии академики Виталий Гинзбург и Жорес Алфёров, обратились к Путину, чтобы выразить беспокойство в связи с «возрастающей клерикализацией российского общества». «Верить или не верить в Бога – дело совести и убеждений отдельного человека, – писали они президенту. – Мы уважаем чувства верующих и не ставим своей целью борьбу с религией. Но мы не можем оставаться равнодушными, когда предпринимаются попытки.. подменить знания, накопленные наукой, верой».

2. Ограничение прав и возможностей неправославных религиозных структур

Требование обеспечить РПЦ «главенствующую роль среди других традиционных конфессий в России, где большинство населения – православное» было впервые сформулировано незадолго до начала первой чеченской войны, в 1993 г., только что упомянутой нами организацией (до декабря 1994 г. она называлась «Всемирным русским собором»). В дальнейшем, между 1993 и 1999 годами, аппарат ВРНС разработал целую стратегию, ориентированную на отказ от принципов светскости государства и равенства религиозных объединений перед законом.

Согласно этой стратегии, мусульмане, буддисты и последователи иудаизма могут мирно сосуществовать с православными в одном с ними

российском (синоним – русском) государстве лишь постольку, поскольку они адресуются первые – к татарам (башкирам, северокавказцам), вторые – к бурятам, тувинцам и калмыкам, третьи – к евреям. При этом они должны признавать «главенствующую» роль русского православия и его особое положение в государстве обозначенное в преамбуле к дискриминационному закону «О свободе совести и о религиозных объединениях», который был пролоббирован в 1997 г. совместными усилиями «ястребов» в РПЦ и государственном аппарате.

Претензии на подобное распределение места на «канонической территории» РПЦ аргументируются якобы сплошной принадлежностью чуть ли не всего русского населения к православию. Выступая в прямом эфире государственной радиокomпании «Голос России», митрополит Кирилл говорил: «80 процентов нашего народа крещено в православной вере. А если кто-то даже и не крещён, то его родители были крещены. И культурологически и духовно он связан с православием... Значит, он сам и его семья должны быть объектом пастырского попечения нашей Церкви, в этом наша ответственность перед Богом, людьми и страной».

Вспоминается и такое высказывание митрополита: «Если раньше мы говорили "русский", то имели в виду и калмыка, и чеченца, и кого угодно из проживающих в России. Никого это не пугало. Сейчас вдруг стало признаком шовинизма... Я лично с этим не согласен. И сам обычно использую слово "русский", имея в виду любых моих соотечественников а не только этнически чисто русских людей, о коих говорить вообще непросто в нашей стране, где так перемешаны этносы... Но, к сожалению, иные люди полагают, что если говорят о русских, то, мол, тем самым ущемляют достоинство других».

Отождествление «русскости» и «православности» не является каким-то lapsus linguae, случайной оговоркой владыки Кирилла. Оказавшись в условиях религиозной свободы лицом к лицу с «инославными» религиозными объединениями, которые обращаются ко всем россиянам, независимо от их этнической принадлежности, в том числе и к славянам, церковно-административные структуры РПЦ увидели, что часто проигрывают протестантам и - хотя и в меньшей степени - католикам. Против них-то и был направлен по существу закон 1997 г.

Благодаря нескольким определениям Конституционного суда который не позволил «ястребам» придать этому законодательному акту обратную силу, сегодня в государственном реестре РФ фигурируют около 25 тысяч религиозных структур почти семидесяти различных направлений. Чуть более половины из них принадлежат РПЦ. Второе и третье места делят между собой мусульмане и протестанты (абсолютно точных цифр численности их структур не существует так как многие мусульманские и протестантские общины по разным причинам функционируют без регистрации и, следовательно, выпадают из статистики Минюста). Далее с большим отставанием следуют иудеи, католики и буддисты.

Одними из первых почувствовали на себе тяжёлую дьянь государства последователи иудаизма. После нескольких публичных высказываний, по правде

говоря, достаточно осторожных, в поддержку мирного населения Чечни главный раввин России Адольф Шаевич неожиданно для себя столкнулся с попыткой отстранения от руководства своей религиозной общиной. Вот что писала по этому поводу в июньском номере за 2000 г. выходящая в Москве «Международная еврейская газета»: «Если говорить всерьёз, то произошло невероятное. Одно из подразделений нынешней администрации осмелилось в стране, где в соответствии с Конституцией государство отделено от религиозных институтов предложить главному раввину уйти в отставку». Шаевич от этого предложения отказался. Тогда в противовес руководимому им Конгрессу еврейских религиозных организаций (КЕРООР) в конце 1999 г. была создана новая религиозная организация под названием Федерация еврейских общин России (ФЕОР). 13 июня 2000 г. она избрала другого «параллельного» главного раввина. Его Путин и включил в состав Совета по взаимодействию с религиозными объединениями при президенте, выведя из него «провинившегося» Шаевича.

Вскоре после этого возникли трудности у католиков. Когда в начале февраля 2002 г. Ватикан решил учредить в России вместо четырёх существовавших ранее апостольских администратур (временных структур Римско-католической церкви) архиепархию в Москве и ещё три епархии в Новосибирске, Саратове и Иркутске, в полемику между РПЦ и РКЦ включилось Министерство иностранных дел России. Не отрицая права католиков организовываться в соответствии с собственными каноническими нормами, российское дипломатическое ведомство, тем не менее, сначала попыталось не допустить осуществления принятого Иоанном Павлом II решения, а потом выразило официальное сожаление в связи с тем, что «такое важное решение было принято без должного учёта мнения российской стороны». К антикатолической кампании подключилась и Государственная дума.

Ещё больше неприятностей пришлось пережить российским протестантам, которые, работая на том же этническом поле, что и православные, стали восприниматься РПЦ как основные конкуренты в борьбе за паству. После того как вместо Петра Коновальчика срок полномочий которого истёк, новым руководителем российских баптистов был избран неоднократно выступавший с критическими замечаниями в адрес государственных и церковных чиновников молодой епископ Юрий Сипко, место представителя этой религиозной организации в Совете при президенте долгое время оставалось вакантным. В конечном итоге на него был назначен человек, «не скомпрометировавший» себя такой критикой.

Особенно трудно складывается религиозная жизнь протестантов в провинции, где они то и дело подвергаются притеснениям со стороны государственных чиновников, следующих «советам» православных архиереев. Один из последних тому примеров – преследование методистов Смоленска после направленного 22 января нынешнего года викарием местной епархии РПЦ (то есть заместителем митрополита Кирилла) письма в прокуратуру и несколько

других госструктур с требованием «принять меры по ограждению жителей города от данной псевдорелигиозной организации».

Разделить религиозные общины России на «свои» и «чужие» открыто предложили авторы попавшего в печать проекта доклада рабочей группы президиума Государственного совета РФ по вопросам противодействия проявлениям религиозного экстремизма в РФ от 30 октября 2002 г. В нём уже сам факт увеличения числа зарегистрированных в России за последнее десятилетие конфессиональных направлений рассматривался как сугубо негативный. По словам составителей документа, создавшееся положение обусловлено в частности, «ростом религиозной экспансии со стороны других государств» (!), «нарушает сложившийся в стране этноконфессиональный баланс».

Болезненнее других реагируют на ущемление своих прав мусульмане - самая крупная после православных религиозная община страны. Претензии Совета муфтиев России к государству подробно изложил в докладе, подготовленном к научно-практической конференции которая состоялась в декабре 2005 г. в ИЕ РАН, председатель Совета шейх Р. Гайнутдин. Среди этих претензий:

- § «практическое отсутствие национальной и религиозной политики, отсутствие ситуативного анализа и прогнозов в этих сферах, пускание процесса на самотек;
- § систематическое воспрепятствование открытию духовных учебных заведений, строительству мечетей и регистрации общин в регионах, где мусульмане находятся в меньшинстве;
- § попытки некоторых чиновников на государственном уровне навязать преподавание в государственных и муниципальных школах только православное образование или сделать его обязательным для детей мусульман, чего не было даже в православной Российской империи;
- § реализация таковых в ряде субъектов РФ; попытки некоторых чиновников на уровне государственной идеологии, а также в учебных программах, представить российскую историю как историю Московского княжества, а его победы над другими княжествами и ханствами в борьбе за лидерство в средние века – как победы общегосударственного масштаба, которые следует отмечать всей стране».

В марте 2007 г. с «открытым письмом» к В.В. Путину обратились два сопредседателя Совета муфтиев России, являющиеся одновременно главами Духовных управлений мусульман азиатской части России и Поволжья. Письмо подписали также лидеры ряда местных мусульманских общин и более 3000 верующих. Приведя конкретные примеры нарушений религиозной свободы в различных субъектах федерации - от запрета на публикацию и распространение «практически всей литературы, цитирующей Коран», до произвольных арестов и пыток, жертвами которых становятся совершенно невинные люди, - авторы

письма заявляли: «Мы свидетельствуем, что мусульмане России не хотят и не требуют никаких привилегий для себя, никаких выгод, никакого «первенствующего» или «господствующего» статуса. Мы призываем следовать Конституции - основе стабильности и будущего процветания нашей многоконфессиональной Родины».

3. Русский православный «сверхнационализм»

В октябре 2005 г. группа приехавших из России околорасправославных деятелей встретила на греческом острове Керкира (Корфу) для подготовки очередного варианта национальной идеи. Встреча проходила в пятизвёздочном отеле «Corfu Imperial» и спонсировалась фондом «Русский предприниматель» и Федеральным агентством РФ по военно-техническому сотрудничеству. По завершении встречи её участники, среди которых были и неофициальные представители РПЦ, познакомили журналистов с объёмистым документом под претенциозным названием «Русская доктрина».

Церковь как таковая не решила сразу же официально поддержать эту инициативу и передала её на рассмотрение в постоянно действующие структуры ВРНС. «Обкатка» документа возобновилась там при участии штатных богословов и других сотрудников церковно-административного аппарата, которые присоединились к 70 первоначальным разработчикам текста объёмом в несколько сот страниц. 20 августа 2007 г. после «соборных слушаний», проходивших под председательством митрополита Кирилла, было объявлено, что сформулированные в «Русской доктрине» предложения «могут стать основой идеологии и разумной модернизации России на ближайшие годы».

Отвечая на вопросы журналистов после представления «Русской доктрины» в ОВЦС, митрополит сказал, что готов согласиться не со всеми практическими разработками её авторов, но главная идея концепции - модернизация на основе традиционных ценностей - им полностью разделяется. В результате, не получив ещё окончательного одобрения, новый документ уже начал приносить первые плоды. Было объявлено, что в феврале 2008 г. XII пленарная сессия ВРНС примет разрабатываемую на его основе доктрину «Молодёжь России», а к лету того же года составители «Русской доктрины» намерены написать «Программу среднесрочных преобразований России», которая будет передана будущему президенту и правящей партии.

Нетерпеливые составители документа, окрылённые похвалой председателя ОВЦС, не стали ждать февраля и в самом начале января 2008 г. выложили свой труд на полки книжных магазинов Москвы, Санкт-Петербурга и других городов страны. По всему тексту этого документа рассыпаны ссылки на её православный характер. Уже во введении идеалом разработчиков доктрины объявляется... «сетевая Святая Русь». «Суть Русской доктрины, - заявляют авторы, - создание иерархически-сетевой социальной ткани, сетевой империи на месте разрушенного «советского мира», на основе... той же, что и раньше, что и всегда, сверхнациональной русской нации» (так в тексте - А.К.). Осуждая

«чужебесие», составители документа перечисляют четыре «ценности, для России глубоко традиционные, глубоко русские, создавшие Россию: православие, монархию, империю, мессианиззм».

С особой симпатией авторы документа отзываются о тезисе «Москва – Третий Рим» и о царствовании Ивана Грозного «который до конца воплотил доктрину Филофея, выковав из Московского государства качественно новую державу – Русское царство». «Итоговым режимом закрепления царства на Руси, - продолжают они, - стала “опричина”, внутренний мистический смысл которой не может быть прочитан без исследования сакральных архетипов, которыми руководствовался первый русский царь». Хотя для них «объективный смысл “опричины” прозрачен и лишь нежелание видеть и признавать очевидное большинством историков наплодило вокруг “опричины” массу домыслов и догадок».

Свою долю похвал получил и Сталин: «Сталинская концепция “братства” народов прямо противоположна концепции Коминтерна с его идеалом смешения народов. Фактически во имя “братства” народов (имперского братства!) Сталин разгромил Коминтерн и лишил его политического влияния. Он указал “интернационалистам” их место – быть конспиративной силой на Западе, то есть фактически обернул “интернационалистический” инструментарий против тех, кто его изобретал и внедрял в подрывных целях в “нецивилизованные” страны. Таким образом Сталин перевёл борьбу цивилизаций в плоскость секретных служб: он отказал Западу в праве на двойные стандарты, создав в противовес им собственный “второй стандарт”».

От восхваления тиранов прошлого всего один шаг к открытому призыву отказаться от нынешней Конституции Российской Федерации и принципов правового государства в пользу жёсткого режима личной власти, опирающегося на силу. Согласно документу, в основе «гармоничного государственного устройства должен быть монархический принцип единоначалия». При этом «на пути к восстановлению монархических институтов России, возможно, придётся пройти и через диктатуру, и через авторитарное правление, другие автократические формы».

В любом случае «Глава Государства (президент, правитель и т.д.), являющийся одновременно верховным главнокомандующим должен сосредоточивать в своих руках рычаги верховной законодательной исполнительной власти, иметь право относить к своей компетенции любое решение и давать прямые указания на любой уровень управленческой вертикали... Глава Государства должен выступать безусловным национальным лидером. Его избрание на этот пост должно осуществляться не столько “количественным” всенародным голосованием, сколько “качественной” общенациональной поддержкой – голосованием народных советов, одобрением Сената, Военного совета и Православной Церкви и, по возможности, мнением (завещанием или рекомендацией) прошлого Главы Государства».

Авторы доктрины напоминают о «глубинных методах проверки преданности» подданных «сетевой святой Руси»: «Первичный отбор должен

углубляться с помощью новейших методов психологического тестирования, разработанных советскими учёными... Зондаж может осуществляться с помощью замаскированных под медицинские проверки методик (скрытое зондирование), стопроцентно позволяя определить, кто искренне предан делу возрождения Русской цивилизации» (в качестве примера называются, в частности, имена журналистов Алексея Пушкина, Андрея Доброва, Михаила Леонтьева и Аркадия Мамонтова). «Решению кадровых и других административных вопросов призвано помочь более широкое использование новых информационных технологий Государства отстающие в этой области, проигрывают. Примером «такого проигрыша можно считать “оранжевую революцию” на Украине».

Изобретатели доктрины, именуемой ими *«русским глобальным проектом»* (выделение шрифтом принадлежит им самим), не слишком жалуют нынешних политических руководителей Российской Федерации, которые до сих пор заявляют о приверженности Конституции «Отсутствие в современной России официальной идеологии, - пишут они, - следствие эклектичности верховной власти». Вывод для них очевиден: *«Нынешней хаосократии необходимо противопоставить смыслократию»*. После чего, не дожидаясь даже раскрытия понятия «смыслократия», предлагают три варианта действий, направленных на достижение сформулированной цели.

Первый («пессимистический») вариант действий предусматривает изменение конституционного строя страны путём вооружённого насилия. Для его реализации потребуется ввести режим «национального самовосстановления, вплоть до партизанской войны, отвоёвывающей Россию слой за слоем, участок за участком». «В случае начинающегося распада страны или перехвата власти по “оранжевому” сценарию как кремлёвские, так и местные власти могут призвать нас смириться с происходящим, чтобы избежать кровопролития.. Если бюрократия блокируется с этими разрушителями, мы выступим и против бюрократии. И именно для этого нам нужно разворачивать структуры народной демократии снизу».

Второй сценарий, названный авторами «инерционным», в отличие от первого, позволяет решить проблему власти без широко масштабной «партизанской» (то есть по существу гражданской) войны. В этом случае, говорится в проекте, «здоровые националистически настроенные граждане и группы организуются снизу, укрепляют базу своего единства, создают новую реальность помимо государства.. Становится возможным выстраивание параллельного нынешнему государству сетевого сообщества (в каком-то смысле этот процесс уже можно наблюдать – *sic!*). Данное сетевое сообщество постепенно приобретает иерархические черты, становясь протогосударством со своей идеологией национального возрождения..., со своими людьми, “завербованными” (*sic!*) на разных уровнях официальной системы».

В третьем, «оптимистическом» сценарии, завершают этот раздел документа его составители, Русская доктрина становится в каком-то смысле официальной и начинает осуществляться властями, разделяющими как минимум

значительную часть её идей. «При развитии такого сценария власть должна бросить клич социальной правды, обратиться к этому вековому чувству. Власть должна призвать активное здоровое население, во-первых, в элиту («делайте карьеру!»), во-вторых, в реальный сектор экономики через учреждение масштабных проектов. Это должна быть... идеология национального развития, волевого проекта, опирающегося на сознательно выстраиваемый «образ будущего»».

Преждевременная публикация документа, который судя по его содержанию, должен был бы носить конфиденциальный характер, явно застигла врасплох тех, кто поторопился солидаризироваться с «главной идеей концепции». Вряд ли она обрадовала и высших руководителей государства тем более что это было в канун президентских выборов. Так или иначе, XII форум ВРНС эту «главную идею» не обсуждал. И вообще перед открытием форума митрополит Кирилл заявил на пресс-конференции, что он «будет принципиально отличаться от соборов прошлых лет». Да и вообще «данный форум не является церковным мероприятием». Ещё дальше председатель ОВЦС зашёл в своём основном докладе, заявив:

«Мы должны осознать, что все, кто призывает нас к национально-религиозной обособленности на самом деле просто хотят, чтобы Россия как великое государство более не существовала. Всё это не просто безответственное фантазирование, не просто конструирование абстрактных философских схем, это взрывоопасные идеи, которые могут обернуться катастрофой для нашей страны... Любовь к своему народу, религии, не должна ограничивать приятие и доброе отношение к представителям других взглядов. Истинный патриотизм не пренебрегает духовными достижениями иных стран и народов, он стремится постигнуть и усвоить их, чтобы обогатить свою культуру».

Приятно завершать доклад на оптимистической ноте. Нельзя, однако, не добавить: за хорошими словами должны следовать такие же добрые дела. Властные структуры России должны соблюдать первую в нашей истории Конституцию правового государства. Самая крупная религиозная структура страны - Русская Православная Церковь - должна следовать Основам своей социальной концепции, не вмешиваясь в дела государства и не допуская вмешательства государства в свои собственные внутренние дела. Всему российскому обществу предстоит научиться жить в условиях данной ему 20 лет назад свободы выбора и не ошибиться в этом выборе.

РП в багатьох своїх числах за 2007-2008 рік описувала буття пензенських затворників в селі Нікольське. Про них можна дізнатися із сайту kr.ua. **На лідера затворників Петра Кузнецова було заведено кримінальну справу.** Його звинувачували «у створенні об'єднання, з використанням при цьому насилля над громадянами» і в «провокуванні ворожнечі й ненависті на

національному і релігійному ґрунті». Колишня дружина Кузнецова, яка виступила на суді, сказала, що під час навчання в інституті він був оптимістом, людиною активною. Потім захопився православною релігією, жити з ним стало складно, що й призвело зрештою до розлучення. Сестра Кузнецова сказала, що у нього не все в нормі з головою. «Змінилася його поведінка – ходив згорбившись, не розмовляв, ніколи не усміхався». **На основі діагнозу «шизофренія» і визнання того, що заборонені законом діяння Кузнецов коїв в стані «невменяемости», суд звільнив його від кримінальної відповідальності й призначив примусове лікування у психлікарні.**

Пастори домашніх церков в Пекіні вимушені були підписати документ, яким заборонялась релігійна діяльність на час Олімпійських ігор. Документ зобов'язував християн проводити зібрання домашніх церков, «утримуватися від нелегальних зустрічей і одержання спонсорської допомоги, проповідей і різних матеріалів від різних зарубіжних релігійних організацій. Голова Асоціації християн-атлетів засудив такі дискримінаційні заходи китайської влади. Він сказав, що виявлений документ «засвідчує лицемірство китайської влади».

Комітет з питань культурної духовності Верховної Ради України рекомендує парламенту відхилити законопроект депутата Олександра Фельдмана про повернення релігійним організаціям права на володіння або ж безоплатне користування культовим майном, яке є документами Національного архівного фонду. Комітет вважає, що фельдманівський законопроект створює передумови для погіршення умов зберігання архівних документів, оскільки ці документи мають вік понад сто років і мають зберігатися у певному технологічному режимі. Такий режим не можуть забезпечити релігійні інституції.

Адміністративний суд Києва визнав протизаконними дії білоцерківської міліції, яка відібрала в місіонера Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів Майкла Тейлора (громадянин США), який цілком законно прибув до

України, **паспорт і анулювала його візу на перебування** на підставі нібито того, що американець змінив місце визначеного йому проживання. В ухвалі суду сказано: «Суд відзначає, що діяльність із запрошення громадян на богослужіння та зустрічі, яку здійснював на території м. Біла Церква Київської області Тейлор Грейдон Майкл як іноземний представник Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів, а також проповідування та інша канонічна діяльність, не порушує вимог ч.4 ст. 24 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», оскільки вищезазначена норма закону не обмежує можливості провадження діяльності іноземними священнослужителями».

релігійними проповідниками іноземних релігійних організацій, межами конкретної адміністративно-територіальної одиниці чи певної релігійної споруди. За умов законного перебування на території України, зважаючи на ст.26 Конституції України, такі іноземні священнослужителі, релігійні проповідники, наставники, інші представники іноземних релігійних організацій користуються такими самими правами, що й громадяни України, і можуть безперешкодно поширювати свої релігійні переконання.. Посилання Відповідача на ст.3 та ст.. 31 Закону України «Про статус іноземців та осіб без громадянства» суд вважає необґрунтованим, оскільки вчинене Позивачем порушення має кваліфікуватися виключно за ч.1 ст. 203КпАП України із застосуванням встановлених зазначеною статтею санкцій».

Міністерство освіти і науки України рекомендує до вивчення у 8 класі **підручник «Основи здоров'я»** авторів Т.Бойченка, І.Василяшко і Н.Коваль. Книжка зорієнтована на формування ворожого ставлення учнів до офіційно зареєстрованих українською державою релігійних спільнот. Товариство свідомості Кріпни, Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів, Релігійної спільноти свідків Єгови, Церкви об'єднання, неоп'ятидесятницьких організацій (так сказано – РП) та ін. Вони подаються у підручнику як деструктивні культу діяльність яких підлягає забороні. При цьому є ремарка: «Деструкція (від лат. destructio –руйнація) – порушення будь-якої структури» (с. 99). Зрозуміло, що такі підручники розпалюють серед дітей міжконфесійну ворожнечу й формують упередженість щодо названих релігійних течій, ставлять в невизначену ситуацію учнів, батьки яких є послідовниками цих релігійних спільнот. Названі конфесії, а також Держкомнацрелігій і Відділення релігієзнавства ІФ НАНУ звернули увагу Міністра освіти на явне нехтування його Міністерством положення Закону про свободу віросповідань і зажадали вилучення підручника із вжитку.

АКТУАЛЬНА ТЕМА РЕЛІГІЙНОГО ЖИТТЯ

«НЕДОЮВЛЕНІ» ХРЕЩЕННЯ КИЇВСЬКОЇ РУСИ (за матеріалами періодичних видань)

1. Коли йде мова про хрещення Київської Русі, то при цьому згадують лише Володимирове хрещення 988 року. А між тим це вже друге хрещення. Перше хрещення Русі здійснив князь Аскольд ще в 860 році. Ось як це описує патріарх Константинопольський Фотій у своєму посланні 866-867 років: «І не тільки цей народ (болгари) проміняли колишнє нечестіє на віру в Христа, але навіть у жорстокості та скверно вбивстві всіх залишаючи за собою, так звані руси, які поневоливши тих, що знаходяться біля них і звідси склавши про себе високу думку, підняли руку й проти Роменської держави. А зараз навіть і вони проміняли нечестиве вчення, яке практикували раніше, на чисту й невідому християнську віру, з любов'ю поставивши себе в чині підданих та друзів наших – замість пограбування нас і великої протиприроди нас зухвалості, яку мали незадовго до того. І до такої міри розгорілися у них бажання і ревності віри, що прийняли вони християнського єпископа та пастиря і з великою старанністю та ревнощами шанують Бога». Концепція Аскольдового хрещення досліджена у працях М. Брайчевського. Цікавим є той факт, що про Володимирове хрещення як історичної ваги подію не згадують тогочасні польські, угорські, чеські, німецькі, італійські, французькі та інші джерела. Єдиний тогочасний автор, який згадує лише про хрещення князя у зв'язку з його одруженням був якийсь Тітмар Мерзебурзький. Але про обертання народу, а тим більше країни в християнство у нього також жодного слова. Ще більш дивним є те, що про ці події не повідомляє нічого жодна грецька хроніка кінця X-XI століть. Між тим вони описують падіння Херсонесу, пишуть про договір Володимира Святославовича з імператором Василем II, про одруження київського князя з принцесою Ганною та ін. Жодного слова у греків немає про хрещення Володимира, а тим більше всієї його країни. Все це можна пояснити тим, що Русь IX-X століть вже до хрещення Володимира вважалася християнською державою. У 945 в Києві була зведена перша християнська церква святого Іллі. Вона була дерев'яна. В 1692 році за її планом було збудовано цегляну. Роздмухала подію Володимирове хрещення в XI столітті православна церква з явно вираженими п'яними намірами, що видно з «Повісті врем'яних літ», де всіляко возвеличується візантійське християнство шляхом вихвалювання його обрядової практики.

2. Під час візиту до Києва Вселенського Патріарха Варфоломія I про Дніпро йшла мова як про український Йордан. А між тим за наказом князя Володимира який заявив, що той, хто не прийде до річки «будетмне противен», киян хрестили в річці Почайна. Почайна була правим рукавом Дніпра. В районі Вишгорода вона відокремлювалася від основного руслу, далі протікала територією сучасної Оболони і в районі нинішнього річкового вокзалу впадала знову у Дніпро. До ХУІІ століття Почайну від основної течії Дніпра відділяла піщана коса. З часом її розмило, а річка замулилася й обміліла. Зрештою Дніпро її поглинув залишивши на Оболоні лише низку озер. Дітей князя Володимира хрестили окремо від решти киян в ручаї, що протікав Хрещатим Ярмом. Там нині сходи, що ведуть до пам'ятника Хрещенню Русі (інколи його називають пам'ятником Магдебургському управу), збудованомув 1802-1808т роках. До речі, як відзначила преса, пам'ятник цей залишився поза урочистостями 1020-річчя. Більше того, навіть чомусь втопає в смітті і зарослях бур'янів, знаходиться в стані руйнації.

3. Князя Володимира, який організував охрещення Київської Русі називають багатьма епітетами – рівноапостольний, Красне Сонечко, просвітитель та ін. А між тим до прийняття християнства князь був надто жорстким політиком, немилосердним тираном. Сам він визнавав те, що в поганстві поведився як звір. Прийняття християнства дало йому нове бачення довкілля, а тому його ще називають покровителем незрячих. Сам же процес прийняття Володимиром християнства, як це описують цю подію літописні джерела, не виглядало як якесь озаріння, сходження на князя Божої благодаті. Як пише відомий історик, доктор істор. наук Олексій Толочко «Русь і Візантія контактували вже зо 120 років до Володимира. Візантія була найбільшим зовнішнім партнером Русі. Київські князі жили з того, що збирали з підлеглих данину, яку потім продавали Константинополю. Володимир розумів, що прийняття християнства ці відносини тільки покращить. З метою зміцнення зв'язків з Візантією, Володимир як тоді було прийнято, забажав одружитися з візантійською принцесою Анною. При цьому він прийняв умову одруження хреститися, бо ж Анна не може бути дружиною язичника. Як наголошує О.Толочко рівноапостольний Володимир як його нині величають, після хрещення не позбувся повністю свого гарему в 800 наложниць, що було в 980 році. В літописі говориться, що в заснованому у 993 році (а це вже через 5 років після охрещення) гаремі у Білгороді під Києвом у князя було десь 300 таких жінок. Загиблих в юному віці у 1015 році Володимирових синів Бориса і Гліба народила йому не візантійська принцеса, а якась болгарка. Відтак і після хрещення Володимир мав, окрім законної дружини, ще й інших. Поміж рядками літописів, твердить керівник Центру досліджень історії Київської Русі Інституту історії НАН України, можна виловити аргументи на користь того, що князь Володимир не позбавився повністю у своєму житті після хрещення язичницьких звичок. «От уже його правнук Володимир Мономах залишив своїм синам абсолютно християнське за задумом «Повчання». Тобто по-справжньому

християнами люди стали лише через декілька поколінь (Газета по-українськи. – 25 липня).

4. Проте історія свідчить про інше. Коли багатодітний Володимир обрав спадкоємцем княжого престолу свого молодшого сина Бориса, то проти нього виступив Святополк уроці, то Святополк вийшов із ув'язнення й без опору зайняв Київ. Трьох претендентів на престол – Бориса, Гліба й Святослава – він наказав умертвити. Але в цей час Ярослав зібрав військо і захопив Київ. Святополк кличе на допомогу польського короля Болеслава Хороброго і знову захоплює Київ. Але поляки так поводитися з киянами, що ті повстали й вигнали Святополка разом із загарбниками. Десь в Чехії чи Польщі він і помер. Ярослав, якого потім назвуть Мудрим, відшукав останки Ярополка й Олега, охрестив їх кістки й поховав поруч із Володимиром в Десятинній церкві (Газета по-українськи - №103).

5. 24 березня 2008 року Президент України оприлюднив Указ про відзначення 1020-річчя Хрещення Русі, схвалив план заходів щодо проведення святкування. Запросивши на урочистість в Київ Вселенського Патріарха Варфоломія I, інших глав помісних православних Церков, він перехопив ініціативу у тих, хто планував перетворити річницю хрещення Київської Русі на святкування єдності трьох «братніх народів», слов'янських та православних. Протидіяти ініціативам Президента стала громадська організація «День Хрещення Русі», утворена ще в травні 2007 року. Саме ця організація, до якої входили й депутати Дм. Табачник і В. Горбаль взяла на себе відповідальність за спітлайни з Олексієм II і надписом: «Україна вітає свого патріарха». Автори цього проекту не врахували, що Україна не є повністю православна, а відтак Олексій не для всіх є їх патріархом, а тим більше і для тих, хто розглядає Московсько-Православну Церкву як чужу щодо неї інституцію. Остання (серед її організаторів був історик-академік Петро Толочко) планувала навіть з'яву на набережній Дніпра біля пам'ятника засновникам Києва якогось храму з купальнями. Що стосується українців, то вони, згідно опитувань газети «День», пасивно сприйняли офіційні заходи із відзначення 1020-річчя хрещення. Лише 20,45% киян погодилися на участь в святковій літургії, 11,36% - у всіх заходах. 18,8% погодилися на участь в урочистостях лише на Софійському Майдані. Зате 40,91% виявили абсолютне несприйняття всіх заходів, повну байдужість до них, а відтак і до тих подій давнини, з якими їх пов'язують. Організатори державного святкування 1020-річчя не розраховували на масовість задуманих ними урочистостей. З неофіційних джерел стало відомо, що від вищого керівництва країни у кожную область надійшла рознарядка із забезпечення учасників святкування на Софійському Майдані. Зокрема, кожний район Києва мав направити до Софії не менше 3-х тисяч осіб. УПЦ МП висловлювала своє обурення тим, що до Києва везли за рознарядкою і її вірян, які потім не знали, де їм розміститися на ночівлю. Церква вимушена була поселяти їх в монастирях, організувати безкоштовне харчування їх, забезпечувати перевезення та ін.

6. Голова Держкомнацрелігій О.Саган вважає, що відзначати річницю хрещення «обов'язково потрібно було хоча б з точки зору відновлення

історичної справедливості. З позиції відновлення історичної правди й генетичної пам'яті я вважаю, що це було вагомим кроком, бо багато людей задумалися: а що це за свято? А що ж таке Київська Русь, яким чином ми дотичні до цієї історії? Такі події та святкування допомагають українцям на національному рівні усвідомити себе».

7. Україну вперше за понад 350 років офіційно відвідав Вселенський Православний Патріарх Варфоломій (Деметріос Архонтоніс). Народився він в 1940 році на о-ві Імврос, що належить Туреччині. Після закінчення богословської школи на о. Ханки він став дияконом під ім'ям Варфоломія. З 1963 року навчався у Папському Східному ін-ті Григоріанського університету в Римі. Тут ним написано дисертацію з канонічного права православної церкви. Повернувшись до Стамбула, Варфоломій був призначений помічником декана Теологічної школи на о. Ханки. З 1969 року має священничу висвяту. У 1973 році він вже єпископ Константинопольської архієпископії, згодом – помічник Вселенського патріарха Димитріоса. Після його смерті обраний Вселенським Патріархом. Варфоломій I не вперше в Україні. В 1997 році він мав в Одесі зустріч із Патріархом РПЦ Олексієм II. Володіє грецькою, турецькою, англійською, французькою, італійською, німецькою мовами, розуміє російську, знає давньогрецьку і латину. Є почесним доктором 30 університетів світу. Свій візит ввічливості до Києва Варфоломій I здійснив за запрошенням Президента України і всупереч першопочатковій волі Московської Патріархії, яка вважає, що лише із її запрошення Вселенський Патріарх мав приїхати на її так звану канонічну територію, хоч ця «її територія» всупереч канонам Православ'я була поцуплена у 1686 році в Константинопольській Церкві. Тут до цієї події влучно підійдуть слова Т.Шевченка, що в час скрути твій ворог під виглядом друга «вижде час і запустить пазурі в печінку. І не молись, не вимолять...». Москва відібрала в Константинополя Київ, коли мусульмани розгромили його як останній оплот Візантії. Фашизм Московського Патріархату саме в тому й проявлявся, що, маючи союз з імперською владою Росії, він прибирав до своєї так званої «канонічної території» всі колонізовані останньою землі, насильно насаджуючи там своє імперське православ'я. Враховуючи те, що Варфоломій I є першим по честі серед глав православних церков і за статусом він має вести всі богослужіння при відзначенні 1020-річчя, Московський Патріархат активно попрацював над тим, щоб не допустити його проїзду до Києва. При цьому що тільки йому не приписували і як тільки його не називали. І неправильним православним патріархом, бо ж він служив у турецькій (а відтак – мусульманській) армії, іпокровителем «боговідступників-розкольників», бо ж бере їх під «константинопольське крило», і патріархом Стамбульським, а не Вселенським. «Як польський президент – проповідник американської ідеї в політиці, так Константинопольський Патріарх – провідник американської ідеї у релігії, й навіть більше, ніж Папа Римський», – горланив на тих заходах з відзначення в обласних містах України московський ноумен Андрей Кураєв, як проводила УПЦ МП.

8. Резиденція Вселенського Патріарха розміщена в районі Стамбулу (Туреччина) під назвою Фанари. Вона тут знаходиться у своєрідній облозі, бо ж з вулиці ніщо навіть не засвідчує про знаходження тут офісу Вселенського Патріарха. Наявна така замаскованість під доквілля, що навіть відсутній хрест на кафедральному храмі св. Георгія Константинопольської Патріархії. Мали місце вже чотири теракти з боку мусульманських екстремістів щодо резиденції Вселенського Патріарха. Всі священнослужителі офісу – греки. Турки їх називають «римами», тобто «римлянами». Тут є солідна бібліотека манускриптів і давніх книг, але із-за бідності Патріархату більшість з них мають жалюгідний вигляд. Турецька влада не визнає вселенський статус Варфоломія. Згідно її волі він не повинен іменувати вселенським свій «фанарський греко-православний патріархат». Тому в російській пресі його часто іронічно йменують «патріархом Стамбульським». Будучи «турецькою інституцією», патріархат не має права у своїй діяльності виходити «за межі республіки». В 2005 році Варфоломій запросив до Стамбулу Папу Бенедикта XVI, але запрошення це було скасоване турецькою владою із заявою: «Константинопольська патріархія є турецькою установою, а її глава – громадянином Туреччини. В наступному Константинопольському патріарху слід направляти свої запрошення через МЗС Туреччини». Ось і цього разу близький до уряду Ердогана журналіст Д. Берктай в газеті «Джумхурієт» дорікнув Варфоломія як громадянина Туреччини у втручання і внутрішні справи України, що нібито «створює зовнішньополітичні проблеми турецькій державі». Д. Берктай нагадав Варфоломію, що він «уже втручався у внутрішні справи України під час «помаранчевої революції» й активно підтримував одну із сторін внутріполітичного протистояння». Разом з тим Туреччина як держава «не втручається у внутрішні справи інших країн. Виходить, що патріарх Варфоломій I займає одну позицію, а держава Туреччина – іншу». А між тим патріарх є турецьким підданим і має ранг державного службовця. Хоч Вселенський Патріархат має складні відносини з мусульманами, турецькою владою, проте Патріархат діє, координує діяльність православних церков «ініціює тісні контакти із мусульманами та іудеями». Варфоломій підтримує тісні дружні відносини з Ватиканом. Є доктором богослов'я Папського Східного інституту. Мав неодноразові зустрічі з Папами Римськими (Суботня пошта. - №32).

9. Опитування проведені Київським міжнародним інститутом соціології у липні ц.р., засвідчили, що 33% опитаних вважають спадкоємницею Церкви, утвердженої на Русі 1020 років тому, УПЦ Київського Патріархату, 16% - Церкву Московського Патріархату, 10% - Російську Православну Церкву, 2% - У АПЦ 2% - інші Церкви. 37% вагалися з відповіддю. Відтак Секретаріат Президента відсторонив від офіційного відзначення 1020-річчя хрещення Церкву, яка третиною українців розглядається як спадкоємниця Київського християнства. Шкода, що соціологи серед Церков-спадкоємиць не назвали ще Українську Греко-Католицьку Церкву (24.- 22 липня).

10. Голова відділу зовнішніх зв'язків УПЦ МП архімандрит Кирило (Говорун) оголосив секрет Полішинеля про те, що 14 липня мала місце зустріч у

Стамбулі Патріарха Варфоломія I з предстоятелями УПЦ КП – Філаретом та УАПЦ – Мефодієм. На зустрічі нібито було домовлено про намір поступово поновити той канонічний статус-кво, який існував в Україні до 1686 року, тобто до року поглинення Московською Церквою Київської. Під час перебування Варфоломія в Києві УПЦ Київського Патріархату свідомо не брала участі в урочистостях щоб не псувати настрої Президенту при коєнні ним його задуму стояти серед двох так званих канонічних Патріархів. Відтак офіційне відзначення події української історії з волі В.Ющенка відбулося без **власне Українських** Церков. То ж чи варто було розігрувати цей спектакль, в якому українським православним віддали задвірки.

11. Дехто з представників Фанари, які брали участь в Києві у відзначенні 1020-річчя, звинуватили УПЦ КП «в несговорчивості». Останній було запропоновано через покаєння може в статусі митрополії повернутися до Церкви Константинополя й очікувати від нього надання з часом автокефалії. УПЦ КП сподівалася одержати автокефалію негайно, тут же. Проте Варфоломію I наголосив на обов'язкових канонічних процедурах. Оскільки Константинополь не обіцяв «негайності» й не визначив можливий термін задоволення сподівань на самостійність, то Патріарх УПЦ КП Філарет, який у свої 79 вже не хотів би применшувати свій статус, вирішив продовжити політику своєї церкви як «політику очікування». При цьому він навіть не порадився із архієреями своєї Церкви, які були в Києві в сподіванні, що проведений спеціально їх собор змінить статус патріархату церкви на митрополію з наступним проханням до Константинополя прийняти їх спільноту до себе, а відтак в такий спосіб і набути статус канонічності. Владика Філарет вирішив зберегти себе неканонічним патріархом на решту років свого життя, бо ж невідомо кого б обрали владики главою митрополії при таємному голосуванні. Не всі з останніх залишилися вдоволеними таким рішенням предстоятеля. Відтак в УПЦ КП дала себе знати відсутність в УПЦ КП такої риси Київського Православ'я як соборноправність і демократизм. Організаційно Церква нагадує абсолютистську монархію. За нинішніх умов Філарету на піку своєї слави варто було б самому попросити, враховуючи вік, змінити його статус в Церкві. Важливо враховувати що анафемування Московським Патріархатом працює проти можливого визнання чи прийняття з його очолюванням Київську митрополію в лоно Константинопольського Патріархату. З відходом владики Філарета і Церква розвивалася можливо б за традиціями Київського Православ'я, а відтак в ній відзнаходимо ще багато від Московського. Я так прямо про це пишу із-за своєї причетності до події утворення Церкви Київського Патріархату і його наступного утвердження. До речі, подібна думка існує серед духовного загалу і в Київському Патріархаті (в тому числі й серед єпископів), але відкрито її ніхто не насмілюється озвучити (А. Колодний).

12. Як стало відомо, за день до приїзду Варфоломія I в Київ на Синод УПЦ КП приїздив митрополит Смоленський і Калінінградський Кирило (Гундяєв). Ходять інформації, що на розширеному Синоді нібито було запропоновано УПЦ КП надання автономії, але учасники засідання (окрім

єпископа Черкаського Софронія) відмовилися від неї і забажали й подати існувати в наявному нині статусі. Подібна пропозиція нібито була передана й предстоятелю УАПЦ Мефодію, але й від нього Кирило одержав негативну відповідь. Водночас коли порушується питання об'єднання УПЦ КП й УАПЦ то першою умовою такого об'єднання постає необрання главою цієї об'єднаної Церкви Філарета.

13. В Церкві Київського Патріархату підтвердили, що нею дійсно розглядається питання переходу під юрисдикцію Константинополя як один із варіантів майбутнього. Прес-секретар Церкви єпископ Євстратій повідомив: «Це питання розглядалося на зустрічі між делегацією Константинопольського Патріархату з нами в Києві, яка відбулася в травні цього року. Вона була організована при посередництві Віктора Ющенка. Проте якість рішення на цей час не прийняте. Під час приїзду Варфоломія він не буде нічого говорити про приєднання до його патріархії УПЦ КП». Ігнорування Вселенським Патріархом питання об'єднання Церков України пояснюється небажанням Варфоломія посваритися з Олексієм II. В одному з інтерв'ю єпископ Євстратій сказав: «Після закінчення всіх заходів і святкувань багато речей стануть більш очевидними і зрозумілими».

14. Синод УПЦ КП, який відбувся у переддень святкування 1020-річчя в присутності гостя з Москви митрополита Смоленського Кирила, закликав патріарха Константинопольського Варфоломія I припинити втручання у внутрішні справи Церкви. «Багатовіковий досвід церковного життя засвідчує те, що втручання політичних сил у церковні справи завжди призводить до тяжких конфліктів, подолання яких може затягнутися на багато років», - говорилося у зверненні Синоду. Останнє застереження Синоду вже явно адресувалося Президенту В.Ющенку.

15. Синод УПЦ КП, який відбувся в переддень відзначення 1020-річчя, прийняв свою відповідь на заяви УПЦ КП, УАПЦ та УГКЦ щодо своїх подальших відносин з цими спільнотами і вирішення проблеми об'єднання. УПЦ КП було сказано, що її повернення в лоно УПЦ КП можливе лише «через покаєння» і що для вирішення проблеми не слід ототожнювати відносини РПЦ-РПЦЗ і УПЦ- УПЦ КП. Стосовно УАПЦ то тут було висловлене задоволення тими переговорами щодо об'єднання, які нібито продовжуються хоч до речі, сама ця Церква їх заперечує. На послання глави УГКЦ Любомира Гузара щодо перспектив Церкви Київської традиції, в якому йшлося про єдність у сопричасті при збереженні кожною з Церков своєї власної структури, відтак – рівноправності, відповідь була однозначною: УГКЦ, як непрямий спадкоємець Володимирівського хрещення, не є самостійною Церквою і вона не уповноважена виступати з якимись пропозиціями, а відтак вона скоріше мала б саморозпуститися через перехід частини її вірян в православ'я, а іншої – до римокатолицької Церкви. У відповіді УПЦ КП саме існування Греко-Католицької Церкви названо «серйозною перепорою в досягненні вселенської єдності» (День. - №28).

16. УПЦ МП – неоднорідний організм, де зустрічаються люди з різними переконаннями. Найбільшим ревнителем «традиційного православ'я» в ній є одеський владика Агатангел, який є етнічним росіянином і свою виучку одержав ще в радянські часи. Антиукраїнські настрої культивуються у багатьох монастирях УПЦ МП, до яких приїздить багато ченців з Росії, про яких говорять «в погонах». Прямим українським владикою в Церкві є черкаський єпископ Софроній, який на одному із заходів з участю московської делегації обурювався «От хохли, не могли програму по-українськи написати!». Саме він на Синоді Церкви єдиний голосував за надання українській церкві автономії. В УПЦ МП є ще група, яка відстоює «українськість» Церкви більш поміркованої не так прямо, як Софроній. Ці люди перебувають поруч із Предстоятелем Церкви митрополитом Володимиром голова відділу зовнішніх церковних зв'язків УПЦ МП Кирило (Говорун) і вікарний єпископ в минулому особистий секретар Предстоятеля Олександр (Драбинко). Саме їм приписують ініціативу засудження «політичного православ'я», кауришчини та ін.. Їхня позиція є сильною в Церкві, бо ж вони близькі до митрополита Володимира. Наразі ж наступниками Володимира неофіційно називають Одеського митрополита Агатангела, буковинського – Онуфрія і Донецького – Іларіона, які не виявляють якусь любов до України й українського (Тиждень. -№31).

17. Московський Патріархат розглядає Україну без будь-яких на те підстав як свою канонічну територію. По-перше, поглинення Київської митрополії Московським Патріархатом в 1686 році її мати-церква Константинопольський Патріархат не визнає, а відтак Україна є скоріше канонічною територією цієї Церкви, а не по-фашистськи налаштованої щодо українських теренів протягом всієї її історії Російська Православна Церква. По-друге, якщо навіть й припустити, що територія України певною мірою є канонічною територією для Москви, бо ж тут є її володіння в особі УПЦ МП, то з таким же правом на свою канонічність українських теренів можуть претендувати й УПЦ Київського Патріархату та Автокефальна Церква, а разом з ними – й Українська Греко-Католицька Церква. По-третє, Російська Православна Церква є фактично державною Церквою Росії, а відтак як напівполітична структура вона не має права посягати на території незалежної держави і нахабно визначати, хто й коли має до неї приїздити. По-четверте, Московська митрополія, а пізніше – Патріархія є дочірною щодо Київської. Відтак для УПЦ Київського Патріархату скоріше терени Росії є її канонічною територією (А. Колодний).

18. Відомий в Україні культуролог Вадим Скуратівський до гучного відзначення 1020-річчя хрещення ставився без особливого ентузіазму. «Будь-яке свято повинно бути поштовхом до свого творення низу. А коли його нав'язують згори, то це справляє дивне враження. Схоже на радянські свята – День машиніста чи Повітряного флоту. Відбувається політизація свята. Правда, питання було заполітизоване ще 1020 років тому. Зрештою Церква ніколи не була аполітичною. Вона виробляла альтернативну політику або ж пристосовувалася до світської влади. Церква Московського Патріархату часто забуває, що треба коректно ставитися до інших конфесій. Московська Церква прийшла в Київ

понад 300 років тому. Її панування в Україні добігає кінця. А кому ж хочеться закінчувати якусь епоху історії? Тим паче, що релігійні інститути – надто консервативні утворення. От вони й збурюють православний люд. Залишається пошкодувати що, замість злагоди, поважний церковний ієрарх високого сану вдається до таких речей, які ще більше розколюють віруючих. Це ще раз підтверджує, що Московський Патріархат прагне й надалі займати панівне становище в українському православ'ї та не сприймає нових реалій».

19. Якщо спочатку Московський Патріарх, надувши губи, бо ж бач без його згоди запросили глав Православних Церков (в т.ч. й Вселенського Патріарха, у якого з ним не надто добрі відносини), не хотів навіть приїздити до Києва на відзначення 1020-річчя хрещення, то потім він, нехтуючи станом здоров'я, виконав волю-побажання вищого керівництва Росії й приїхав до української столиці. Поїздку цю він скоїв з метою ще раз нагадати, що необхідна єдність трьох слов'янських народів, що перенесення центру Православ'я до Москви має своє історичне виправдання, що й в наступному має існувати українське православ'я в єдності з російським та ін. Правда, перед цим Московський Патріархат вміло зруйнував задум Секретаріату Президента України щодо представництва делегацій православних церков, які погодились приїхати на відзначення 1020-річчя. Московський Патріарх офіційно застеріг Варфоломія від втручання у внутрішні справи РПЦ. Очікувалося (і про це голосно через пресу заявляли із служб Ющенка), що до Києва, окрім Вселенського Патріарха, приїдуть патріархи Єрусалимський Феофіл III і Олександрійський Горегін II, патріарх Грузинський, предстоятель Кіпрської Церкви, католикос Вірменської Апостольської Церкви та ін. Загалом - глави десь біля 10 помісних православних Церков. Зміст буквально за декілька днів до київських урочистостей розісланих або привезених до предстоятелів всіх Православних Церков від імені Московського Патріарха Олексія II застережень звучить в заяві глави церкви-карлика з Кіпру Хризостома III: «Коли політична влада втручається у справи церкви, вона частіше руйнує, ніж вибудовує.. Окремі політики хочуть розірвати багатотисячолетні духовні й канонічні зв'язки між українським і російським народами, а деякі православні брати готові їм в цьому надавати допомогу». Московський Патріархат відмовляв глав православних церков їхати до Києва ще й тим, що там, дивись, наявний явно «неканонічний намір» - змусити їх підписати якусь Декларацію про визнання канонічності розкольників, утворення єдиної помісної церкви тощо. Став відомим зміст листа Олексія II до грузинського католикоса-патріарха Ілії II, в якому він навіть якимось принизливо просить його не їхати до Києва. Уряд Росії, як говорять, з свого боку також добре попрацював ще й з урядом Туреччини, який у відповідь на це застеріг Варфоломія знати своє місце і статус. Водночас своїм приїздом до Києва Олексій II зруйнував плани Ющенка про підписання Варфоломієм нібито задалегідь підготовленої узгодженої з ним якоїсь Декларації.

20. Один цікавий момент вискакує після уважного прочитання того листа, який Московський Патріархат направив до Помісних Церков. Прочитуємо лист: «Сложившиеся обстоятельства выдвинули тяжкого соблазна для верующих и

угрозы новых разделений делают для нас невозможным участие в **мероприятиях** государственной программы с участием раскольников Мы с глубоким сожалением вынуждены **просить Ваше Святейшество воздержаться от личного участия** в предстоящих торжествах, дабы в сложившихся не зависящих от вас условиях, факт Вашего присутствия не был истолкован как проявление поддержки антиканонических деяний. Желаем Вашему Святейшеству многих милостей от Господа и пребывать с неизменной братской о Христе любовью». Як бачимо, Московський Патріархат тут виявився двічі брехуном 1. Заздалегідь із керівництвом України і Московського Патріархату було домовлено, що у святкуваннях не братимуть участь ні УПЦ КП, ні УАПЦ ні УГКЦ. Москва у своєму посланні до глав православних церков твердить, що все відбудеться «с участием раскольников». 2. Московський Патріарх інформує, що вигадані ними обставини «делают для нас (тобто Олексія II – РП) невозможным участие в мероприятиях» і просить глав помісних церков «воздержаться от личного участия». Зважаючи на це, предстоятелі багатьох Помісних Церков відмовилися їхати до Києва й направили на святкування лише свої делегації, а Патріарх Московський раптом знайшов «возможным участие». Ще раз нагадаємо, що в цьому «возможным» спрацювала нібито настирлива порада керівництва Росії: треба обов'язково їхати.

21. Чому Кіпрська православна Церква виявилася єдиною, яка не прислала до Києва на відзначення 1020-річчя не то що свого предстоятеля а й навіть представників? Тут вона виявила свою повну підтримку Московському Патріархату, який у своїх інформаціях розглядав візит Вселенського Патріарха на канонічну територію РПЦ без погодження з нею церковно-протиправним. Як з'ясувалося, архієпископ Кіпрської Церкви Христосомус страждає на хворобу Альцгеймера, але від керівництва Церквою не відмовляється. Певні представники цієї Церкви звернулися до Варфоломія I допомогти вирішити питання подальшої долі свого предстоятеля З ініціативи Вселенського Патріарха в Женеві відбувся всеправославний Синод, який ухвалив рішення про обрання нового архієпископа Кіпрської автокефалії. То ж Христосомус образившись на таке рішення Синоду, все ж не йде у відставку й відтепер певно не братиме участі в жодному заході, де буде Варфоломій I.

22. В Інституті російської історії заст. голови Імператорського православного товариства Микола Лісовий висловлював своє обурення тим, що, дивись, В.Ющенко через голову Московського патріарха запросив «на його канонічну територію Константинопольського Патріарха» і предстоятелів інших помісних православних Церков. У церковних відносинах, наголосив Лісовий, це – нонсенс. Він закликав не змішувати «мух і котлет»: «Якщо Ющенко хотів налагоджувати якісь церковні відносини, в тому числі й з Константинопольським Патріархатом, то він передусім повинен був вступити в контакт із предстоятелем РПЦ, до якої канонічно належить Україна. А він це не зробив». Тому питання про візит патріарха Варфоломія в Україну – «не церковне, а політичне». «Константинопольська Церква, - за словами Лісового, - весь час намагається

працювати проти Росії і Російської Православної Церкви. Вона працює разом із НАТО на відрив України від Росії».

23. Як слушно зауважив М.Маринович, те, що для Москви є розколом для Української Православної Церкви таким не є. Це – повільне достосування церковних принципів до нових реалій світу. Страх Москви полягав у тому, що Константинополь визнає Українську Православну Церкву автокефальною. Однак це не може стати приводом для розколу, адже коли Москва забрала Українську Церкву у своє підпорядкування мови про розкол не було. А тепер ситуація змінилася, і Москва з цим мусить змиритися. Часом треба розлучитися, аби воз'єднатися. У Москві мають зрозуміти, що краще мати приязно налаштовану незалежну сусідську Церкву, аніж підпорядковану собі, але з ворожими настроями».

24. Зустріч українських журналістів із Вселенським Патріархом, яка відбулася ще до його візиту в Україну 16 липня в його резиденції у Фанарі, засвідчила, що Варфоломій I під час візиту не хотів чіпати жодну складну українську проблему, зокрема питання долі Київського Патріархату і православних міжцерковних відносин, й давати якісь прогнози їх можливого розв'язання. Він виключив можливість будь-якого питання йому під час зустрічі, відтак зустріч з журналістами мала монологічний характер (див.: Україна молода. – 18 липня). «Що стосується мого візиту до України, - заявив владика, - то з нашого боку немає жодних політичних критеріїв, жодної політичної мети – ми хочемо разом зі шляхетним українським народом відсвяткувати поворотний момент в його історії. Ми є і залишатимемося для вас назавжди матір'ю-церквою». Відтак вже відчувалося, що візит в Україну Варфоломія мав бути візитом ввічливості, а не візитом розв'язання проблем, на що сподівався В.Ющенко.

25. «Не маю жодного сумніву в тому, що єдність православ'я має стати надійною основою єдності української нації, гармонії у взаєминах усіх релігійних громад нашої країни», - зауважив В.Ющенко, виступаючи на зустрічі із представниками Всеукраїнської Ради церков і релігійних організацій у переддень відзначення 1020-річчя хрещення Київської Русі. Президент України вважає, що для розквіту країни нині найбільш потрібне церковне порозуміння. Саме прив'язка долі України до такого розуміння його налагодження й спонукала В.Ющенко віднайти не малі кошти для організації приїзду в Україну з метою відзначення 1020-річчя хрещення патріархів Варфоломія I і Олексія II. Говорячи що держава не втручається у справи Церкви, Президент водночас заявляє: «Я всіляко сприятиму і робитиму все, що залежить від світської влади, щоб привести Україну до церковного порозуміння, вивести з церковної, міжконфесійної кризи. Створення в Україні єдиної помісної церкви – це моя мрія». Так було сказано ще до приїзду патріархів і представників ряду православних церков. Ось тільки стало незрозумілим, як Ющенко мислить втілити в життя свій задум, відіпхнувши від участі у святкуванні річниці (не пишемо ювілею, бо ж 1020-річчя – не така дата) і принизивши в статусі власне Українські Церкви – УПЦ КП, УАПЦ та УГКЦ, Церкви, які є прямими спадкоємцями Володимирівського хрещення. Ви сидить в

кущах, а я з допомогою заїзних владик буду налагоджувати ваше порозуміння. Якщо вже є таке бажання виконати роль посередника, то чому б не запросити їх на співбесіду до себе в Секретаріат і шляхом перемовин вирішити проблему. Але тут виникає ще одне питання: а чи варто це робити? Хіба тільки в православ'ї існує інституційне роз'єднання? Католики мають в Україні дві Церкви, роз'єднані баптисти, п'ятидесятники, харизмати. Мусульмани України мають п'ять своїх незалежних управлінь, іудеї – шість, рідно віри існують в п'яти різновидах. Якщо вже поєднувати роз'єднані конфесії, то чому треба так опікуватися лише православними, у яких (хіба що окрім Київського Патріархату) не актуалізоване питання об'єднання за допомогою держави. Відтак маємо явне втручання держави у внутріцерковні справи. В зарубіжжі в різних країнах наявна подібна ситуація, але ж там, шануючи політичний принцип відокремлення церкви від держави й Христове вчення: кесарево – кесарю, а Боже – Богу, держава питання міжконфесійних і між церковних відносин віддала законодавчо на вирішення самих релігійних інституцій. В Україні чомуся сверблять руки зробити це замість останніх. Нібито немає гострих економічних, соціальних, духовних потреб, розв'язання яких потребує уваги і немалих коштів (А.Колодний).

26. Українська влада організувала зустріч Вселенського Патріарха за протоколом державного візиту (подібною була зустріч Папи Римського 7 років тому). Вона виглядала навіть більш урочистою ніж зустріч глав держав, бо ж Президент до них не виїздить в аеропорт. Водночас зустріч виглядала й дещо абсурдно, бо ж якщо Папа Римський водночас є главою Церкви і Держави Ватикан, то Варфоломій не має рангу навіть рівного Папі у Православ'ї. То ж незрозумілою була зустріч його як лише релігійного діяча із військовими почестями. Проте в такий спосіб влаштована зустріч дала можливість Варфоломію відчувати себе хоч і предстоятелю порівняно маленької Церкви, але все ж Вселенським Патріархом. Українська влада віддала патріарху всю велич візантійських церемоній, до яких він не звик, а то чи й десь мав і матиме в наступному. Може тому Варфоломій почував себе якось ніяково, збентежено, часто не знав, як йому діяти. Патріарха поселили в резиденції Президента України, там, де зупиняються глави держав, які приїждять в Україну. Варфоломій І охороняли на такому рівні, як свого часу Івана Павла ІІ. У заходах охорони було задіяно 7 тисяч співробітників МВС, увесь склад Управління державної охорони, частина співробітників СБУ і МНС. Міністр внутрішніх справ Ю.Луценко заявив, що силовиків було залучено удвоє більше, ніж під час відвідин Києва Дж. Бушем. Міністр обумовив це тим, що «є багато тривожної інформації про наміри деяких радикалів, котрі хочуть використати святкування у своїх егоїстичних цілях». Київ був сповнений біг-бордами із зображенням або окремо Вселенського Патріарха, або його із В.Ющенком (Незрозуміло лише чому поруч із Ющенком, а не з Олексієм ІІ). Хто спонсорував біг-борди Олексія ІІ, те невідомо (скоріше регіонал Василь Горбаль), але вони були підписані: «Україна вітає свого патріарха». Їх було всього до двохсот, в той час як варфоломійських із Ющенком було більше тисячі не лише в Києві, а й на під'їздах до столиці. Полотнище з

написом «Геть московського попа!» з'явилося лише на балконі по бульвару Тараса Шевченка, де розміщено офіс Української Народної партії. Цим самим було висловлено незгоду з тими, хто написав, що «Україна вітає **свого** Патріарха», бо ж, як сказав один із керівників партії Олесь Шевченко «УПЦ МП ніколи не була релігійною організацією, а політичною, яка не може зробити й кроку без вказівки Кремля». До того ж, якщо й хтось вітає приїзд Олексія, то не вся Україні. Безумовно, що приїзд Патріарха Варфоломія І до Києва сприяв підняттю і утвердженню його статусу як владики Вселенського або, як його ще називають, Екуменічного Патріарха. При проведенні святої літургії на Володимирській гірці Патріарх виконував перші ролі, а Московський Патріарх лише співслужив йому. Візит засвідчив те, що Українське Православ'я своє прагнення до автокефалії може й має вирішувати не з Москвою, а з Константинополем. Візит Варфоломія І актуалізував ідею «Другого Риму» і засвідчив його подальше буття. Відтак ідея «Третього Риму» є ще завчасною і безпідставною, оскільки не зник (принаймні духовно) «Другий Рим». Згода патріарха Варфоломія очолити торжества в Києві – це його перемога, перемога «Другого Риму», який здавна змагається за примат у православ'ї із Москвою – «Третім Римом». Як сказав Патріарх Варфоломій І у своєму інтерв'ю, «Вселенський патріархат, згідно зі святими канонами і православними традиціями, є першим Престолом у панправославному світі. Він має право і навіть зобов'язаний координувати відносини між усіма Православними Церквами. Звичайно, Вселенський Патріарх не є Папою християнського Сходу, але цей східний християнський світ потребує послуг Вселенського Патріархату як такого собі центру, який узгоджує його діяльність». Нині у безпосередній юрисдикції Константинопольського Патріархату не більше трьох з половиною мільйонів вірян. Але самій Туреччині, де знаходиться його резиденція, він має лише сім тисяч їх. Проте Патріарх зауважує, що вага його інституції і функціональне призначення вимірюється не цифрами. Константинопольський патріархат не один раз задля блага православних народів навіть віддавав частину своїх володінь для утворення автокефальних церков. Він покликаний бути координатором життя православного світу, а не змагатися з кимось за кількістю парафій і парафіян. «Церква-мати має не тільки право, але й обов'язок підтримувати в межах усталеної православної традиції будь-які конструктивні і перспективні пропозиції, яка б якнайшвидше ліквідувала небезпечні поділи в церковному тілі, - зауважує Варфоломій І. – щоб зло не стало більшим для Святої церкви в Україні і церкви взагалі».

27. Якщо для Російської Православної Церкви узгоджена із Секретаріатом Президента України відсутність на урочистостях з нагоди 1020-річчя глави УПЦ КП Філарета була «бочкою меду», то офіційні заходи із зустрічі Вселенського Патріарха на рівні Президента країни в аеропорту й далеко інший рівень зустрічі також запрошеного Патріарха Московського для останнього були відчутною «ложкою дьогтю». В Секретаріаті Президента це пояснили тим, що Константинопольський Патріарх є Вселенським і займає першу сходинку в ієрархії глав православних церков, а Московський – предстоятелем однієї із

церков Якщо ж йому віддавати такі почесті як Варфоломію, то тоді прийдеться в такий же спосіб зустрічати і всіх інших запрошених глав православних церков. Представництво зарубіжних помісних церков на урочистостях було достатньо вагомим: чотири предстоятелі і шість делегацій

28. По прибуттю в аеропорт «Бориспіль» Патріарх Варфоломій заявив, що він приїхав, щоб «помолитися разом із вами за об'єднання усіх православних християн України в єдину церкву» і що Константинопольська Церква - це «Церква, яка **стане** (?) вашою матір'ю, яка **була** (?) вашою матір'ю впродовж десяти століть». Хоч Варфоломій I і заявив про те, що його Церква для України «є і завжди залишатиметься Церквою-Матір'ю», бо ж вона «завжди поважала національну свідомість, мову та культуру православних народів» (лише з цих міркувань Церквою-Матір'ю? – РП), проте у жодному виступі Вселенського Патріарха під час його перебування в Києві не прозвучала **раніше ним висловлена** думка про визнання Московського Патріархату лише в межах його канонічної території до 1686 року. Чи то з дипломатичних міркувань, щоб не псувати настрої Московському Патріарху, а відтак може й спонукати його відмінити свій візит до Києва, а чи ж з метою самозбереження цілісності своєї Церкви Варфоломій говорив так обережно. Скажемо прямо: **Константинополю, як і Москві, не потрібна Українська Автокефалія, бо ж тоді від його Церкви до неї захочуть відійти Українські Православні Церкви і США, і Канади, які нині мають Константинопольську юрисдикцію.** Ще одне. Дякуючи Президенту В.Ющенку і Патріарху Московському Олексію II за запрошення відвідати Київ, Варфоломій I цією подякою вже **визнав те, що Україна є канонічною територією Московського Патріархату**, бо ж тоді він їде на чужу канонічну територію. Відтак владики, може й не думаючи глибоко погодився, що Україна має бути обнесена частоколом Російської Православної Церкви.

29. Прес-офіс Константинопольського Патріархату ще до поїздки Варфоломія I в Україну оприлюднив інформацію, що «його святість Варфоломій прибуде до Києва **лише для того**, щоб провести урочисту літургію разом із патріархом Московським Олексієм II й іншими запрошеними на святкування Хрещення Русі священнослужителями **Іншу мету візит не переслідує**». Глава прес-офісу Церкви диякон Досісеос Анагностопулос нічого не сказав з приводу того, чи ведуться якісь переговори з Київським Патріархатом з приводу зменшення його статусу до митрополії і прийняття останньої в лоно Константинопольської Церкви. Російська і проросійська преса в Україні наголошувала на тому, що такі переговори ведуться таємно і про реалізацію цієї ідеї буде заявлено десь після урочистостей 1020-річчя, щоб їх не зірвати і не відвернути приїзд в Україну патріарха Олексія II. Ця ж преса застерігає, що в разі прийняття Константинополем у своє лоно УПЦ КП й УАПЦ і набуття ними в такий спосіб канонічності на заході України багато парафій УПЦ МП перейдуть до цих православних спільнот. Коментуючи можливе подальше розгортання подій, представник УПЦ МП єпископ Кирило твердить, що «це приведе до гострого протистояння в церковному середовищі і в українській політиці, до нових захоплень храмів, а головне – до розколу у всьому світовому православ'ї».

Адже тоді почнеться глобальна боротьба між Московським і Константинопольським патріархатами. Частина православних церков при цьому стане на бік Москви, а інша частина – Константинополя» (Сьогодні. -22 липня).

30. Запрошуючи на урочистість 1020-річчя глав всіх канонічних православних церков, Київ, одержавши попервах на те згоду, окрім Вселенського Патріарха, ще й патріарха Єрусалимського Феофіла II та Олександрійського Феодора II (відмовився від приїзду спочатку лише глава однієї з чотирьох давніх східних церков – патріарх Антіохійський), розраховував на їх достатній авторитет, щоб оголосити канонічність утворення Помісної Української Православної Церкви. При цьому протест Московського Патріарха не мав би сили. Але цікавою тут є суперечлива інформація щодо запрошень. Якщо офіційний сайт Вселенського Патріарха говорив про прохання до нього про приїзд від Президента України і запрошення від Московського Патріарха, то сайт останнього спростовував наявність свого запрошення. При цьому сайт РПЦ свідчив про запрошення нею до Києва лише представників, а не глав інших православних церков. Зрештою до Києва прибули, окрім Вселенського Патріарха, архієпископ Афінський і всієї Еллади Ієронім, архієпископ Тиранський і всієї Албанії Анастасій, делегації грузинської, сербської, румунської, болгарської, грецької, польської, американської та інших православних церков.

31. То ж так, як В.Ющенко кинув своїх побратимів по Майдану, при державному відзначенні 1020-річчя хрещення Русі-України він кинув ті Церкви, які висловлювали свою повну підтримку розбудові незалежної України. **Відзначення зрештою відбулося за московсько-православним сценарієм.** При цьому всі зауважили на тому, що під час урочистостей біля пам'ятника

Володимиру Патріарх Московський навіть грубо, скажемо більше – похамськи (бо ж ти в гостях і приїхав за запрошенням Президента країни) рукою відхилив прагнення Ющенка поцілуватися з ним. Відтак, як кажуть, гора народила мишку! Організуючи якийсь захід, не слід поклатися на свій буденний досвід бачення проблеми. Варто порадитися з тими, хто в контексті явищ і подій, знає, що варто робити, а що ні. Заздалегідь до

скоєних урочистостей можна було спрогнозувати як те буде і що краще річницю відзначити разом з власне Українськими Церквами, при участі української громадськості й українського духовного світу, а не з чужоземцями і всіляко опікуваних ними тут в Україні. При цьому й не так би плакали наші народні грошки, викинуті з відомих мотивів Президента на вітер. Річницю хрещення Українська держава відзначила без Українських Церков Володимирівської традиції. На цьому слушно наголосила навіть проросійська газета «Сьогодні» величезним

заголовком (№158): «Ющенко променяв Филарета на приезд двух патриархов». Відсторонивши від участі в державою організованих урочистостях цілком релігійної події (а в державі, де від неї Конституцією відокремлена Церква, такого не мало б бути), Ющенко зрештою перетворив це відзначення в урочистість Церкви Московського Патріархату, в пропаганду своєї особи. За цих обставин далекогляднішою була позиція прем'єр-міністра, яка з відомих їй причин була відсутня на офіційних заходах з приводу річниці (явно не ювілею!) хрещення Київської Русі і обмежилася лише своїм вітанням (А.Колодний).

32. Філарет для Ющенка виявився списаною фігурою. Такий великий заголовок своєму матеріалу дала газета «Сегодня» (№158). Вона коментує так: «Для Ющенко просто очень важно, чтобы Варфоломей и Алексей оказались рядом. Потому он и пошёл на уступки так как не в фигуру Филарета упираются интересы Ющенко и связанных с ним украинских националистов. Всё упирается в идею создания поместной Украинской Церкви. В том числе вынашивается проект создания подобной церкви под Константинопольским патриархатом. Но для этого Филарет становится никому не нужной фигурой» (№158).

33. Президент В.Ющенко часто заявляє про своє бажання на основі об'єднання наявних православних Церков утворити Єдину Помісну Православну Церкву. А між тим соціологічні опитування засвідчили, що в масі своїй українці не знають, що це таке (34% опитаних, з них: 31% - в Центрі, 38% - на Півдні і аж 51% - на Сході). Найбільше прихильників президентської ідеї на Заході (38%). Що цікаво, то це те, що самі Церкви не ініціюють ідею свого об'єднання. Вони скоріше хочуть існувати в тому статусі, який нині є. Це політики або в пошуках електорату, або ж з метою піарення актуалізують ідею об'єднання, ідею утворення Єдиної Помісної Церкви, бо ж нині як УПЦ МП, так і УПЦ КП заявляють про те, що вони є Помісними. Тим більше, що з плином часу кількість церков в тому ж православ'ї не зменшується, а зростає. То лише Держкомнацрелігій України штучно стримує їх реєстрацію.

34. Київські святкування засвідчили насамперед слабкість і уразливість світового православ'я. Загалом же 1020-річчя хрещення Київської Русі в столиці незалежної України виявилося святом скоріше греків і росіян – колишніх і нинішніх духовних лідерів українців, ніж останніх. Два непримиримих конкуренти у православному світі, які ворогували з 1997 року (коли посварилися за право опікування православних в Естонії), тепер здається помирилися. У будь-якому разі формально. Зрештою, Варфоломій тим, що не визнав (подібно Естонії) частину українських православних своєю паствою, певно не прийняв й ідею відкриття свого подвір'я в храмі на території Києво-Могилянської Академії та ін. й підіграв цим настроєм свого, хоч і наглого, але брата з Москви. При цьому – проти українців. А загалом вийшло те, що мудро передбачав покійний патріарх Мстислав (Скрипник) ще до відзначення 1000-річчя хрещення. Він тоді сказав: «Мені стає зрозумілим те, що наша Царградська Церква-Мати відвернеться від своїх духовних дітей заради вигоди й прийме ідеологію Московської патріархії». Той факт, що Варфоломій ніяк не зреагував на прохання Ющенка під час його виступу на Софійському майдані дати благословення на створення Єдиної

Помісної Української Церкви, підмітили російські ЗМІ і загалом розцінили це як відмову. Багатозначною була й критика Варфоломієм I під час його виступу на Майдані філетизму, тобто розбудови православ'я своїх церков на національній основі. Це була непрямая відповідь на прохання Ющенка про благословення на створення Української Церкви, а заодно й захисний захід, бо ж Константинопольська Патріархія (подібно Московській) є церковною імперією, поєднуючи водночас православні спільноти різних національностей.

35. Стало відомо, що під час взаємних перемовин в офісі глави УПЦ МП у Лаврі Олексій II і Варфоломій I домовилися (і це висловлено у їхній сумісній заяві) вирішувати всі дискусійні питання шляхом діалогу й обговорень. Варфоломій також повідомив, що під час зустрічі вони домовилися працювати на зміцнення відносин між двома церквами. Після проведених переговорів керівник відділу зовнішніх церковних відносин УПЦ МП Кирило повідомив журналістам, що «питання про від'єднання канонічної Української православної церкви не стоїть на порядку денному». Сам же патріарх Варфоломій засвідчив, що «ще не готовий» узяти під свою опіку Помісну православну церкву в Україні. Оскільки не було ніякого внятного сигналу з боку Варфоломія (а виглядає, що чийсь сподівання на щось взагалі були утопічними), то всі, хто приїхав на Собор Київського Патріархату, призначений на 28 липня з метою вирішення майбуття Церкви, вимушені були роз'їхатися з нічим. Після переговорів із Олексієм II патріарх Варфоломій висловив сподівання, що Московський владика візьме участь у всеправославній зустрічі предстоятелів всіх православних церков в жовтні цього року у Стамбулі. Можливо остання подія й участь в ній Москви для владики Константинополя є більш важливішою, ніж доля Українського Православ'я, Церкви якого ніяк не можуть знайти спільну мову для свого примирення. Адже вже було так, що в присутності патріарха Варфоломія в Стамбулі по чотири архієреї від УПЦ КП та УАПЦ підписали документ об'єднання, але, приїхавши до Києва, тут же розійшлися без наслідків по своїх спільнотах. В Україні принаймні має бути дві Православні Церкви, якщо є сподівання на визнання однієї з них (подібно Естонії) у своїй юрисдикції Константинопольським Патріархатом. Може б він і позарився на можливе своє розширення десь на понад 5 тисяч парафій. Але на перешкоді об'єднанню стоїть категорична умова УАПЦ об'єднання без верховенства Філарета. Може останній стоїть перепоною й до прийняття в свою юрисдикцію і перед Константинополем все ж таки анафемований, а офіційний мотив анафемування його Московським Патріархатом ніяк не спростований, звучить підставно.

36. Богослужіння на Володимирській гірці Києва 28 липня з нагоди 1020-річчя хрещення зібрало біля 15 тисяч осіб (переважно представників Церкви Московського Патріархату). При цьому й мікрофони були розставлені так, щоб їх шалений, а то й істеричний крик «Алексей!», «Алексей – наш патріарх!» заглушав хід богослужіння, особливо коли його вів Вселенський Патріарх. Дехто з жінок, присутніх на гірці, закутав голови хустками у барвах російського державного прапора. Один із московсько-православних тримав корогву із чорним двоголовим орлом і написом «За веру, царя и Отечество!». По мобільці він

обурювався що тут лише жовто-сині прапори й просив принести негайно російські триколори, корогви з портретом царя Миколи II і плакати «с підходящими написами». Один молодик тримав плакат «Україна, Росія, Білорусь – свята Русь!». Відчувалася різниця між подіями на Софійській площі і Володимирській гірці. Тут мали натовп із проросійським настроєм. Це ще раз виявило те, ким і чим є в Україні УПЦ МП. І все це в присутності Президента В.Ющенка. Відтак під час відзначення 1020-річчя хрещення мали на Володимирській гірці вияв того «політичного православ'я», яке засудив раніше Синод УПЦ МП. Подібне творилося й під час приїзду в Лавру Патріарха Московського Вірячи УПЦ МП тримали тут гасла «Автокефалія – дорога в пекло!», «Вимагаємо відновлення Українського екзархату!». В Лаврі на Олексія чекав неймовірних розмірів коровай (Варфоломій тут так не зустрічали). Олексій немов плив натовпом, повз людей йшов майже поруч В.Януковича. Це ще раз засвідчило, що маємо не УПЦ, а УПЦ МП, навіть скоріше МП, ніж УПЦ.

37. Той факт, що святкову літургію з нагоди 1020-річчя хрещення з участю Патріархів Варфоломій I і Олексія II вирішено було провести на гірці біля пам'ятника Володимирі, в якій, із-за засилля духовенства і монахів, взяла участь надто обмежена кількість православних вірян, знецінив цю урочистість. Багатьох міліція не допустила на гірку. При приїзді Папи Римського за літургією могло спостерігати більше мільйона вірян. Не допустивши до участі в богослужінні вірян, спеціально так змонтувавши озвучення літургії, щоб фактично не чути було служіння Варфоломія, а лише чути Олексія, організатори заходу цим самим применшили значимість візиту Вселенського Патріарха.

38. Виконавши повністю київську частину свого візиту в Україну, Патріарх Московський Олексій II не поїхав до Донецька з відвіданням Святогірської Лаври, як те передбачалося програмою. Коментарі відміни цієї поїздки двозначні. Митрополит Донецький Іларіон заявив: «Патріарх дуже обурений. Він був серйозно налаштований на приїзд в Донецьку область. Проте вік і переживання із-за певних моментів, які мали місце в Києві, завадили його візиту». Про це ж в пресі говорилося так: «Патріарх був шокований прийомом, який влаштувала йому київська влада, чим підкреслила, що головним для неї був патріарх Варфоломій». Прес-секретар УПЦ МП В.Анісімов прокоментував факт так: «Патріарх відлітає із-за стану здоров'я, ніякого політичного підґрунтя в цьому немає. Він надто заморився. Все ж таки людині 79 років, а щоб провести всі служби, які у нього були в Києві, треба мати коняче здоров'я... А в Донецьк треба було не просто їхати – там також служити. Тому за наполягання лікарів візит перенесли на осінь». В Москві, не виключаючи стану із здоров'ям, прес-секретар Союзу православних громадян СНД Кирило Фролов прокоментував так: «Враховуючи що Святійший вже немолода людина, він прийняв мужнє і

важливе рішення – здійснити ще один візит в Україну, в Донецьк, восени. Один візит – хорошо, а два – ще краще. Тим паче, що в Донецьку очікується інший прийом. Сподіваємося, що цей осінній візит буде супроводжуватися презентацією інтелектуальних документів РПЦ – правозахисної і місіонерської концепції РПЦ. Можливо в Донецьку зберуться ще й глави помісних церков, які підтримали РПЦ, насамперед Кіпрської, якої не було в Києві. Це стане ще одним аргументом для Константинополя. Хоч візит Варфоломія вже засвідчив, що на війну з РПЦ він не наважився – собі дорожче». Потім пан Фролов додав: «Ми мали справу із безпрецедентним для сучасного світу пльовком в Російську церкву. Це й заборони на біг-борди з Олексієм і масовість біг-бордів з Варфоломієм, і зустріч Президентом країни тільки Константинопольського патріарха, і дії міліції, яка не допускала православних віруючих на моління. Це настільки неполітично і просто по-хамськи, що просто вражає». В пресі пишуть, що Олексій образився із-за того, що його зустрічали не на тому рівні, на якому зустрічали в «Борисполі» Варфоломія, що зустрічати його не виїхав Президент В.Ющенко особисто. Але, по-1, треба дотримуватися програми візиту і прилітати вчасно. В час прильоту Олексія II Ющенко мав бути зайнятий прийомом Вселенського Патріарха. По-друге, Варфоломій є першим за рангом серед глав православних церков, а патріарх Московський – п'ятим. Для його зустрічі в аеропорт прибула друга особа керівництва країни – голова Верховної Ради Яценюк (Сьогодні -29 липня).

39. Не все із передбаченого програмою відзначення 1020-річчя і з прийому патріархів Константинопольського та Московського здійснилося. Так, не було передбаченого виступу глави УПЦ МП під час урочистостей на Софійському майдані, не відбулося відкриття подвір'я Константинопольського Патріархату в храмі на території Києво-Могилянської Академії, не були на урочистостях в палаці «Україна» ні Варфоломій, ні Ющенко, не співслужив із Патріархом Олексієм перед Успенським собором Києво-Печерської Лаври Вселенський Патріарх, не поїхав на Донеччину Патріарх Олексій, не допустили на літургію на Володимирській гірці

бажаючих до участі в ній православних вірян та ін. У час, відведений на відкриття згаданого подвір'я, оскільки Ющенко вилетів на Прикарпаття в райони стихійного лиха, відбулася непередбачена тривала зустріч патріархів Варфоломія і Олексія, яка зрештою, як наголошують, зруйнувала всі сподівання Секретаріату Президента на схвалення заздалегідь узгодженої із Вселенською Патріархією Декларації. Очікувалося, що після літургії на Володимирській гірці Патріарх Олексій II покладе квіти до пам'ятника жертвам Голодомору де напередодні

відправив літургію Варфоломій I. Однак Патріарх, певно поділяючи духовний зв'язок своєї Церкви з російською владою, яка заперечує українську версію Голодомору не знайшов за потрібне хоч своїми квітами вибачитися перед українцями за те, що Московська влада прагнула винищити цілу велику націю. Не відбулася передбачена сумісна прес-конференція патріархів і В.Ющенко. Замість передбаченого прощання з Патріархом Варфоломієм I на місці будівництва кафедрального собору Воскресіння Христового УПЦ МП в Києві прощання з ним В.Ющенко відбулося біля будівлі Секретаріату Президента.

40. Оцінюючи значимість приїзду в Україну Патріарха Варфоломія I, екс-президент Л.Кравчук, який очолював Оргкомітет з проведення урочистостей наголосив на наступному: «Я ціню той внесок, який робить Константинопольська архієпископія, розширюючи наші знання про історичний церковний процес, роблячи акценти на тій ролі, яку грала колись Київська митрополія. Завдяки Вселенському патріарху та його оточенню наше суспільство відтепер вийшло з того кола тлумачення історичних подій, яке було намальоване для нас Московською Патріархією». **Може в цьому й є те єдине, в чому можна віднайти значимість приїзду в Україну Варфоломія.** Президент же своєю акцією не тільки образив власне Українські Церкви, непродумано заздалегідь викинув невідомо для чого великі гроші з державного бюджету, а водночас ще більше загострив внутріправославне церковне протистояння підірвав імідж тих Церков, які активно працювали на розбудову незалежної Української держави. Л. Кравчук заздалегідь передбачив, що від приїзду в Україну Варфоломія багато чого доброго чекати не слід: «Вселенський Патріарх не має сили прийняти належне рішення. Тут багато причин – духовні, адміністративні, фінансово-духовні, політичні. Йому необхідні складні постійні наполегливі консультації з Києвом (світським і духовним), з іншими православними автокефальними церквами світу» (День. - №94).

41. Оскільки Президент країни так організував відзначення на державному рівні 1020-річчя хрещення Київської Русі, що в ньому змогли взяти участь лише чужоземні Патріархи, а власне Українські Церкви, які є прямими спадкоємцями Київської Церкви – УПЦ КП, УАПЦ та УГКЦ, їх владики згідно вимог Москви і певної згоди з цим Константинополем вимушені були на цих «державних урочистостях», образно кажучи, навіть носа не показувати, то вони, щоб не псувати В.Ющенку настрої під час піарного державного заходу, відзначали цю важливу історичну подію самостійно, хоч кожна з них при цьому застерегла, що то не є кругла ювілейна дата і що вони її відзначають, як відзначали до цього подію хрещення Русі-України шороку. УПЦ Київського Патріархату провела літургію з нагоди 1020-річчя на Михайлівській площі Києва

у присутності всього єпископату і біля тисячі ієреїв. Очолив богослужіння глава Церкви Філарет. Учасники заходу віддали шану хрестителю Русі князю Володимирі організувавши хресний хід до пам'ятника йому. А українські греко-католики провели Архієрейську службу з нагоди роковин біля будівлі Патріаршого собору Воскресіння Христового в Києві. До столиці приїхали представники зі всієї України й із закордоння Відправив літургію глава УГКЦ Любомир Гузар. Як сказав трускавчанин Богдан Гуцало, «все було велично й розчулювало до сліз». З метою виявлення своєї причетності до Володимирового хрещення УГКЦ вирішила організувати паломництво до Києва і літургію на Володимирській гірці десь восени цього року.

42. Відома журналістка з газети «День» Клара Гудзик тонко підколола основного організатора відзначення «недоювілею» - 1020-річчя хрещення Київської Русі словами: «Ми віримо в те, що в недалекому майбутньому (хоча б до ювілею 1030 в нашій країні буде одна Незалежна Помісна Українська Церква. А якщо поруч з нею будуть жити які-небудь інші православні і неправославні України, то їх усіх обов'язково запросять на Свято».

43. Церква Київського Патріархату відзначила 1020-річчя хрещення Київської Русі заздалегідь - 11-19 липня. Пояснюючи це, прес-секретар Церкви єпископ Євстратій (Зоря) сказав: «Конкретної дати хрещення Русі взагалі не існує, хоча в церковному календарі вона традиційно відзначається 14 серпня. Ми святкуємо у вибрані нами дні тому, що 28 липня відзначають пам'ять хрестителя Русі князя Володимира. А 14 серпня – початок Успенського опосту, а в такий день галасливі заходи недоречні.. Приїзд Алексія очікується 26 липня, коли всі торжества, організовані Київським патріархатом, вже завершаться. Президент запросив 17 голів православних церков світу, і Алексій тут не виняток, але тільки як глава Московської помісної церкви. Відтак – один серед небагатьох. Ми зарубіжних гостей не запрошували, тому що не вважаємо дату 1020 ювілейною. Для її святкування достатньо державних заходів. Річницю хрещення в цьому році ми поєднали з 900-річчям Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря». Відзначимо, що Президент В.Ющенко проігнорував особистою присутністю святкування ювілею Михайлівського монастиря, обмежившись лише привітанням, яке на урочистостях в київській опері зачитав заст. голови його Секретаріату п. Богущкий. Ця «мовчанка» є багатозначною із врахуванням відсутності на наступних офіційних державних урочистостях з «доброї волі» глави УПЦ КП Філарета. Відтак Президент зігнував Київський Патріархат (а заодно і УАПЦ), а сам опісля залишився зігнорованим Московським Патріархом. Про це свідчить те, скажемо прямо, відіпхання його рукою від себе, до якого вдався Патріарх Олексій II на Володимирській гірці. Може тому, відчувши образ, В.Ющенко завчасно залишив богослужіння на Володимирській гірці. Благо, що привід для цього був – стихія на західноукраїнських землях, а може те, що в зону лиха на Прикарпатті, де в Ющенко є його маєтність, вже поїхала Ю.Тимошенко.

44. Після Молитви за Україну у Софійському соборі 24 серпня, де Ю.Тимошенко стояла осторонь від центрального дійства і молилася окремо, бо ж

вважає, що свою віру кожна людина не повинна виставляти напоказ, вона мала бесіду із главою УГКЦ кардиналом Любомиром Гузарем, а потім майже годинну із Патріархом УПЦ КП Філаретом у його резиденції по Пушкінській. Як зауважив радник Ю.Тимошенко О.Медведев «прем'єр вважала, що продиктований Секретаріатом Президента формат святкувань 1020-річчя Хрещення Руси-України, на який не запросили Патріарха Філарета, змусив її також відмовитися від участі у заходах. Тимошенко вважає несправедливим, коли на заходи не запросили людину, яка реально розбудовувала Помісну Церкву, створила з нуля наш Київський патріархат – Православну Церкву, незалежну від Москви».

45. Як вважає львівський дослідник історії вітчизняного християнства М.Маринюк, найбільш вірогідною для України на найближчі роки є консолідація українських християн київської традиції довкола трьох ядер – проконстантинопольського, промосковського і про римського (греко-католицького). «Те, що відбувається останніми роками, це, власне, оформлення константинопольського ядра, до якого рано чи пізно ввійде більшість «неканонічних» православних, котрі сьогодні перебувають «поза огорожею» Української Православної Церкви Московського Патріархату. У стилістиці патріаршої Москви – це розкол світової всеправославної єдності. Насправді – це радикальна зміна загальнохристиянського статусу-кво, кінець епохи ледь не монопольного царювання Москви у світовому православ'ї... Замість лінійного протистояння «Москва – Рим» починає діяти значно складніша конфігурація «Константинополь – Рим – Москва». У двочленній структурі всі екуменічні ініціативи Риму швидко паралізувалися непоступливістю Москви. У тричленній структурі взаємозв'язків натомість з'являється широке поле для маневрування. Адже будь-яка ініціатива з боку бодай двох центрів неминуче змусить третій центр зайняти якусь позицію, вийти зі своєї «фортеці»... І хоч якими егоїстичними будуть інтереси кожного із названих центрів, інтереси українських християн будуть захищені значно більше, ніж досі. Цю особливість швидко вловлять першоєрархи українських церков Київської традиції, і сама ситуація спонукатиме їх виробляти певний *modus vivendi*, тобто спільно скоординувати політику, яка, почавшись як середнє арифметичне егоїстичних прагнень кожного ядра, об'єктивно вироблятиме «чуття єдиної родини». Так в центрі уявного трикутника, вершинами якого є згадані світові центри, нарешті проявився б досі не помітний і довго ігнорований центр - Київ» (Тиждень. -№31).

*Матеріал на основі газетних публікацій
підготував й прокоментував
професор А.КОЛОДНИЙ*

СУМНЕ СВЯТО

Неминуче в період відпусток інформаційне затишшя нинішнього літа було підірване святкуванням 1020-річчя хрещення Київської Русі. Провідні видання Росії та України почали писати про майбутній ювілей за декілька місяців до початку урочистостей. Проте, згідно з традицією, гучно відзначати не п'яту частину, а чверть століття будь-якої події, ювілейною датою для нашого православ'я швидше мало б стати 1025 річчя хрещення Русі. Однак чекати ще п'ять років приїзду до України найвищих ієрархів світового Православ'я, зокрема, Вселенського патріарха Варфоломія, на якого Віктор Ющенко й інші прихильники створення єдиної, незалежної від Москви Української церкви покладають великі надії, Київ, звісно, не може. Нинішній український Президент, поки він при владі, хоче встигнути вирвати в Москві не декларативну, а реальну незалежність у всіх сферах державного життя: в економіці, в політиці, в культурі, в ідеології... А ідеологічне завдання виховання в народі єдності та патріотизму, він, як, до речі, й нинішня російська влада, покладає головним чином на релігію. Точніше, на православ'я як на найбільш укорінену на цій землі конфесію.

Добре це чи погано? Для політика, дипломата, котрий турбується про цілісність і силу очолюваної ним держави, звісно, добре. Для християнина, яким, судячи з кількості в храмах на Різдво й Великдень високочиновницьких «свічників», вважає себе не лише Ющенко, таке використання релігії, навіть у благих державних цілях, не просто небажане. Воно для життя душі згубне. Бо, ставлячи Боже на служіння кесаревому, людина, хоч би як розмашисто вона хрестилася, хоч би які гулі набивала під час поклонів, по суті своїй стає на позицію атеїста. Щоб бути віруючим, недостатньо визнавати існування Бога, це роблять і богоборці, котрі бунтують проти Творця, тобто проти Його волі, проти Його законів. Бути віруючим — означає в усьому й завжди ставити волю Бога вище за свою особисту волю, вище за волю споконвіку перебуваючого неутті народу й волі всього людства.

Було б безглуздо та й просто підло покладати провину за політизацію релігії на українського Президента та його оточення Віктор Андрійович, проти якого за його ініціативу провести православні урочистості в Києві за своїм, а не за московським сценарієм, у черговий раз ополчилися російські й наші проросійські ЗМІ, лише підхопив естафету маніпулювання релігією в політичних цілях. І вже кому-кому, а добродіям з Московської патріархії, які живуть аж ніяк не Божим духом, а великодержавними політичними інтересами, негоже звинувачувати його в «політизації» свята.

Проте погану традицію підлаштовувати євангельські заповіді під себе, коригувати слово Боже під свої слабкості й нагальні потреби поточного політичного моменту було започатковане в Москві. Людина й без політики схильна опускати високе, божественне до свого напівтваринного рівня, й від

цього нашого непереборного бажання кинути святині собі під ноги страждають усі духовні традиції світу. Що стосується християнства, то його ще 325 року дуже міцно прив'язав до суєтних справ цього світу, тобто до політики, на сумно звісному Нікейському соборі римський імператор Костянтин Великий. Отримавши заступництво сильних світу цього, церква затаврувала «еретиків», підігнала під рівень і потреби кесаря всю теологію й символи віри, після чого припинила виконувати свою головну і єдину місію — вести людей до Бога. Замість бути ловцями людських душ, що потребують духовного прояснення, вона, служачи потребам кесарів, заразилася їхньою ненаситною жадібністю й стала ловцем матеріальних благ (божественне стало справою життя окремих святих, які, як правило, не ладнали з офіційною церквою верхівкою).

У когось щодо цього є сумніви? Тоді подивіться, про що пишуть і говорять у зв'язку з нинішніми урочистостями з нагоди хрещення Русі-України, й ви побачите, в якому полі, духовному чи політичному, перебуває нині церква. Нікого з журналістів вона не надихає на розмову про божественне, про вічне. Навпаки, всі із задоволенням викривають політичні інтриги, до яких долучена церква, при цьому не з волі міфічного Сатани, а самого духовенства. Сьогодні всіх цікавить, скільки принижень зазнає ряса й приховані під нею генеральські погони патріарха Алексія II, якщо Кремль все-таки «натхне» його приїхати до Києва, де йому буде непереливки, оскільки він не зможе грати звичну першу скрипку? Усім «свербить», чи допустять патріарха Філарета, звинуваченого Москвою в розкольництві до богослужіння, яке проведе патріарх Варфоломій, чи ще раз піддадуть анафемі й не пустять на поріг Софії? Здобуде Українська церква незалежність від Москви вже нині чи трохи пізніше (ой, якби ж то ця незалежність наблизилася їй до Бога!). Чи виступить з рок-гуртами головний політикан Московської патріархії Андрій Кураєв на Майдані, або ж йому дозволять з допомогою рок-децибелів насаджувати російський шовінізм на Співочому полі? І т.д., і т.п.

І не кажіть, будь ласка, про те, що про релігію в нас говорять виключно в брудному політичному контексті з провини журналістів. Ніхто із совісних, розумних публіцистів не буде писати про політику, якщо мова зайде про святих або близьких до святості священиків, ніхто не стане поганити сумнівними справами цього тлінного світу імена Серафима Саровського, Олександра Меня, Антонія Сурозького.. Навпаки, стикаючись з їхнім життям, з їхніми справами, мимоволі долучаєшся до сфери вічного, до сфери духовного шукання Істини, а вся світова політика поруч із ними виглядає тарганячими перегонами.

Але якщо до цих ганебних тарганячих перегонів дозволили залучити себе релігійні діячі, то й розмова про їхні діяння набуває відповідної інтонації й відповідного контексту. Газетярі смакують не лише майбутні приниження тих чи інших церковних ієрархів, а й їхнє меню, заздрісно обговорюючи де й що їстиме, наприклад, делегація РПЦ МП, і в яких апартаментах, за яку ціну житимуть «скромні», «позбавлені духу користолюбства», божі «слуги». Але

чи може ваш здоровий глузд собі уявити, щоб закликаючий нас не вбивати Ісус Христос, або Іван Хреститель, який харчувався акридами й медом, сіли за стіл, на якому, як обіцяє шеф-кухар, що готуватиме для делегації РПЦ МП, будуть «холодні закуски з риби, м'яса, овочів і фруктів. Потім дві-три зміни гарячих закусок і під кінець гарячі страви. У них буде багато м'яса, здебільшого, свинина»?

Однак про Христа у зв'язку з майбутніми урочистостями ніхто не згадує. Що не дивно, бо Він не має до всієї цієї мишачої метушні жодного стосунку. Відкрийте Євангеліє, прочитайте його палкі у своїй безкомпромісності своєму співчутті проповіді Царства Божого, й ви зрозумієте, що Спаситель дійсно не причетний до справ церкви. Бо Він і його учні вчили, наприклад, що «немає ні елліна, ні іудея», а «видатний теолог протоієрей Георгій Флоровський», як його представляють ЗМІ, переконує нас, що «для вірності своїй церкві кожний православний має бути хоч трохи елліном». Ісус вчив, що Його послідовники у своєму упокорюванні мають усвідомити себе останніми з людей, бо лише останні в Царстві Бога стануть першими, а патрірхи, що спекулюють Його ім'ям, суперничають один з одним, хто буде першим, а хто п'ятим у святковому богослужінні, кому з них належить «першість честі». Він вчив любити своїх ворогів, не шукати соломинки в оці брата свого, а зайнятися колодами у власних очах, але ті, хто називають себе «християнами», ворогують навіть між собою, ображають один одного, висуваючи обвинувачення в ересях і всіх смертних гріхах. Він вчив не змішувати справи кесаря з Царством Бога, але церква з головою поринула в політику. Вчив шукати скарбів не на землі, де їх «внищить міль та іржа, де злодії підкопують і крадуть», а на Небі, над яким не владні не лише міль, іржа й злодії, а навіть час, але «християни», які розпинають Його на своїх хрестах і хрестиках, оскаженіло, йдучи війною брат на брата, здобувають земні дари.

А коли так, то що, яке хрещення ми сьогодні святкуємо? Що святкуємо щороку в дні об'явлення, розп'яття й воскресіння Спасителя? Нинішнє сумне свято лише нагадує нам про те, що в світі є мільйони православних, мільйони католиків і протестантів усіх мастей, але немає християн. Немає, за рідкісним винятком, послідовників Христа. Немає тих, хто йде Його стопами, хто суворо дотримується даних Ним Заповітам. Хто відкритим серцем сприйняв Євангеліє не просто як мудру книгу, з якої можна насмикати гарних цитат на виправдання своїх слабкостей, своєї політики, а як божественне Прозріння.

Чи вірять ті, хто вважають себе християнами, і їхні «духовні» лідери в саму можливість жити в повній злагоді з цим Прозрінням, чи ж бо вважають, що це неможливо, оскільки людина слабка? Чи багато нинішніх «християн» ставлять за головну мету свого життя досягнення святості, чи багато прагнуть, виконавши волю Христа, стати довершеними, як Отець наш Небесний?

Чесно відповівши на ці питання, ми майже не виявимо серед тих, що оббивають у свята пороги церков, костелів, молельних домів православних, католиків, протестантів, істинних послідовників Ісуса. Це їм і про них він сказав: «Не всякий, хто каже Мені: «Господи! Господи!», увійде до Царства Небесного, але той, хто виконує волю Отця Мого Небесного». Але вони не бояться ні Його грізних попереджень, ні Його обіцянок не визнати тих, хто чинить беззаконня, ні Його Самого, ні гніву Небесного Отця. Бо їхнє серце, їхній розум, усі їхні страхи містяться там, де і їхня віра — в тлінних скарбах цього світу. Нинішня підготовка до чергових державно-релігійних урочистостей є ще одним цьому сумним свідченням.

ДЕНЬ, №132, вівторок, 29 липня 2008

НОВИНИ РЕЛІГІЙНОЇ ТА РЕЛІГІЄЗНАВЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Україна релігійна. Книга перша: Стан релігійного життя України.** Колективна монографія за ред. А.Колодного – К., 2008. Розглядається релігійна ситуація нинішньої України в її конфесійних виявах і проблемах. Актуалізуються особливості релігійності українця, питання входження України у світовий релігійний простір та ін. Наявна таблиця релігійної мережі України в її змінах в 1992-2008 роках.
- Наш путь. «Крым» и «Крымские караймы».** – Сімферополь, 2008. В книзі зібрано різнопланові статті про кримських караїмів (караїв) з газет «Крым» та «Крымкарайлар». Значна увага приділяється питанням самотності караїмського віросповідання, вміщено низку статей про священну колиску караїмів – Джуфт Кале.
- Джонс Шеррі. Дорогоцінний камінь Медини-Білград, 2008 (серб. мовою).** Сигнальний наклад книги в тисячу примірників з'явився в книгарнях Сербії, але за декілька днів був вилучений із продажу з огляду на протести мусульманської громади, навіть муфтія міста Нові Пазар Муамера Зукарліча. Останній заявив, що роман «найогиднішим чином спотворює образ пророка Магомета та його родини. В романі йде мова про дванадцять, останню й найулюбленішу семирічну дружину пророка Айві, в обіймах якої він помер. Член видавництва «Беобук» Александер Ясич на прес-конференції просив вибачення у мусульман якщо книгою образили їх почуття «Нагадаю, що роман є звичайною літературною фікцією, про що так попереджає у вступі авторка. Наша помилка полягає лише в тому, що ми не порадилися перед її

виданням із відповідними інституціями ісламської спільноти». Проте це вибачення не задовольнило муфтія: він вимагає «вибачення з покаєнням», хоч і обіцяє відповідну реакцію з боку мусульман Книгу Шеррі ще в 2005 році видрукувало американське видавництво «Рендом Хаус» й мало друкувати ще продовження роману «Життя Айві після смерті Магомета», але злякалося мусульманського погрому й не надсилало книгу в магазини для продажу. Авторка роману заявляє, що її метою було не приниження ісламу, а прославлення мусульманських жінок на прикладі Айві. Адже ця жінка після смерті пророка стала політичним радником та керувала бойовими діями армії.

Лука, врач возлюбленный. - М., 2008. Під такою назвою Російська ПЦ видруковує книгу про відомого хірурга і святителя Луку (Войно-Ясенецького). Вона підготовлена до друку внаслідок владика В.Лисичкіним. До книги включено документи, які раніше не друкувалися листи з домашнього архіву святителя, рідкісні фотографії, документи з архіву КДБ, зокрема його допиту в ОГПУ. Саме останні постали основою для прославлення Луки (Войно-Ясенецького) в лику святих. Владика Лука в книзі показаний в обставинах його реального життя і як хірург, вчений, громадянин і як віруюча людина, єпископ.

Церковний календар на 2008 рік, видрукований Комуністичною партією України, у всіляких іпостасях подає свого лідера Петра Симоненка. То він схилився над фоліантами, що виглядають як життя святих, то він прикладається до глави Московського Патріархату. Календар подає православну духовність як «основу морального здоров'я українського народу».

Моргун Федір. Сталінсько-гітлерівський геноцид українського народу. – Полтава, 2007. Книга належить колишньому члену ЦК КПРС, першому секретарю Полтавського обкому Компартії України. Автор твердить, що в 1929 році Україна мала 81 млн жителів. Геноцид залишив свої згубні сліди в Україні. Автор описує винищення українців в 1945 році, коли у «воронках» привозили до міста Сталіно на суд військового трибуналу вчителів, лікарів, юристів, священників (переважно західноукраїнців). Вони поводитися мужньо й після вироку виголошували «Хай живе вільна Україна!» Ф. Моргун добрим словом згадує «золоті руки майстровитих західних українців, які працюють у всіх регіонах України, в Росії, Казахстані, країнах Заходу. Всюди, де б не зустрічався з бригадами «західників» до них не треба було приставляти ні комсорга, ні парторга, ні профорга. Вони самі демократично і справедливо вирішували всі проблеми організації своєї праці, побуту, розподілу заробітків. Якщо серед нас, східняків, виявилось багато безбожників, котрі піддалися на тотальну атеїстичну пропаганду, то «західники», у своїй більшості – глибоко віруючі люди, котрі не вміють пиячити, лаятись, глумитися над жінкою, чинити не по совісті. У народі таких називають праведниками, на котрих тримається земля». Автор описує сепаратистське зібрання в Северодонецьку. Там не було шахтарів, металургів – справжніх трудівників Донбасу... У президії і в перших рядах зали сиділи, як мені здалося, не відповідальні

керівники, а жирні «коти», котрі не вмюють ловити мишей, від'їли на чужому салі і прибули на цей шабаш у дорогих джипах». Відомо, що серед тих, хто розпочав цю, як пише Моргун, «нахабну авантюру розколу держави» сиділи такі, за його словами, «жирні коти» як митрополити з Харкова, Донецька й здається Дніпропетровська УПЦ Московського Патріархату. «Договорились навіть до погрози приєднання Донбасу до Росії» (Україна молода).

6-9 листопада в Києві відбудеться грандіозний міжнародний фестиваль християнської книги. Видавництва не тільки заявлять про себе, а й відзнайдуть нові шляхи поширення своєї друкованої продукції. Фестиваль відбудеться біля Республіканського Стадіону. До участі у Фестивалі запрошуються християнські видавництва, християнські ЗМІ, місії, духовні навчальні заклади, типографії, звукозаписуючі студії та ін. E-mail: office@booksfestival.com або в Інтернеті www.booksfestival.com

Бібліотека релігієзнавця поповнилася від руками польського видавництва «Homos» R. Stark, W. Bainbridge. Teoria religii. - Krakow, 2007. - 456 s.

- E. Wysoska. Religijność a tolerancja. Obszary zależności. – Krakow, 2000. - 296 s.
- D. Hervieu –Leger. Religia jako pamięć. – Krakow, 2007. - 260 s.
- I. Borowik, T. Doktor. Pluralizm religijny i moralny w Polsce. - Krakow, 2001. - 378 s.
- J. Marianski. Sekularyzacja i desekularyzacja w nowoczesnym świecie. - Lublin, 2006. - 224 s.
- K. Banek. Historia religii. Reksge niechrześcijańskie. – Krakow, 2007. - 560 s.
- N. Luhmann. Funkcja religii. - Krakow, 2007. - 306 s.
- Socjologia religii. Antologia tekstów. - Krakow, 2007. - 468 s.
- Szyjewski. Etnologia religii. - Krakow, 2007. - 528 s.
- J. Beckford. Teoria społeczna a religia. - Krakow, 2006. - 278 s.
- J. Casanova. Religie publiczne. - Krakow, 2007. - 312 s.

Релігія в сучасному світі. Матеріали до курсу релігієзнавства. – Львів, 2007. – 504 с. В книзі за ред. польського науковця Г.Зімоня вміщено написані переважно авторами з Люблінського католицького університету розділи про сутність, генезу і суспільний характер релігії. Висвітлюються з богословських позицій різні конфесійні вияви релігії, говориться про їх істинність і функціональність

ПЛАН РЕЛІГІЄЗНАВЧИХ КОНФЕРЕНЦІЙ 2008

Дата	Назва заходу	Де і хто проводить	Контактна інформація
Вересень 12-13	Круглий стіл «Соціальна діяльність релігійних організацій: проблеми і перспективи» в рамках конференції «Соціальна політика і механізми інтеграції українського суспільства»	Одеса, ОНУ, Інститут соціальних наук	Кривошея Тетяна Іванівна 8097-512-16-62 Панков Олександр Анатолійович 8067-559-90-50 Яковлев Денис Вікторович 8067-559-24-34
Вересень 23	Визначальні принципи оптимізації міжконфесійних відносин: теоретичний і практичний вимір	Київ, Держкомнацрелігій ВР ІФ НАНУ У АР	ВР ІФ, У АР (044) 279-04-18, 279-48-12, 278-51-49 cerif@ihome.ua
Вересень 26-27	Цирендоржівські читання «Тибетська цивілізація та кочові народи Євразії: крос-культурні контакти»	Київ, Фонд «Далекий Схід»	02156, Київ, вул. Шолом-Алейхема, б. 26/23, к. 206, Капрановій Олені Михайлівні tsyren2008@ukr.net
Жовтень 2-3	Релігія як форма ідентифікації українців: буковинський аспект	Чернівці, ЧНУ	Докаш Віталій Іванович (0372) 24-08-81 (067) 769-90-13 E-mail: conf-rel-08@rambler.ru
Жовтень 13-14	Взаємодія релігійного і національного чинників в умовах трансформацій українського суспільства	Київ, Держкомнацрелігій ВР ІФ НАНУ У АР	ВР ІФ, У АР (044) 279-04-18, 279-48-12, 278-51-49 cerif@ihome.ua

Жовтень 24	Толерантність міжконфесійних відносин	Запоріжжя, Запорізька Державна Інженерна Академія, ЦеРІС У АР	Віктор Степанович Калюжний (0612) 60-13-56 Факс: (0612) 12-38-87 E-mail: filios@zgia.zp.ua
Жовтень 30-31	Україна і Ватикан: проблеми освіти	Одеса, У АР, ХДЕУ	Крижанівський Р.О. 65014, Одеса-14, а/я 71, ХГЭУ (048) 711-73-85 E-mail: hgeu.odessa@mail.ru
Листопад 16-17	До Всесвітнього дня толерантності «Релігійний досвід і толерантність»	Дніпропетровськ, Дніпропетровськ а Фінансова академія, У АР	Мурашкін Михайло Георгійович (0562) 426-439
Листопад	Державно-церковна політика в Україні як фактор формування і утвердження громадянського суспільства	Київ, Держкомнацрелігій ВР ІФ НАНУ У АР	ВР ІФ, У АР (044) 279-04-18, 279-48-12, 278-51-49 cerif@ihome.ua
Листопад	Стан і тенденції розвитку релігієзнавчої науки в країнах пострадянського простору	Київ, Інститут філософії НАНУ, Українська Асоціація релігієзнавців	ВР ІФ, У АР (044) 279-04-18, 279-48-12, 278-51-49 cerif@ihome.ua
Грудень 11-14	Religion, Identity and Life Courses	ISORECEA Kraków, Poland	zawila.malgorzata@gmail.com
Грудень	Дисциплінарне і конфесійне релігієзнавство	Київ, Інститут філософії НАНУ, Українська Асоціація релігієзнавців	ВР ІФ, У АР (044) 279-04-18, 279-48-12, 278-51-49 cerif@ihome.ua

Детальна інформація про конференції на сайті «Релігієзнавство в Україні»:
<http://religstudies.org.ua/main.php?SID=bc6756de>

СТОРІНКА КОНФЕСІЇ*

Харківсько-Полтавська єпархія У АПЦ†

З минулого

Належні до Чернігівської єпархії православні громади на терені Слобожанщини були винищені під час навали ординців 1240 р. І коли спустошені землі над Сіверським Дінцем почали заселятися в XVII ст. українцями, їхні парафії підлягали белгородському архиєреєві Московського Патріархату. Згодом, 1799 р., створюється окрема Харківська єпархія. Будучи включеною до московської юрисдикції, вона зазнала всіх випробувань, що спали на Російську Церкву: ганебного підпорядкування царському режимові, втрати народної довіри, формалізації церковного життя, занепаду його соборних засад. До того ж, на українським терені Російська Церква стала знярядям винародовлення, виконуючи асиміляційну місію в царині освіти, плакаючи чужу національній традиції звичаєву культуру. Все це спричинило ще до 1917 р. кризу народної релігійності, готуючи ґрунт до большевицького перевороту.

Відродження Української Церкви відбувається на Слобожанщині за умов большевицької окупації, що унеможливило повноцінний, здоровий, відповідний православним канонам розвиток Церкви. Поряд із старою, «тихонівською» Церквою, тут почали бути розвиватися інші церковні юрисдикції, представлені в Харкові як тогочасній столиці підсоветської України (1919-1932). Та після геноциду 1932-1933 рр. й «безбожницької п'ятирічки» українські громади було поступово винищено. Характерно, що храми українських юрисдикцій (Свято-Миколаївський, Воскресенський, Мироносицький) знищувалися першими.

Коли Червона Армія відступила на Схід і Полтавщина, Слобожанщина, Донбас перейшли до німецької зони окупації, в Харкові склалася унікальна ситуація. Єдиним архиєреєм, який опинився в місті, був відомий ініціатор

* В кожному новому числі часопису "Сторінка конфесії" надається новий релігійний твір.

† Автор тексту – глава Харківсько-Полтавської єпархії У АПЦ архиєпископ Ігор Ісиченко.

українізації Церкви, а згодом – канонічно поставлений єпископ і глава «синодальної» Української Автокефальної Православної Церкви Феофіл Булдовський. Після захоплення владою його духовного центру – Мгарського Преображенського монастиря під Лубнами – він переїхав на Схід, перевізши до Харкова головну святиню монастиря – мощі свт. Афанасія, царгородського патріарха. Юрисдикцію митрополита Феофіла визнали 1942 р. практично всі харківські громади, за винятком групки шовіністично наставлених росіян. У Благовіщенському соборі, Покровському монастирі, Трьохсвятительській церкві починаються богослужіння українською мовою. Через невлаштованість церковного життя в прифронтовій зоні та перешкоди німецької адміністрації в підпорядкуванні духовним центрам на терені рейхскомісаріату «Україна» до митрополита Феофіла звертаються громади з Донбасу, Курщини, Східної Слобожанщини, а відтак його юрисдикція фактично набуває екстериторіального виміру.

Через давню недовіру до У АПЦ митрополита Василя Липківського канонічності свячень якої митрополит Феофіл не визнавав, створення 1942 р. на Волині нової релігійної структури під традиційною назвою «Українська Автокефальна Православна Церква» викликало у владики застереження. Однак їх вдалося зняти після візиту до Харкова старого знайомого (колись хрещеного о. Федором Булдовським у Полтаві) Степана Скрипника, котрий, як виявилось, вже мав архиерейські свячення й нове монаше ім'я – Мстислав. Одержані пояснення задовольнили харківського архиєпископа. 27 липня 1942 р. було підписано домовленості про приєднання до У АПЦ східноукраїнської православної спільноти як Харківсько-Полтавської єпархії. Ця дата вважається ключовою в історії нашої єпархії.

Повернення совєтської влади на українські землі унеможливило вільний розвиток національних Церков. Тим більше, що 5-6 вересня 1942 р. вже було створено парадоксальну для атеїстичного режиму державну Церкву, що користувалася абсолютними преференціями влади. Митрополит Феофіл помер в ув'язненні 23 січня 1944 р., окремі священники й миряни втекли на Захід, інші були репресовані, відійшли від Церкви або номінально включилися до церковного життя громад Московського Патріархату.

Відродження

Початок духовного пробудження в Україні, пережитий 1988 р., та горбачовська «перестройка» з деякою лібералізацією комуністичного режиму стимулювали спроби відродити українські церковні громади на Харківщині, Полтавщині, Донбасі. Тут ніде не було ані спроб захоплення храмів Московського Патріархату, ні переходів російських громад у юрисдикцію митрополита У АПЦ Мстислава, як часто траплялося в Галичині. На жаль, невеликі громади, позбавлені храмів і священників, не цікавили перших єпископів галицької частини У АПЦ зорієнтованих на жорстку війну з греко-католиками.

Вирішальними для канонічного влаштування церковного життя Східної України були відвідини рідної Полтави й Харкова Патріархом Мстиславом

навесні 1991 р. Відразу ж по приїзді до Харкова Патріарх нагадав про досвід митрополита Феофіла. Патріарх Мстислав мріяв про відновлення Харківсько-Полтавської єпархії як митрополії, до якої б входили єпархіяльні структури на Східній Україні й Полтавщині. За рік, 4 квітня 1992 р., в Харкові вдалося зібрати перший єпархіяльний собор, який ухвалив відновити Харківсько-Полтавську єпархію, що до неї мали входити громади Харкова, Харківської області, Слоб'янська, Полтави, Кременчука. Першим єпархіяльним архиєпископом собор запросив бути молодого київського владику Антонія Масендича, котрий тоді вже очолював патріаршу канцелярію в Україні. Згодом було висвячено на єпископа Харківського і Полтавського Романа Попенка.

Спроби штучно створити єдину державну Церкву, здійснені президентом Леонідом Кравчуком, завдали 1992 р. значної шкоди єпархії. Єпископат У АПЦ виявився нестійким перед випробуваннями й без врахування соборної думки капітулював. Почали свої мандри юрисдикціями Успенська парафія Полтави, Іоано-Богословська парафія Харкова. Але стійкість Харківського крайового братства апостола Андрія Первозваного, тверда позиція Патріарха Мстислава, представлена ним єпархіяльній спільноті під час його візитації Харківсько-Полтавської єпархії 18-22 грудня 1992 р., відіграли вирішальну роль. Єпархія збереглася й стала опорою і для Патріарха Мстислава, і для його наступника – Патріарха Димитрія.

Колізії 1992-1993 рр. були для єпархіяльної громади застереженням перед спокусою компромісів із психологією пристосовництва з клановими хворобами московського духовенства, принесеними в У АПЦ з прагматизмом демагогів, які за пустоцвітом патріотичних фраз приховували прагнення до багатства, кар'єри, популярності в світі. Попри висвяту нового єпископа Харківського і Полтавського Ігоря (Ісиченка) ще 12 липня 1993 р., другий єпархіяльний собор 23 серпня 1993 р. вперше в повоєнній історії У АПЦ в Україні

ще й обирає його на єпархіяльного архиєпископа, відновлюючи соборні традиції Київського християнства. Запроваджується традиція щорічних єпархіяльних соборів, утворюється єпархіяльний суд, відкривається власна богословська школа – Колегія Патріарха Мстислава, яка будує свою модель освіти на поєднанні киево-могилянських традицій із сучасним західним педагогічним досвідом.

Вірність

Харківсько-Полтавська єпархія виявилася єдиною в У АПЦ яка не взяла участі в організованій Радою національної безпеки й оборони авантурі зі створенням 16 жовтня 1995 р. «об'єднаної У АПЦКП», що мала запобігти обранню митрополита Філарета (Денисенка) предстоятелем УПЦ КП. Єпархіальний архиєрей відмовився брати участь у діяльності «У АПЦКП», пережив тиск світської та церковної влади й після ганебного фіаско цієї авантюри 17 жовтня 1996 р. був запрошений Патріархом Димитрієм та Вищою Церковною Радою У АПЦ очолити Патріархію.

Протягом 1996-2000 рр. Харківсько-Полтавська єпархія стає простором, де випробовуються нові методи духовної освіти, упорядковуються канонічні документи, очищуються від московської спадщини методи парафіяльного управління. Ця стратегія розвитку була закріплена в новому Статуті У АПЦ прийнятому Помісним собором 29 травня 1997 р. Принциповими для Статуту 1997 р. були два моменти. Перший – формальне визнання неканонічним періоду перебування Київської митрополії в юрисдикції Московського Патріархату, а відтак і уневажнення для У АПЦ синодальних церковних документів цієї доби. Другий – визнання «особливого авторитету в справах віри» Вселенського Константинопольського Патріарха та віддання шани Константинопольській Церкві-Матері, «через яку Русь-Україна ввійшла до Соборної Апостольської Христової Церкви».

Після смерті Патріарха Димитрія 2000 р. стали ще далі очевиднішими різниці в підході до церковного служіння й виконання У АПЦ своєї суспільної місії між Харківсько-Полтавською єпархією та групою вихідців з Московського Патріархату - владик, яким за допомогою державної адміністрації вдалося перебрати владу після Помісного собору 2000 р. Коли цей конфлікт набув загрозливого для єпархії характеру, єпархіальний собор 2003 р. ухвалив припинити стосунки з особами, які вийшли з-під юрисдикції митрополита Константина, визнаного 2000 р. за канонічного наступника патріархів Мстислава й Димитрія. Згодом, 2005 р., після силового захоплення приміщення Патріархії в Києві та спроб заволодіння реєстраційними документами Харківсько-Полтавської єпархії, харківськими та полтавськими храмами, єпархіальна спільнота була змушена визнати себе за незалежну юридичну організацію, не пов'язану з самопроголошеним «митрополитом У АПЦ Мефодієм». Попри підштовхування до реєстрації нової церкви під назвою «У АПЦ оновлена» Харківсько-Полтавська єпархія зберегла свою структуру й назву, хоча в державних реєстраційних документах і фігурує під назвою «Харківсько-Полтавська єпархія Української Автокефальної

Православної Церкви (оновлена)». Але жодної нової церкви не було проголошено «оновленою» визнається єпархія, що перереєструвала документи 2006 р., і в статуті цієї єпархії чітко зазначено її духовний зв'язок із історичним центром У АПЦ в діаспорі, відносини з яким легковажно розірвала інша частина У АПЦ

Ідентичність

Важливий аспект розвитку єпархії становить очищення богослужбової практики та церковного устрою від штучно привнесених елементів, чужих Київській традиції. Повсюдно, за винятком двох парафій (у Хоролі й Олександрії), в богослужіннях вживається сучасна українська мова. Обличчя священнослужителів (грецькі ризи), інтер'єр храму, церковний спів і манера читання, устав богослужінь орієнтуються на помісну традицію, що сформувалася на візантійській основі до часів свт. Петра Могилы. Чистота візантійсько-українського обряду розглядається духовенством єпархії як запорука відновлення ідентичності церковної спільноти, без чого богослужбовому життю загрожує перетворення на культурну розвагу, рольову гру на історичні теми.

Канонічні засади

Безастережна вимога збереження апостольської спадкоємності свячень та пильнування православних канонів ще від часів митрополита Феофіла є фундаментальною засадою ідеології Харківсько-Полтавської єпархії. Для захисту громадянських прав вірних У АПЦ належних до Харківсько-Полтавської єпархії, консисторія була змушена піти 2006 р. на реєстрацію своїх документів як незалежного релігійного об'єднання. Однак з погляду канонічного права єпархія розглядає себе як локальна частина Єдиної Христової Церкви, що разом із зарубіжними українськими єпархіями здійснює шлях реінтеграції до Вселенської Церкви-Матері.

Розуміючи себе як складову частину єдиної У АПЦ єпархії якої діють у Південній Америці (єпископ Єремія), Західній Європі (архієпископ Андрій), Австралії (архієпископ Іоан), а з 1995 р. входять до юрисдикції Константинопольського Патріарха, Харківсько-Полтавська єпархія приймає за вищий духовний авторитет митрополита У АПЦ в діаспорі Константина –

спадкоємця Патріарха Мстислава. У своєму устрої та внутрішньому житті єпархія керується власним статутом, зареєстрованим Міністерством юстиції України. Цей статут цілком відповідає Статутові У АПЦ схваленому Помісним Собором 1997 р.

Канонічні документи У АПЦ від 1942 до 1995 рр. та У АПЦ в Україні від 1989 до 2000 рр. складають правну основу діяльності єпархії. Крім того, 2003 р. було схвалено парафіяльний правильник, що регулює повсякденне життя церковних громад, стосунки настоятеля, причету й мирян, визначає головні параметри апостольськогослужіння парафії.

Розширення меж

У зв'язку з виходом у квітні 2003 р. частини українських єпархій з-під юрисдикції глави У АПЦ в діаспорі Харківсько-Полтавська єпархія з пастирських мотивів відкрила можливість тимчасового входження до її складу парафій, розташованих поза історичними теренами єпархії. Першою звернулася до консисторії Свято-Пантелеймонівська парафія в Миколаєві. Слідом за нею – київські громади Різдва Богородиці та вмч. Юрія Переможця. Далі до єпархії приєдналися Вознесенська парафія Канева, Преображенська парафія м.Звенигородки

Покровська парафія м.Боярки. Ціла група священників і мирян Кіровоградської області начолі з деканом, прот. Олексієм Клим'юком, також долучилися до Харківської єпархії. У кожному випадку головним мотивом, який змусив залишити колишні юрисдикції, була принципова незгода священника й громади з позицією, що її зайняв єпископат, відірвавшись від визнаного собором духовного провідника.

Згодом до трьох основних деканатів – Харківського (9 парафій), Полтавського (3 парафії) та Луганського (2 парафії) – додалося ще два: Київський (8 парафій) і Таврійський (7 парафій). Більшість із 30 священнослужителів єпархії є вихованцями Колегії Патріарха Мстислава. Підставою для входження до складу єпархії є звернення парафіяльної громади й рекомендації, одержані від священника з клиру єпархії. Окремий статус має парафія Зіслання Святого Духа на апостолів у Москві (настоятель - о. Яків Кротов).

Дух спільноти

Не женучись за кількістю парафій, Харківсько-Полтавська єпархія прагне зберегти дух християнської спільноти: порозуміння між духовенством, солідарність клиру й мирян у виконанні суспільної місії, взаємну довіру єпископа й народу, свідому належність до Церкви, що забезпечується регулярною освітою парафіян і працею священників над собою. Щороку під час Великого посту проводиться єпархіальний собор, на якому розглядаються стратегічно важливі проблеми життя спільноти. Перед собором зазвичай відбуваються триденні

зустрічі священників, де спільна молитва поєднується з роздумами над Словом Божим та богословськими дискусіями. В середині травня в Каневі проходить зустріч мирян, об'єднаних у братства, духовно очолювана архиєреєм.

Участь у єпархіальному житті миколаївської громади найбільш виразно виявляється в організовуваних нею таборах відпочинку біля Чорного моря.

Спершу такий табір працював біля Очакова, потім – на Кінбурнській косі.

Школою молитви, що відбувається під покровою Пресвятої Богородиці, стали щорічні паломництва до чудотворного образу Божої Матері в Зарваниці, що проводяться під час Успенського богородичного посту. А з 2008 р., завдяки ініціативі київського декана о. Дмитра Присяжного, стали відбуватися прощі до Святої Землі.

Харківсько-Полтавська єпархія традиційно активно працює в інформаційних мережах. Крім єпархіальної веб-сторінки (www.uaoc.org), її життя висвітлюють веб-сайти архиєрея (www.bishop.kharkov.ua), Полтавської парафії вмч. Юрія Переможця, Боярської парафії Покрови Пресвятої Богородиці. Єпархіальне життя відображається на сторінках газет «Успенська вежа» (Львів) та «Наша віра» (Київ).

Православне аджорнаменто?

Реальність індустріально розвинених, значною мірою секуляризованих і відірваних від національної традиції областей Східної та Південної України, в яких діє більшість парафіяльних громад, стимулює пошук єпархією нових напрямків християнської місії та інформаційних технологій її здійснення. Але найголовніше в засадах духовного життя єпархії – плекання атмосфери партнерства, взаємної поваги, які мають із парафіяльною спільнотою виростати в довколишній світ. Статутами наших громад передбачається участь членів парафії в розв'язанні проблем її життя, які не мають суто пастирського характеру. Заборонено встановлювати розцінки за відправу богослужінь і вимагати платні від мирян за відправу церковних таїнств.

Характерно, що значна частина священників і активних мирян прийшли в активне церковне життя за допомогою митрополита Сурозького Антонія. Серед перших самостійних видань єпархії – український переклад його «Школи молитви». Великий духовний авторитет має в єпархії богословська спадщина о. Олександра Меня. У єпархіальній бібліотеці, в церковних крамницях можна знайти книги видавництва «Свічадо», «Місіонер», публікації Українського Католицького Університету.

Особливо делікатна місія громад – праця з інтелігенцією та молоддю. Не всі проекти в цій сфері вдалося здійснити. Спроби організації єпархіальних зустрічей молоді «Під Твою милість прибігаєм» мали вельми скромні наслідки. Не знайшла продовження й ініціатива організації Клубу християнської інтелігенції в Харкові. Дещо більш успішно є практика душпастирської опіки над молодіжними організаціями «Молодіжний націоналістичний конгрес», «Пласт», «Спілка української молоді». Священики єпархії є бажаними гостями в середовищі колишніх київських дисидентів-«шістдесятників», у Харківському літературному музеї, під час проведення меморіальних акцій. У серпні 2008 р. у Миколаєві вперше влаштовується фестиваль християнської поезії «Твої установи піснями для мене стали», до участі в якому залучаються поети-священики різних конфесій та юрисдикцій.

Важливим здобутком єпархіального життя став досвід покладання на Бога і на власні сили. Державна влада не надала жодній громаді істотної допомоги. Навпаки, залежно від політичної кон'юнктури на священиків справлявся тиск з метою їхнього переходу до протегованих владою релігійних організацій. У Харкові начальник обласного управління в справах релігій Віктор Левчук 2006 р. особисто возив о. Олега Кучера до московського архиєрея, аби влаштувати показовий перехід клирика в РПЦ з покайням. Аналогічна ситуація років десять тому трапилася й у Луганську. А ось у Каневі Черкаська обласна адміністрація вже 2008 р. зареєструвала за адресою громади УАПЦ парафію УПЦ КП й передала їй новозбудований храм. У Звенигородці – теж на Черкащині! – партія «Наша Україна» створила громаду УПЦ КП й спрямувала допомогу їй, не бажаючи нічим сприяти місцевій парафії УАПЦ і такі приклади можна продовжувати. Однак вони мали загалом позитивний наслідок. Єпархіальній спільноті вдалося подолати фатальний для православної традиції звичай покладатися на владу й перекладати на неї свої обов'язки. Водночас виробився самостійний погляд на політичні реалії України, вільний від сліпої підтримки одного з кланів, що змагаються за сфери впливу. Свою суспільну місію єпархіальний клир вбачає в формуванні психології партнерства, притаманної громадянському суспільству, навчаючи своїх парафіян виявляти

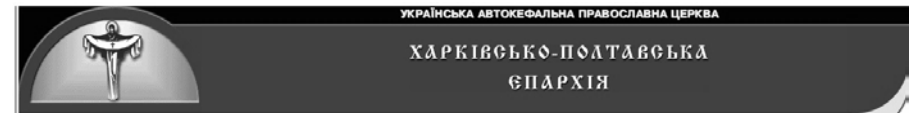
творчу ініціативу, сміливо боронити власні права, вимагати від чиновників сумлінного виконання обов'язків перед платниками податків.

Плекання обрядової та культурної традиції не пов'язується зі штучним насадженням архаїчного стилю поведінки чи одягу. Церква – це Божий дім, а не музей старовини. Відчуття Господньої присутності передбачає відповідне шанобливе ставлення до Господаря дому, виявлене і в пристойному вбранні, і в чемних манерах. Але жодною мірою це не означає необхідності грати людину минулого бути несправжньою. Храми Харківсько-Полтавської єпархії можна пізнати з їх природности, щирості парафіян, спокійної врівноваженості молитви й безпосередніх, батьківських стосунків настоятеля та громади.

Майбутнє

Окремішність Харківсько-Полтавської єпархії в сучасній православній спільноті України – це лише етап в інтегруванні і нашої єпархії, й інших християнських громад візантійського обряду в майбутню єдину Помісну Церкву. Першосвятительський візит Патріярха Варфоломея до Києва 25-27 липня 2008 р. став знаком надії на те, що зустріч біля єдиного престолу є для православних українців не примарою далекого майбутнього а реальною перспективою. Єпархіальна стратегія розвитку зорієнтована на входження в цю перспективу без торгівлі за ієрархічні посади та інші преференції.

Однак церковна спільнота розуміє, що гіпотетична зміна церковного устрою в майбутньому не виправдовує сучасної бездіяльності й жодною мірою не зніме необхідності наполегливої повсякденної апостольської праці. Тому, віддавши розв'язання глобальних проблем церковного устрою канонічному проводі (Патріархові та Конференції українських православних єпископів у діаспорі), єпархіальна спільнота просто намагається гідно й чесно виконувати свої обов'язки перед Небесним Главою Церкви та перед рідним народом у Києві, Харкові, Полтаві, Кіровограді, Миколаєві – скрізь, де є громади Харківсько-Полтавської єпархії УАПЦ Бо *«хто робить за правдою, той до світла йде, щоб діла його виявились, бо зроблені в Бозі вони»* (Ін. 3:21).

<http://www.uapc.org.ua>

ЦІКАВО ЗНАТИ

«Синайський кодекс» - один із давніх манускриптів, що поєднує Старий і Новий Завіти. Частина цього Кодексу знаходиться у вільному Інтернеті. Той,

хто цікавиться ним, може віртуально перелистати сотню сторінок манускрипту, який датується серединою IV століття. Весь Кодексбудеміщено в Інтернеті до липня наступного року. Цікава історія збереження «Синайського кодексу» і його пошуків описана в газеті «Международный курьер» (№31). Фактично весь манускрипт – 347 сторінки – зберігається нині в Британській бібліотеці. Деякі сторінки його є в інших містах. Проте не вся Біблія наявна в «Синайському кодексі».

Не вистачає частини Старого Завіту. Скоріше всього Кодекс є одним із тих п'ятидесяти примірників, які замовив імператор Костянтин єпископу Кесарійському Євсевію.

В Швейцарії готуються до запуску Великого адронного колайдера - гігантського прибору, який має з'ясувати походження Всесвіту. Прилад належить Європейській організації з ядерних досліджень. Колайдер складається із підземного кільцевого тунелю довжиною 27 км і величезного наукового комплексу на поверхні. В тунелі під дією надмогутніх електромагнітів розганяються і зіткаються одна з одною елементарні частки. В такий спосіб моделюється стан Всесвіту в першу мить після Великого вибуху. Робота колайдера дасть можливість вивчити досконало основи світобудови із чого і як з'явилося все і чи немає чогось прихованого зокрема вищих вимірів простору.

Проте деякі науковці заявляють тим, що створеної в колайдері енергії теоретично вистачить для створення на її місці «чорної дірки», яка в лічені хвилини здатна поглинути Землю і весь Всесвіт. Тому вони закликають не запускати колайдер, щоб нашу Землю не втягнуло в минуле. Відомо, що Україна вклала у колайдер 1,5 млрд доларів (Газета по-киевски. - №153).

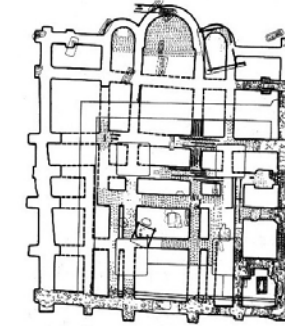

Як відбувалося хрещення Русі Володимиром і які наслідки цієї акції?

Керівник Центру досліджень історії Київської Русі Інституту історії НАНУ доктор історичних наук Олексій Толочко прокоментував причини прийняття християнства князем Володимиром так. Якщо виходити із літописних легенд, то перше, що породило у Володимира прагнення прийняти християнство (бо ж пропонували свою релігію йому мусульмани іудеї та ін.), була по-перше, розповідь йому візантійця про долю грішника на Страшному суді і прагнення князя уникнути її, а по-друге, описання послами із Візантії красот богослужіння, під час якого вони не знали «чи на землі буці а чи ж на небі». Насправді ж тут спрацювала умова візантійських імператорів віддати Володимирові свою сестру Анну лише тоді, коли він буде християнином.

Вже четвертий рік вчені Національної Академії наук України ведуть **розкопки на території Десятинної церкви в Києві.**

Завершення роботи – в наступному році. Основне їх завдання – зібрати якомога більше артефактів для відтворення історичного вигляду пам'ятки. Але вони пропонують, замість відтворення церкви, створити її музей аби зберегти в автентичному вигляді хоча б залишки фундаменту храму та найважливіші артефакти. Науковці твердять, що немає жодних історичних даних про те, який вигляд мала церква насправді, а тому відтворювати її на око – недоцільно. Вони за те, щоб з території

Десятинної церкви було забрано нахабно побудовану УПЦ МП церквушку. Експедиція внесла точність у час побудови храму – не від князювання Володимира і до Ярослава Мудрого а лише у Володимирові роки 979-996. З'ясувалося, що збереглася лише частина фундаментів споруди решту в XVIII столітті розтягли як будівельний матеріал. Відтак об'ємно-просторовий вигляд церкви відтворити вже не можна. Вчені виявили й те, що ще під час будівництва храму план його спорудження змінювався так, що навіть окремі стіни розбирали (День. – 10 липня).

В селі Івангород, що на Чернігівщині, повертаючись увечері з ферми, доярки побачили над лісом вогняну кулю. Вона була розміром із автомобіль КАМаз, повільно летіла над лісом. Зникла вона раптово, без іскор і шуму. Поява такого чуда над Івангородом є не першою. Куля з'являлась тут в 2006 році, вона тоді навіть виламала ліс. 50-метрова смуга поламаних дерев простяглася на сотні метрів. В 2003 році куля навіть повиривала дерева. Теж смугою.

Річниця КОЛІВЩИНИ. Моїх родичів на Черкащині називають по-вуличному гайдамаками, а неподалік від моєї батьківської хати у Смілі знаходиться гайдамацьке кладовище. В цьому році минає 240 років відомого повстання під назвою Гайдамацького - Коліївщини, яким керували Максим Залізняк та Іван Гонта. Як відомо, все Правобережжя України (окрім Києва) в ті часи належало Польщі. Управляти величезними просторами польські магнати самі не бажали. Вони здавали їх в оренду підприємницьким єврейським бізнесменам. Зрештою православні селяни, на експлуатації яких процвітав цей тандем гноблення, зненавиділи й поляків і євреїв. Саме це й породило гайдамацький рух. Тисячні загони під керівництвом Залізняка громили визискувачів. Хоч як нині ідеологи єврейства не обурюються й із зневагою говорять і пишуть про це повстання, але воно було породжене саме тими, хто українців сприймав за бидло й неполюдськомуздирницьки ставився до них. В придушенні повстання Польщі допомогла Росія з її шлюбною імператрицею Катериною II. То ж її поручик донських козаків православний Кречетников запросив на офіцерську вечірку Залізняка і Гонтуй підступно заарештували їх тут. Карабінери Гур'єва з трьома ескадронами російських військ також підступно оточили загін повстанців. 14 липня 1768 року в Сербах у військовому таборі найлютішою смертю через четвертування живцем (ще й попереднім здиранням стрічок шкіри зі спини) помер Іван Гонта та 27 його побратимів з числа повстанської старшини. Закатовано було тисячі українських селян. Лише в житомирській Кодні їх було знищено біля 5 тисяч. Залізняка з його побратимами катували, таврували, видрали ніздрі, а зрештою відправили на каторгу. 124 повстанців повісили, у 44 відрубали голови. Як бачимо, українці відважно боролися із своїми поневолювачами поляками, євреями та росіянами, героїчно вони вмирили в боротьбі за свою свободу. То ж маємо героїчну сторінку в своїй історії. І якщо при цьому були кроваві жертви з боку чужоземних експлуататорів нашого народу, то дії повстанців заслуговують повного виправдання і героїзації. Чужоземці задалегідь мали б відправитися по своїх історичних домівках. А Залізнику й Гонті давно треба спорудити пам'ятник в Умані і Смілі як борцям за щастя українців. Правда, в Смілі є пам'ятник гайдамакам, встановлений на честь 225-річчя Коліївщини, але він не пошановується тут. Та й встановлено його не там, де він мав би стояти. Спорудженого чомусь біля польського костелу (А. Колодний).

працює проти української державності своїми відкрито пропагованими ідеями якоїсь всеслав'янської (а точніше – проросійської) єдності, хто швендяє по наших теренах з портретом імператора Миколи II і коругами з написом «Православие. Самодержавие. Народность» і в такий спосіб молиться за повернення України до Російської імперії. Але якщо російська агресія поєднала в Грузії всі політичні сили (навіть зазеклий ворог Саакашвілі экс-міністр оборони Іраклій Окруашвілі виявив готовність боронити Вітчизну хоч би резервістом), то в Україні, судячи з публікацій в пресі опозиційних партій і єпархій Московсько-Православної Церкви, видно, що дехто вже готує хліб-сіль для «визволителів від помаранчево-бендерівської чуми». Лідер кримських комуністів Леонід Грач вже почав навіть зривати з державних установ прапори України й кричати, що «Крим дозрів до відокремлення від України». Він разом із своїм Симоненком у першій шерензі борців проти вступу України до НАТО, бо ж усвідомлюють, що лише у співнотах колективної оборони Україна зможе знайти порятунк від можливого захоплення сусідом. Лідер підтримуваного Московським Патріархатом Євразійського руху Олександр Дугін заявив: «Якщо схід і південь України захочуть бути з нами, ми будемо вимушені проігнорувати територіальну цілісність України». На думку Дугіна: «Україн буде як мінімум дві»: одна з них буде в НАТО, інша може створити східно-українську державність, республіку, якусь федерацію, але стратегічно вона буде орієнтована на Росію». За словами Дугіна, «ряд православних анклавів у Західній Україні, які входять в євразійську цивілізацію, Росії потрібно тримати зубами». Росія втрахує нинішню заглибленість Заходу у свої проблеми, його неадекватність, відсутність авторитетних лідерів і президентську невизначеність у США. Втрахує прив'язку Європи до поставчання себе з російських нафто-газових родовищ. Саме тому вона й поводить себе так невизначено й обережно. До того ж, своїми викрутасами на Балканах Захід фактично спустив з ланцюга російського ведмедя. Його «подвиг» в Грузії буде не останній. До цього ним готується Крим, бо ж там вже багато громадян одержали російське громадянство, а відтак, використаний в подіях на Кавказі, аргумент захисту росіян на чужих територіях, може спрацювати й тут. Росія в цьому переїмає досвід фашистської Німеччини. Гітлер, захоплюючи сусідні з Німеччиною країни, також мотивував це необхідністю захисту своїх громадян. Відтак тактика Росії нагадує те, що колись використала нацистська Німеччина напередодні Другої світової війни, аншлюсуючи Австрію, анексуючи Чехословаччину й «примушуючи до миру» розштовпану Польщу із-за «нахабства» нібито «польських провокаторів». Говорячи про мілітаристські настрої Росії подеколи у цьому звинувачують лише її верхівку, не акцентуючи увагу на тому, що під час виборів росіяни у великій масі своїй віддали свої голоси саме за це «верхівку», а відтак мають такий же загарбницький мілітаристський настрій щодо сусідів, як і остання. Соціологічне опитування проведене в Росії в 1999 році засвідчило, що 85% висловилося за відновлення Радянського союзу і лише 7% не погодилося з цим. Ситуація в Росії дечим нагадує ситуацію в Німеччині 30-х років м. ст. Це мало б затурбувати світ, бо ж то потихеньку йде підготовка до Третьої світової війни.

Духовним окомлювачем цього постає Московський Патріархат, що засвідчує видрукуючи в цьому числі РП стаття А. Краснікова. РПЦ має відповіди договори співпраці зі всіма силовими міністерствами РФ. Свою підтримку намірів Путіна захищати будь-де у світі всіх, хто говорить по-російськи, неодноразово заявляли його провідні владики на різних зібраннях, що видно із видруків їх увиступів у московсько-православній пресі. Через Церкву Московського Патріархату в Україну нині проліхають кагебізм Путіна, який назвав її «Російською Православною Церквою в Україні». Якщо це «Російська», то чому б, дивись, не використати силу і для захисту її інтересів (а не тільки російськомовних громадян) в Україні. Але всі претензії Москви щодо утисків цієї Церкви в Україні не мають релігійного підґрунтя, а скоріше є претензіями до існування України як незалежної держави.

То ж утворення Української Помісної Православної Церкви, коли певні речі сакрального характеру зрештою дійдуть до української свідомості, постає як момент нашого самопорятунку. Росія нині бореться і переважно через свою Православну Церкву на наших теренах за кожну забудлу українську душу. Проте середовище людей, які готові протистояти шовіністичній політиці Росії зростає в геометричній прогресії. Відійде в той світ виховане на ленінсько-сталінських ідеях покоління, відміре електорат вітревківсько-симоненківського штибу, відійдуть на покій виховані на московсько-православних ідеях єпископи та ієреї, Україна одержить свіже повітря для свого подальшого плекання своєї незалежності і намірів її боронити.

Поки що ж Україна після політичного розвалу Радянського Союзу через УПЦ Московського Патріархату й надалі залишається об'єктом духовної колонізації Москви. Ностальгія за імперським минулим живе не тільки в свідомості багатьох ієреїв та архієреїв Московсько-Православної Церкви України. Її синод навіть відмовився від запропонованої УПЦ МП у складі РПЦ автономії. Імперська влада Росії – і політична й духовна – тримається переважно на нав'язуванні колонізованам в минулому нею народам світобачення, яке відповідало інтересам імперського центру. Читаєш пресу біляцерковних спільнот УПЦ МП Південних і Східних єпархій, «Почаївський листок» та ін. й переконуєшся в тому, як насаджується тут московсько-колонізаторська свідомість. «Росія, хоч і частково відступила, але й далі продовжує реалізовувати на нашій території та на території наших душ, – як це слушно наголошує «Газета по-українськи» (№127), – довготерміновий імперський колоніальний проект. Вона всіма силами блокує нашу спробу показати свою версію історії й тим самим звільнити наш розум від постколоніального впливу». В Україні нищиться

Закінчення. Поч. 2-3-й стор. обкладинки.

українство тим, що росіяни і зросійщені на її ґеренах прагнуть натаскуванням пам'ятників прости-цариці Катерини засвідчити нашу недолюдність, неповноцінність і нав'язати думку, що колонізатор ніс нам благодійництво, цивілізаторську місію, бо ж ми самі, дивись, ні на що нездатні, меншовартісні. Нам навіть нав'язують написані спільної релігійної історії, в якій наші значимі релігійні події постають вже не як суто наші. Духовна колонізація Московським Патріархатом України в цій «спільній» історії постає як втілення єдності східно-слов'янських народів, святі Російської Церкви, а це висвячені російські царі й імператори, вищі військові чини й церковні діячі, підносяться українцям і як боці святі. Серед останніх знаходимо й тих, що особливо відзначився у колонізації України, в нищення її духовної культури.

Кремль розробив нову зовнішньополітичну стратегію у вибудові відносин з Україною. Її інструментом стане спеціальне федеральне агентство, головною метою якого буде, окрім власне моніторингу проросійських політичних сил, створення в Україні великої кількості неурядових організацій, ініціювання різних проектів. Фінансувати останні будуть і держава, і муніципальні утворення (так Лужков виділив Криму 34 млн доларів), і російський бізнес, і численні російські патріотичні фонди. Через велику кількість різних грантів буде підтримуватися все російське, що є в Україні. Відкриватимуться російські культурні центри, Інтернет-ресурси, електронні й паперові ЗМІ, створюватимуться нові проросійські партії і громадські організації, російські школи і вузи, надаватимуться індивідуальні гранти, зокрема журналістам, будуватиме храми для Церкви Московського патріархату та ін. Відтак Росія оголошує війну Україні. Вона її прагнучиме загарбати не мілітарно, а економічно, політично, культурно, церковно. Саме в такий підступний спосіб РФ прагнучиме поставити Україну на коліна, перетворити її в Малоросію.

Постійно читаю пресові видання епархії УПЦ МП і переконаюся в тому, наскільки живучим в московсько-православних є постімперський синдром, ностальгія за імперським минулим, відречення від України перед її віковим колонізатором. Потрібно нам ще багато попрацювати над тим, щоб демонтувати старі імперські кліше, в яких би виявля воно не зберігалось. Ми маємо довести українцям, що Московське Православ'я – то православ'я колонізатора, а відтак на його місці має прийти те Київське Православ'я, яке наш народ плевав до 1686 року, коли відбулося його поглинення Московським Патріархатом. Це православ'я має такі свої особливості, які засвідчують про його найбільшу самобутність. Нам треба розкривати позитив вирішення в українському греко-католицизмі побажання Ісуса Христа, щоб всі були ОДНО. Українцям слід усвідомити, що засвідчили й події в Грузії, що Росія не хоче змирнитися з розвалом її радянської імперії. Вона вже неодноразово ставила під сумнів територіальну цілісність нашої країни й право приймати рішення щодо власного зовнішнього політичного вибору. В розмові із Президентом США Дж. Бушем недавній російський імператор В.Путін навіть дозволив собі сказати наступне: «Україна – це навіть не держава! Що таке Україна? Частина її території – це Східна Європа, а частина, і значана, подарована нами!». «Подарована нами...». Фашистськими методами Московія прихопила, користуючись військовою силою чужі землі, а тепер говорить нам про свої «подарунки». В світі нині не знайдеш жодної країни, яка б мала такі завоювання чужого, як Росія, що називається Російською Федерацією. Вона вже готова (скажемо тут словами її начальника Генштабу ЗС Ю.Балуєвського) «однозначно вчинити дії, спрямовані на забезпечення своїх інтересів поблизу державних кордонів. Це будуть не тільки військові заходи...». В руйнації державної цілісності України допомагають Росії московсько-православні діячі з Одеси, обстоюючи ідею Новоросії, й московсько-православні батюшки із Закарпаття, прощтовхуючи ідею «русинської автономії». Та й в Криму на релігійно-територіальному ґрунті не так вже й спокійно. Швендяючи українськими теренами з портретом останнього російського імператора Миколи II московсько-православні батюшки, монахи і миряни тим самим підспівують російській владі у її плачі за комуністичною імперією, розвал якої пан Путін назвав найбільшою трагедією XX століття. Нам слід раз і назавжди усвідомити, що імперська свідомість живе в наших сусідів. Під час соціологічного опитування 1999 року 85% росіян висловилося за відновлення «великої імперії» і лише 7% не погодилися з цим. МЗС Росії виношує «російську доктрину Монро», яка б поширювала її волю на все «близьке зарубіжжя», тобто на території колишнього Союзу. Україна має заявити раз і назавжди Росії, що «поїзд Союзу» вже пішов у небуття. РФ має визнати політичну реальність – існування нас як незалежної держави, будувати з нами відносини не на колишніх колонізаторських безземних принципах, а на партнерських принципах відносин двох суверенних сусідніх держав, на рівноправ'я суверенних сусідніх держав. Маючи такого недружньо налаштованого сусіда, Україні, як я вже вище зазначав, варто шукати від нього захист шляхом вступу до НАТО, а то й до відтворення свого ядерного озброєння. Події в Грузії засвідчили, що покладається варто лише на власні сили. При цьому західні країни можуть завжди й неочікувано підставити нам ніжку. Нещодавно приймали на незрозумілим візитом у себе німецького канцлера Ангелу Меркель. Вона представляла у нас народ, держава якого два рази провела на українських теренах винищувальні війни. Замість того, щоб відчувати свою постійну вину перед українцями за скоєне німцями на наших землях спустошення, знищення ними лише в останній війні біля 10 млн громадян нашої країни, на колінах плазувати треба перед нами за скоєне лихо (а я маю право це сказати прямо й відверто цій вичурній німецькій фашистці, бо ж втратив під час війни батька, брата, дядька, діда, пізнав із-за німців голод і злидні). А вона, дивись, ставить нам підніжку на шляху нашого входження в Європу і НАТО. То ж Україна має пророситися до самостійної історичної творчості. Початок цьому пробудженню покла, правда, вже сплюндерований найвищим керівництвом держави, Майдан. Сподіваюся, що його дух не вмер, він ще засвідчить свою силу в нашому історичному поступі. Нині ми маємо пережити етап деколонізації. Одним із виявів якого постане вивільнення Української Церкви із Московсько-колоніальної імперії, розбудова Української Помісної Церкви.

Професор Анатолій КОЛОДНИЙ